



1 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:30 för tisdagen den 14 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från justitieutskottet.

2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM98 Modernisering av handelspolitiska skyddsinstrument
KOM(2013) 191, KOM(2013) 192 till näringsutskottet.

3 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2013) 265 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 juli*.

4 § Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU13

Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare (skr. 2012/13:62).

*Arbetet med
legitimationsreformen
avseende lärare
och förskollärare*

Anf. 1 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera utbildningsutskottets betänkande om arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare.

Socialdemokraterna yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Efter sex år med den borgerliga regeringen sjunker fortfarande kunskapsresultaten, och oroväckande många elever lämnar grundskolan utan att ha nått kunskapsmålen och vara behöriga till gymnasiet. Trots att många lärare gör fantastiska insatser ökar kunskapsklyftorna. Tvärtemot den svenska skolans uttalade uppdrag att kompensera för elevernas hemförhållanden är föräldrarnas utbildningsbakgrund i allt större utsträckning en avgörande faktor för hur ett barn klarar skolan.

Vi socialdemokrater vill att alla barn ska få en skolgång som rustar dem för livet, som stimulerar kunskap, kreativitet och kritiskt tänkande och som tar fram deras intressen, kreativitet och skapande förmåga. Skolan ska ge de kunskaper och färdigheter som behövs för att klara en snabbt skiftande framtid, och den ska hjälpa eleverna att hitta ett yrke att utbildas och utvecklas inom.

I dag är forskarna ense om att det är i mötet med en skicklig lärare detta sker. Det är helt enkelt avgörande för om eleven ska klara skolan. Därför måste varje barn få möta välutbildade och motiverade lärare. Runt om i landets skolor finns gott om skickliga och älskade lärare som arbetar hårt för sina elever. Men det finns anledning att oroa sig för läraryrkets framtid. Så här skriver Skolverket i sin lägesbedömning för skolan 2013: Det är mycket oroväckande att svenska lärare är mindre nöjda med sitt yrkesval än genomsnittet för andra EU- och OECD-länder. Så många som varannan lärare överväger att byta yrke. Några ljusglimtar finns, till exempel ökar intresset för lärarutbildningen, men över lag är bilden problematisk.

Detta ger naturligtvis anledning till oro. Inget är viktigare för elevers framgång i skolan än att de möter skickliga lärare. Det vet vi alla. Trots det ser vi att läraryrkets attraktivitet inte alls står i proportion till det viktiga uppdrag lärarna har. Det är lärarna som skapar grunden för vårt samhälles framtida välbefinnande och framgång, och därför har vi socialdemokrater föreslagit en nationell samling för läraryrket.

Vänder vi inte utvecklingen för läraryrket vänder vi inte heller utvecklingen i skolan. Fler begåvade studenter behöver välja lärarutbildningen, fler skickliga lärare behöver vilja vara kvar i läraryrket och lärare behöver en arbetssituation som gör det möjligt att ständigt utveckla och förbättra utbildningen.

Läraryrkets attraktivitet måste höjas. Det var också huvudsyftet när den förra socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning om auktorisation av lärare. Vi socialdemokrater menar att lärarlegitimationen är en bra utgångspunkt för att stärka attraktiviteten i yrket. Vi är överens med regeringen och med lärarnas egna organisationer om att det stärker läraryrkets status. Det underlättar rekryteringen till läraryrket och stärker den svenska skolan. Vi vet ju att en större andel elever når kunskapsmålen om de undervisas av behöriga lärare, och i dag är det verkligen vad som behövs för en framgångsrik skola.

Med det sagt, fru talman, har vi socialdemokrater också haft viktiga invändningar. När riksdagen fattade beslut om legitimationen den 2 mars 2011 pekade vi socialdemokrater på att regeringens förslag var bekymmersamt på en del punkter. Genomförandet av lärarlegitimationen omfat-

tar tusentals individuella bedömningar av många års varierade lärarutbildningar vid ett flertal lärosäten.

Uppgiften att genomföra legitimationsbedömningarna är omfattande och komplex. Detta var ingen överraskning för regeringen. Vi påpekade vikten av att inte förhastat sig utan låta allt falla på plats innan arbetet drog i gång. Det kanske inte är så förvånande att regeringen inte lyssnade på oppositionen. Men man kunde åtminstone ha lyssnat på utredaren, på lärarna och på lärarnas egna organisationer. De framhöll tydligt vikten av ett ordnat införande med långsiktiga, tydliga och väl förankrade spelregler.

Men regeringen gjorde tvärtom. I stället för att först lyssna, låta det ta lite tid och sedan agera så spikade regeringen snabbt ihop en lösning, den enda lösningen, på hur det skulle gå till. Därefter har genomförandet präglats av att regeringen på punkt efter punkt har tvingats till den ena helomvändningen efter den andra.

Beslutet om lärarlegitimation hänger också ihop med hur dagens lärarstudenter ska kunna starta sitt arbete som lärare. Redan när riksdagen beslutade om lärarlegitimation pekade vi socialdemokrater på att regeringens förslag var bekymmersamt när det gällde hur introduktionsåret skulle utformas och genomföras.

Vår tanke med introduktionen var att den skulle bestå av både praktik, handledning och lärande. Eftersom detta är en självklar del i lärarlegitimationen för en ny lärare är det också ett nationellt ansvar att skapa förutsättningar för att alla studenter ska få sitt introduktionsår efter avslutad utbildning.

Men i dag finns det flera hinder för att introduktionsåret ska fungera. Det är utformat så att lärarstudenten måste visa upp sitt examensbevis för att få en mentor, och många rapporterar att lärosätena inte delar ut examensbevis i tid. Det betyder att flera färdiga studenter inte får sitt introduktionsår och att de hindras i starten på sin lärarbana.

Det är svårt att skaka av sig misstanken att regeringen helt sonika har dumpat introduktionsåret i huvudmännens knä. I stället behövs här ett nationellt ansvar för att se till att alla studenter får en plats. Man behöver också säkra det avancerade innehåll i utbildningen som krävs under det här året för att det ska bli mer än en förlängd provanställning.

Unga, nyutbildade lärare behövs i skolan. De ska inte fastna i moment 22-liknande situationer som hindrar dem från att starta sitt arbetsliv. De ska kunna lita på att de får en introduktion där de kan fördjupa sin förståelse och lära sig mer – inte bara visa vad de redan lärt sig och hur väl de kan utföra det. Den osäkerhet som nu gäller för introduktionsåret är varken bra för lärarutbildningen, för läraryrket eller för eleverna.

Fru talman! I dag ser vi effekterna av regeringens förhastade och oövertänkta hantering av legitimationsbeslutet. Genomförandet har präglats av sena besked och en ryckighet som fått många lärare och lärarstudenter att förtvivla inför sina utsikter att få en legitimation med rimlig arbetsinsats och inom rimlig tid.

Många huvudmän drar sig för att använda Lärarlyftet på grund av otydliga och kortsiktiga regler och oklara besked om vad som kommer att gälla. Många uppskattade lärare blir utan möjlighet att läsa upp sina kunskaper genom en rimlig valideringsinsats. De ställs inför krav på att läsa långa tider trots att de har gått en utbildning till lärare.

Alltför många lärarstudenter får problem i starten på arbetsmarknaden. Kortsiktigheten kritiseras från flera håll. I stället för att lyssna till dem som har kunskap i frågan och först reda ut förutsättningarna har regeringen försökt ta varje ny fråga på volley. Det är pinsamt hur regeringen behandlat landets lärare så här. Det är inte ansvarsfullt mot en verksamhet med tusentals anställda, i synnerhet inte verksamheter som faktiskt har vår framtid i sin hand varje dag.

Fru talman! Förutom lärarlegitimationen pågår stora förändringar i skolan. Skolorna arbetar med nya läroplaner, nya kursplaner, ämnesplaner, ny betygsskala, betyg i årskurs 6 och fler nationella prov. Alltsammans påverkar lärarnas förutsättningar att göra ett bra jobb och att känna tillfredsställelse med sin arbetssituation.

I sin lägesbedömning för 2013 framhåller Skolverket vikten av långsiktiga planeringsförutsättningar för skolan. Man skriver: "Staten behöver vara ihärdig i sitt stöd till kommuner och fristående skolor och ytterligare satsningar bör kopplas till de insatser som redan pågår. Skolor och förskolor behöver långsiktighet för att klara av att möta de utmaningar som den svenska skolan idag står inför."

Fru talman! Det tristaste som finns är att säga vad var det vi sade. Därför säger jag i stället: Låt oss nu gemensamt hitta vägar fram för att säkra långsiktigt goda förutsättningar för lärarlegitimationen och för att stärka läraryrket i framtiden! Här gäller det faktiskt inte att vara den som är mest påhittig och kommer med de mest kreativa idéerna. Här handlar det framför allt om att ge skolan en fast förankring i professionen och i forskningen. Det behöver lärarna, den svenska skolan och framför allt eleverna i Sverige, i dag och i framtiden.

(Applåder)

Anf. 2 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Varje elev har rätt att möta engagerade, kompetenta och behöriga lärare i klassrummet. Det är en utgångspunkt för vår politik.

Vi i Miljöpartiet har ansett och anser fortfarande att lärarlegitimation för lärare och förskollärare är en bra sak som förhoppningsvis kommer att bidra till att höja statusen hos lärare och förbättra utbildningen för barn och elever. Men det har ju varit en del problem på vägen.

Kravet på lärarlegitimation är en statlig åtgärd. Det är någonting som vi här i riksdagen har kommit överens om, och det är självklart så att det har medfört extra kostnader för kommunerna och för skolorna i Sverige.

Det vi har krävt är att regeringen ska presentera de merkostnader som reformen medför för kommunerna och för skolorna. Vi har krävt en finansieringsplan för lärarlegitimationen inklusive kostnadsberäkningar för den kompetensutveckling som kommer att behövas för att alla lärare och förskollärare ska nå upp till de kompetenskrav som lärarlegitimationen ställer. Det här behöver finansieras fullt ut.

När regeringen då inte riktigt gjorde det blev vi bekymrade. Förra året gav därför riksdagen regeringen i uppdrag att återkomma med en finansieringsplan. I Utbildningsdepartementets betänkande stod det bland annat följande: "De kostnader som finns och som uppstår på grund av legitimationsförfarandet måste identifieras och en finansieringsplan arbetas fram där statens och huvudmännens kostnader ingår."

Fru talman! Den så kallade finansieringsplanen som regeringen nu har presenterat svarar inte helt och fullt mot riksdagens uppdrag till regeringen. Regeringens finansieringsplan saknar hela kostnadsberäkningen, vilket gör det svårt för oss och även för andra att avgöra om resurserna är tillräckliga. Bland annat saknar regeringen en finansieringsplan när det gäller medel till huvudmännen för kompetensutveckling, anställning av vikarier med mera i samband med införandet av lärarlegitimationen.

Av den anledningen kan inte regeringens skrivelse anses uppfylla kravet i riksdagens beställning om finansieringsplan för lärarlegitimationen. Det tycker vi är allvarligt. Både Skolverkets kostnader för administration och skolhuvudmännens kostnader för kompetensutveckling, anställande av vikarier och så vidare måste framgå.

För att reformen införande av lärarlegitimation ska falla väl ut och bli en lyckad beståndsdel i en bättre skola måste lärare som behöver kompetensutveckling för att nå upp till de nya behörighetskraven få goda möjligheter till en sådan fortbildning. Lärarlyftet II syftar också till en sådan möjlighet. Det är en statlig satsning mellan 2012 och 2015 med inriktning att få lärare i grund- och gymnasieskolan att bli behöriga i de ämnen som de undervisar i.

Tyvärr ser vi att alltför många utbildningsplatser står tomma. Det beror ju till stor del på brist på resurser. De kommunala företrädarna vittnar om att de inte har råd att ersätta lärare för den kompetensutveckling de behöver. I den situationen kommer huvudmännen förmodligen antingen att ta pengar från skolans verksamhet för att finansiera Lärarlyftet II eller också måste lärarna själva betala för att utbilda sig i ämnen som de i decennier har undervisat i.

När staten brister i ansvar för kompetensutveckling av alla lärare som ska göra verklighet av reformen brister man ju i ansvar.

Något annat som jag också tycker är väldigt allvarligt är introduktionssåret. Det är i dag ungefär 40 procent av de nyexaminerade lärarna som inte får plats i en introduktionsperiod. Att få en mentor hör till ovanligheterna. Det finns en del högskolor som har den här mentorsutbildningen, men de platserna stod också tomma.

Fru talman! Att inte redovisa alla kostnader som lärarlegitimationsreformen medför för kommunerna och skolorna är inte helt rätt. Det kom tydligt fram under en utfrågning av Utbildningsdepartementets statssekreterare för ett par veckor sedan. Då sade han helt öppet att beredningen av den här propositionen kunde ha varit bättre och att finansieringsplanen borde ha innehållit de aspekter som vi berörde.

Det här är vår kritik. Det är det den handlar om. Kommunerna och därmed skolorna ska inte drabbas och tvingas till besparingar som i slutänden faktiskt drabbar eleverna.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag naturligtvis yrka bifall till den gemensamma reservationen i betänkandet.

Anf. 3 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Vi lever i ett ganska komplext samhälle, och jag tror inte att någon här kan vittna om att vi har sett den mest perfekta reformen vare sig 2011, 1990 eller 1970. Alla reformer kan innehålla behov av justeringar som görs under tiden. Släpper man prestige, som kan vara en

tråkig sjukdom i politiken, inser man också att de kan göras om för att göra allting bättre.

Betänkandet är ju föranlett av en skrivelse från regeringen, och anledningen till den är att det finns ett tidigare tillkännagivande från utbildningsutskottet om oron över en av de största reformerna i skolvärlden, den om lärarlegitimation.

Bakgrunden är att det har varit en stor röra vad gäller lärarnas utbildning och behörighet. Det har funnits en massa olika utbildningar under årens lopp. Vi har haft olika behörighetsgivande myndigheter. Det har varit problem med gamla examina och vad kurserna avsett. Det har visat sig bli problem när man skulle skicka in sina examensbevis via post eller via mejl. Så reformen har inte varit helt oproblematiserad, och en del problem kunde man inte förutse från början.

Delvis beror det här också naturligtvis på att kommunerna i många fall har struntat i gamla behörighetsregler. Det är därför det har varit en djungel av olika examina och behörigheter i skolan.

Det tjänar inte någonting till att nu prata så mycket om historien, för nu är det ett betänkande vi pratar om, men för 15–20 år sedan fanns det alltså 25 procent obehöriga lärare på gymnasiet.

Tanken är naturligtvis att vi ska få bättre lärare, att vi ska höja statusen på läraryrket. Syftet är naturligtvis vår omsorg om eleverna.

Staten måste ta ett lite större ansvar. Det gör vi nu. Vi stramar upp skolan och lärarutbildningen, och vi inför alltså en lärarlegitimation. Vi höjer statusen på yrket för att detta ska kunna bidra till att fler duktiga studenter vill bli lärare. Det yttersta syftet är som jag sade naturligtvis omsorgen om våra elever.

En utvärdering bör naturligtvis kunna utvisa vilka fallgropar man ska undvika i framtiden när man ska genomföra stora reformer och därmed undvika alltför många justeringar – men det är alltid lätt att vara efterklok. När vi skriver 2016–2017 kommer reformen att ha satt sig, och alla kommer att inse att den var mycket bra. Den är en av alla politiska partier och lärarfacken omhulad och av få kritiserad reform, möjligtvis för att det har visat sig vara en del problem på vägen.

Så småningom ska förslag läggas fram som ska göra valideringen av vissa äldre utbildningar enklare och bättre. I detta nu finns förslag om att ge behörighet till äldre lärare som har varit i yrket länge men som har saknat formell behörighet.

Vad gäller vidareutbildning och Lärarlyftet i framtiden tycker vi också att många kommuner måste ta ett större ansvar. När i många fall 50 procent av budgeten i en kommun går till skolan måste även kommunstyrelser och arbetsutskott i det avlånga Sverige inse att det är av största vikt att varje kommun satsar rejält på skolan. Möjligen kan man som allianspolitiker glädja sig åt att undersökningar har visat att det är något bättre skolresultat i alliansstyrda kommuner, men det är en klen tröst. Om vi inte här kan förmå alla kommuner att satsa rejält på sina skolor måste vi naturligtvis ytterligare förskjuta ansvarsfördelningen.

Fru talman! Jag hyser stor tilltro till att departementet noggrant och nära kommer att följa implementeringen av denna reform och även tillse att finansieringen är sådan att reformen blir lyckosam.

Jag yrkar avslag på reservationen och bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

*Arbetet med
legitimationsreformen
avseende lärare
och förskollärare*

Anf. 4 CECILIA DALMAN EEK (S) replik:

Fru talman! I Värmdö finns en lärare, Karin, som har undervisat i 13 år på gymnasiet. Karin blev direktrekryterad till en skola innan hon riktigt hade gjort klart sin utbildning till lärare. Hon blev fort uppskattad, och hon har arbetat i både friskola och kommunal skola. Hon drev det pedagogiska utvecklingsarbetet, och hon deltog i panelen om digitalt lärande på Skolforum. Hon utvecklade konceptet Ungdomsparlamentet som finns i såväl Värmdö som Stockholms stad.

År 2012 vann Karin utmärkelsen årets värmdöbo efter att nöjda elever och föräldrar hade uppmärksammat hennes insatser i skolans värld. Men när Karin skulle ansöka om legitimation fick hon beskedet att hon måste läsa upp 65 poäng, två och ett halvt års halvtidsstudier, därför att hon hade missat en sammanfattning i en C-uppsats på sin utbildning.

Karin började plugga, men den orimliga arbetstiden, 70 timmar med arbete och pluggande i veckan, höll inte. Hon kunde inte överklaga. Det skulle inte hjälpa fick hon veta, och i dag är Karin sjukskriven med utmattningsdepression.

En högpresterande, engagerad och kunnig lärare, en förebild för elever och andra lärare, har klappat ihop och lämnat klassrummet.

Var det detta Moderaterna ville åstadkomma med den förhastade hanteringen av lärarlegitimationen? Var det en klok användning av hennes och våra gemensamma resurser?

Anf. 5 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Fru talman! Vi är inte här för att diskutera enskilda fall. Jag skulle säkert också kunna leta fram ett antal människor som har ansett att reformen är lyckosam. Det är bara att beklaga att Karin i detta fall har fått utmattningssymtom och är sjukskriven.

Menar verkligen Cecilia Dalman Eek att denna berättelse ska äventyra en hel reform?

Anf. 6 CECILIA DALMAN EEK (S) replik:

Fru talman! Det jag menar äventyrar reformen är slarvigheten som präglar genomförandet av den. Reformen äventyrar alltför många lärares tilltro till sin framtid i skolan. Jag läste tidigare ur Skolverkets lägesredogörelse. Varannan lärare funderar över att lämna yrket, och reformen är en del av detta. Det är många som har berättat om detta. Jag är säker på att Michael Svensson också har fått höra den typen av vittnesbörd från många lärare.

Införandet av lärarlegitimationen är ett bra beslut, men genomförandet är slarvigt. Ni behöver givetvis ta ställning till hur det ska bli bättre. Det behöver Karin och hennes kolleger höra mer om, det vill säga hur det ska bli lugn och ro. Det handlar om att få kunskap om hur besluten ska hanteras framöver och se till att det slarviga genomförandet inte återupp-

repas. Karin är ett enskilt fall, men alla enskilda fall tillsammans blir många.

Anf. 7 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Fru talman! Vi kan vara överens om att vi vill ha någon typ av körkort i form av behörighetsregler och legitimation för samtliga lärare. Det innebär naturligtvis att om man har missat en uppsats, som jag själv gjorde i historia för ett antal år sedan, får man läsa till om man i framtiden vill undervisa i skolan, förutom den kompletterande pedagogiska utbildningen. Det här gäller naturligtvis för alla. Det är det som kallas att ha ett rättssäkert samhälle och ett rättssäkert system.

Men det finns också undantag som görs under reformens genomförande. Det finns exempelvis musiklärare och danspedagoger som behöver en kortare komplettering. Det är väl alldeles utmärkt att regeringen och departementet tar till sig dessa fakta.

När jag har deltagit i debatter i kommuner har jag beklagat att vi har så olika glasögon på oss, men jag tycker att samtliga reformer har mottagits med enormt stor tacksamhet. Många lärare och rektorer har sagt: Äntligen en riktigt bra reform. Det tycker jag att man också ska lyssna på.

Anf. 8 TINA ACKETOFT (FP):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

I detta betänkande behandlar utskottet endast regeringens skrivelse *Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare* tillsammans med en motion skriven av delar av oppositionen. Skrivelsen innehåller dels en finansieringsplan för arbetet med legitimationsreformen, dels en rapport om hur arbetet fortskrider. Detta tycker inte delar av oppositionen är tillräckligt och har därför reserverat sig, trots att vi nu har en nationell samling i frågan om hur arbetet med lärarlegitimationerna ska fortsätta, i form av en enig regering, båda lärarförbunden och Skolverket.

Fru talman! Betydelsen av lärare som är välutbildade och har djup ämneskunskap, kompetens att lära ut för den åldersgrupp man arbetar med och en förståelse för läraryrket – att det inte är vilket yrke som helst utan fordrar så pass mycket specialkunskap att det är ett yrke som borde ha inneburit ett ”körkort”, en legitimation – är en fråga som Folkpartiet har drivit länge. Det var en glad dag när vi tillsammans i Alliansen kunde fira att vi fått majoritet i kammaren och att arbetet med legitimationsprocessen nu kunde påbörjas.

Föga anade ens den mest luttrade av oss vilken röra vi stod inför. Det visade sig att kommunerna hade mycket dålig koll på vilken utbildning deras anställda hade – om de var ämnesbehöriga, behöriga alls eller inte det minsta. Inte ens lärarna visste vilken behörighet de hade på grund av otydliga regler tidigare för både behörighet och lärarutbildningen som sådan. Ämneskurser kunde heta lite hipp som happ och ha ett mycket varierande innehåll som inte alls behövde ge den kompletta kunskap man behövde för att vara behörig.

Ansökningarna om legitimation som skickades in till Skolverket för bedömning var i många fall inte kompletta, definitivt inte digitala – något Skolverket hade räknat med men inte till den milda grad – och man fick äska mera pengar och be om uppskov hos regeringen. Så har också skett. Kravet på legitimationen har senarelagts och mer pengar tillskjutits – enligt de önskemål som inkommit. Regeringen följer arbetet noggrant, och samtal förs kontinuerligt, vilket regeringen tydligt redovisat liksom finansieringen av reformen. Skolverket har fått de pengar som har ansetts behövas. Det gäller även för innevarande år. Hur mycket pengar som ska ges framöver blir en fråga i budgeten och måste avgöras efter hand när vi ser hur arbetet med att utfärda legitimationer fortskrider.

Vad gäller finansieringen av kommunens arbete, som väl är vad oppositionen är orolig för, kan man säga att diskussioner förs kontinuerligt med SKL. Dessutom måste vi också se att kravet på behöriga lärare fanns redan före legitimationsreformen. Kommunerna borde redan ha ordnat fortbildning för lärare som är duktiga men som så att säga har kvackat i något ämne som de inte hade utbildning för. Kommunerna som arbetsgivare är de som borde ha haft koll på läget. De borde ha haft koll på lärarnas behörigheter och kunskaper för att kunna planera sin undervisning.

Fortbildning är arbetsgivarens ansvar, men staten går ändå in med resurser för att finansiera Lärarlyftet II, eftersom vi anser att det är av så stor vikt att man kan se det som ett delat ansvar mellan huvudmannen, den enskilde läraren och staten. En lärare som har läst flera ämnen på universitetet före anställningen har själv tagit studielån för att finansiera studierna. Det kan då inte vara rimligt att den som inte har läst alla ämnen som den undervisar i helt plötsligt ska få alla studier finansierade genom detta – ett förslag som oppositionen lägger fram.

De pengar som kommunerna lägger på Lärarlyftet kommer till sist skolan och därmed eleverna till del. Det är duktiga, kunniga lärare som är den enskilt viktigaste faktorn för att höja skolresultaten – det är nog alla överens om.

För övrigt tror jag inte att det kommer som någon överraskning att Folkpartiet gärna säger ja till ett ökat statligt ansvar. Men då ska det vara både ansvar och befogenheter genom en förstatligad skola. Man kan liksom inte få russen och behålla kakan, utan man måste bestämma sig.

Regeringen presenterade den 26 april nya övergångsregler i legitimationssystemet för yrkesfarna lärare, med fullt stöd från båda lärarfacken, efter att ha lyssnat in önskemålen från de olika aktörerna.

Utgångspunkten är fortfarande att behörighetskraven i reformen ligger fast. Lärare ska vara behöriga i de ämnen de undervisar i. Huvudvägen till behörighet är genom behörighetsgivande utbildning vid universitet och högskolor. Legitimerade lärare som saknar behörighet i ett ämne men under lång tid har undervisat i detta ska dock under en övergångsperiod kunna få sin yrkeserfarenhet tillgodoräknad och validerad.

Som avslutning skulle jag vilja citera Lärarnas Riksförbunds avgående – jag vågar väl säga eminenta, eftersom hon är på väg att avgå – ordförande Metta Fjellkner. Hon säger så här:

Det är viktigt att regeringen och lärarnas fackliga organisationer är eniga om att regelbundet utbyta erfarenheter om legitimationsreformens fortsatta genomförande. Sedan kommunaliseringen har det varit en total oreda när det gäller lärarnas behörigheter, och det tar tid att rätta till år av

felaktigt beteende. Genom den här överenskommelsen står Lärarnas Riksförbund upp för legitimationen, som med tillhörande behörigheter på lång sikt kommer att vara den viktigaste reformen för att åstadkomma bättre resultat i skolan.

(Applåder)

Anf. 9 ULRICA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Som redan har framkommit under debatten diskuterar vi en skrivelse från regeringen som heter *Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare*. Precis som företrädare i debatten har sagt tidigare: För lite mer än två år sedan var det många i utskottet som var glada och kände att den legitimationsreform som man hade arbetat för under många år faktiskt var på plats för att fatta beslut om i Sveriges riksdag.

Det fanns flera anledningar till beslutet. En del av den enighet som vi kunde se handlar om att vi alla vet betydelsen av duktiga lärare, som i mötet med eleverna förmår väcka motivation och väcka intresse för olika ämnen men också för de stora sammanhang som vi ser på olika sätt. Det var ett sätt att försöka höja kvaliteten i den svenska skolan.

Att det fanns en viss otålighet från oss alla för att våra reformer skulle få genomslag får vi väl också visa på, liksom att vi i debatten var mycket tydliga och sade: Vi kommer att följa den här reformen mycket noga, för vi vet att vi kan komma att behöva göra justeringar. Därför är jag inte så förvånad över att vi också har fått göra en del justeringar, för med stora reformer behöver man göra det.

Precis som mina företrädare från allianspartierna har sagt i debatten handlar det nu om att vi har tittat över reformen och att vi har fått göra en del justeringar. Vi såg att det var betydligt mer komplicerat än vad vi trodde. Vi var beredda på en komplicerad process, men till exempel inte på att it-systemet inte skulle fungera och att man inte riktigt skulle ha it-mognad när det gällde att skicka in olika former av ansökningar som förväntades.

Inte desto mindre är det en mycket viktig reform. Det är viktigt att den blir bra. En del som staten har tagit stort ansvar för handlar om kompetensutvecklingen, att stärka den på olika sätt. Då är Lärarlyftet II en viktig del. Den ger under ett antal år kommuner och enskilda huvudmän möjlighet att arbeta med den fortbildning som man ser att man behöver för att kunna ge möjligheter för lärare att komplettera sina utbildningar för att bli behöriga och därmed kunna få en legitimation.

Tina Acketoft från Folkpartiet berättade om de övergångsregler som aviserades i april, så dem tänker jag inte gå in på nu.

Vi kommer givetvis att fortsätta att följa implementeringen. Givetvis ser vi också med stor tillförsikt på att man kommer att genomföra detta på ett bra sätt. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting och framför allt tillsammans med de fackliga organisationerna och Skolverket har pekat på de möjligheter som vi har att ytterligare stärka den här reformen för att den ska bli riktigt bra.

Därför tycker jag att det är viktigt att visa på att det inte är en enskild aktör som springer i väg i den här frågan, utan det är vad som tidigare kallades nationell samling.

Därmed, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.
(Applåder)

Prot. 2012/13:106
16 maj

*Arbetet med
legitimationsreformen
avseende lärare
och förskollärare*

Anf. 10 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Jag har egentligen bara en fråga. Det är om inte Alliansen är lite bekymrad över det som du tog fram som så viktigt: kompetensutvecklingen. Den tycker också jag är central i detta med Lärarlyftet II. Jag tycker att den är otroligt viktig.

Det som bekymrar mig är att det står så många platser tomma. Det är så många lärare som har fått säga nej till utbildningen även om de har kommit med, när de får veta att deras kommun eller deras skola inte betalar något och de själva inte har råd att betala. Det tycker jag är ett stort bekymmer.

Hur ser du på det?

Anf. 11 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan!

Självklart ser vi att Lärarlyftet II är en oerhört viktig reform, om jag kallar den så, eller en kompetensutvecklingssatsning eller fortbildnings-satsning, just för att skapa behörighet och ge möjlighet till legitimation och stärka kompetensen hos de lärare som arbetar inom förskola och skola.

Jag är också likt Agneta Luttropp bekymrad över att det inte finns möjligheter att fylla platserna. Men jag ser det också som viktigt att varje aktör tar sitt ansvar. Vi har från den nationella nivån visat – med det stöd som går till Lärarlyftet II – varför detta är så viktigt. Men det är kommunernas och enskilda anordnares huvudansvar att svara för den fortbildning som krävs.

Därför ser jag att det är ett delat ansvar där vi tar våra olika delar. Därför har också regeringen tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting haft en diskussion kopplad till hur man ska ordna lärares behörighet och ser därmed också positivt på Lärarlyftet II.

Anf. 12 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att Ulrika och jag är mycket överens om att den här utbildningen eller kompetensutvecklingen är mycket viktig i Lärarlyftet II. Men fortfarande undrar jag: Hur länge kan man sitta still i båten och bara tänka att det är kommunernas fel, om de inte skickar lärare till skolbänken? Till slut måste man väl ändå från nationell nivå göra något, så att de intentioner som man har med Lärarlyftet II, nämligen de som Ulrika precis räknade upp, verkligen uppnås. Om inte de lärare som behöver det går där har man ju missat en stor del av intentionerna.

Anf. 13 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Det är ingens fel att platserna är tomma. Att det finns ett utbud av utbildningsplatser är oerhört viktigt, och jag beklagar att de inte fylls, men jag skulle inte säga att det är någons fel att de inte fylls.

Med lärarlegitimationsreformen och de övergångsregler som har blivit klara under april tror jag att efterfrågan kommer att öka, för det har

tydliggjort det som en del kanske upplevde som frågetecken i reformen. I de kontakter som jag har med olika kommuner lyfter man fram behovet av fortbildning och att man verkligen försöker utnyttja de platser som finns i Lärarlyftet II. Jag hoppas att alla kommuner och andra anordnare kommer att ta det ansvaret också.

Anf. 14 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Jag skulle också vilja upprepa det som borde gå fram, nämligen att vi diskuterar en skrivelse från regeringen som har kommit för att utskottet ville ha en hyfsat klar bild av vad som skulle hända med legitimationsreformen för lärare och förskollärare. Med anledning av den skrivelsen, som åtminstone enligt min och allianskollegernas granskning var väldigt klargörande, har S, MP och V väckt en motion. Därefter har utskottet hanterat detta, och här är det betänkande som det finns en reservation i.

Det var angeläget för mig att ta upp det här, för den reservation som finns från oppositionen handlar om att man saknar kostnadsberäkningar som är tillräckligt tydliga. De är ofullständiga, säger man, och man är inte övertygad om att det finns tillräckligt med pengar för att fortsätta med legitimationsreformen. Man vill ha med både Skolverkets kostnader för administration och skolhuvudmännens kostnader för kompetensutveckling.

Fru talman! Det första vi fick höra här var Socialdemokraternas representant Cecilia Dalman Eek som målade upp en fullständig elämbild av den skola vi har i landet och det som händer i reformarbetet. Jag har sällan hört det så, och jag blir förvånad.

Jag blir förvånad, för de förklaringar som finns har i många avseenden historiska rötter. De finns kvar efter reformer som har genomförts de senaste decennierna, och sedan finns det andra som är påbörjade nu och som har ledtider, det vill säga att det kanske tar uppemot fyra, sex eller till och med åtta år innan våra förslag är genomförbara. Det är viktigt att vi ser den långa tidsperiod som det faktiskt handlar om när det gäller utbildning. Det handlar om människor, och det är ett sammanhang där allt hänger ihop med vartannat.

Vad säger då reservationen egentligen om den politik som S, V och MP för? På fem punkter kan man analysera fram att de vill ha en detaljstyrning från regeringen. Det handlar om att det i princip ska vara klart in i minsta detalj vilka kostnadsberäkningar som ska vara. Man har en misstro mot att regeringen ska ge tillräckligt med pengar, så att det räcker till reformen. Man har en egen fixerad och tydlig bild av hur det egentligen ser ut i skolorna i kommunerna, och man hyser misstro mot att kommunerna kommer att fullgöra sitt uppdrag som huvudmän. Dessutom hyser man misstro mot hur skolledningarna kommer att hantera sitt ledarskap.

Vi i Alliansen har gudskelov en helt annan bild. Vi säger nej till detaljstyrning. Myndigheter och huvudmän kan och vill ta sitt ansvar. Vi har tilltro till regeringen, och jag skulle vilja fråga oppositionen om man har något enda exempel på att det har behövts pengar till legitimationsreformen som regeringen inte har tillskjutit. Tvärtom är det så att när det gäller administrationen tillsköt vi mer än vad myndigheten äskade.

Detta är viktigt för oss, för det finns en långsiktighet i regeringen. Också utskottet har visat att vi vill att det här ska bli en väl genomförd

reform. Därför vill vi ha stora öron och lyssna in vad man säger i verksamheten, vad SKL säger, vad lärarnas förbund säger och så vidare.

När det gäller utslaget kan vi i dag inte med säkerhet avgöra varför det finns tomma platser på Lärarlyftet. Jag har varit tillräckligt mycket ute i skolverksamhet för att veta att det finns väldigt många faktorer som hör samman med detta. Det handlar om att eleverna i varje enskilt läge, oavsett vilka reformer vi genomför, måste få sin undervisning, den bästa tänkbara undervisningen.

Jag kan inte låta bli att tillåta mig att ta upp något vi läste om i skolan, åtminstone en del av oss som har tillräckligt många år på nacken, nämligen femårsplanerna i gamla Sovjet. De var riktigt tydliga med vad man skulle göra på fem år, och jag måste säga att jag är innerligt glad för att vi inte har några liknande femårsplaner för en legitimationsreform där vi ska veta allt precis och inte får ge utrymme för att det kan hända saker på vägen.

När det gäller kommunernas ansvar som huvudmän vill jag framhålla att kommunaliseringen genomfördes under Göran Perssons tid som skolminister. Den genomfördes med utgångspunkt i subsidiaritetsprincipen, alltså att beslut skulle fattas på lägsta möjliga nivå. Så länge vi har en ordning av den typen ska vi stå upp för de principerna, och det gör vi när vi lägger fram det på detta sätt.

Jag har stor respekt för skolledningarna. De sköter det konkreta arbetet väldigt bra. Med frihet, tydliga mål, tydliga riktlinjer för vad som ska göras, med medel när man äskar det och när behov finns, med möjligheter till utbildning och kompetenshöjning som finns och med en tydlighet i den skollag vi har sköter skolledningarna ett arbete utifrån sina praktiska förutsättningar så gott de kan och med strålande resultat i de allra flesta fall.

Fru talman! Det är viktigt att ha planer för finansiering och uppföljning av processer, men den kontrollen får inte övergå gränsen till detaljstyrning och exakthet inom ett verksamhetsområde som är både komplext och i någon mån levande och oförutsägbart.

Länge har vi inom utbildningssektorn hävdat att verksamheten når målet när den genomförs i riktning mot målet, för det är så man kan mäta. Med stor ödmjukhet inför skeenden som inte alls lätt låter sig konkretiseras eller mätas i exakta siffror erkänner vi därför den redovisning som regeringen har gjort i sin skrivelse. Vi tycker att vi har fått en tydlighet. Utskottet och regeringen har med all önskvärd tydlighet aviserat att man hela tiden följer upp. Vi vill följa upp. Vi vill inte tillåta något som helst slarv och tar inte emot någon anklagelse om detta. I stället är detta en viktig reform som vi följer hela vägen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

Prot. 2012/13:106

16 maj

*Arbetet med
legitimationsreformen
avseende lärare
och förskollärare*

5 § Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU14
Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän (skr. 2012/13:121).

Anf. 15 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Debatten handlar om Riksrevisionens granskning av just Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli huvudmän.

Granskningen ger vid handen att det finns en del övrigt att önska. En del av detta har varit känt sedan tidigare.

Skolinspektionen föreslog i en skrivelse till regeringen redan i december 2010 att regleringen skulle ses över och tydliggöras i den del som avser påtagliga negativa följder på lång sikt för elever och kommuner, det vill säga att när Skolinspektionen ska behandla en ansökan om en nyetablering av fristående skola ska man inte bara titta på de kortsiktiga ekonomiska och organisatoriska effekterna utan också på de långsiktiga effekterna.

Resultatet av det arbetet är att ingenting har hänt. Regeringen har inte vidtagit några speciella åtgärder och har inte heller skrivit några tilläggsdirektiv, såsom önskats, till den friskolekommitté som i dag sitter och jobbar med många av de här frågorna.

Vad är då resultatet av det här? Ja, vi ser runt om i vårt land i dag att elever, lärare, rektorer och föräldrar meddelas av skolor, från en vecka till en annan, att skolorna från och med nästa termin inte kommer att finnas kvar.

Bakgrunden är att vi under en lång rad av år har lagt till skola, på skola, på skola, framför allt i gymnasieskolan, utan att det i grund och botten har funnits underlag för detta. Vi har i dag en överetablering när det gäller vår gymnasieskola som innebär att det finns väldigt många skolor men inte tillräckligt många elever.

Vad innebär då det här för eleverna? Ja, det finns många konkreta exempel på det. I dag rapporterar Sveriges Television om Landskrona praktiska gymnasium, som precis har meddelat eleverna att skolan från och med nästa termin inte kommer att finnas kvar. De får mitt i utbildningen söka sig någon annanstans. Det gäller såväl de elever som går första året som de som går andra året.

Jag förstår naturligtvis hur Praktiska gymnasiet resonerar. De resonerar utifrån sina perspektiv, utifrån vad som är lönsamt och vad som inte är lönsamt. Går det här att få ihop eller inte? Men det är klart att det drabbar elever, föräldrar, lärare och rektorer. Det drabbar också den kommun, Landskrona, där man har etablerat sig. Till skillnad från de fristående skolor som i hög grad har etablerat sig utan att det egentligen har funnits elevunderlag har kommunen alltid skyldigheten att tillgodose elevernas behov av utbildning i grundskolan, där det är obligatoriskt, men faktiskt också i gymnasieskolan.

Resultatet i det här specifika fallet beskrivs på Sveriges Television så här: För många av de elever som går frisörutbildningen på Landskrona

praktiska gymnasium blir det extra tufft. Det finns nämligen ingen annan frisörutbildning i Landskrona som de skulle kunna flytta över till.

Då blir frågan: Vad ska de göra? En av eleverna får frågan från Sveriges Television, hur hon ser på det hela. Det är Nicole Magnusson, som i dag är elev och ska gå ut andra året på Landskrona praktiska gymnasium. Hennes svar är: Det ser väldigt dåligt ut. Det blir svårt att komma in någon annanstans i trean.

Då blir min fråga till regeringens företrädare, de partier som i den här kammaren företräder regeringen: Vad är ert råd till Nicole Magnusson? Vad ska hon göra? Ska hon flytta från Landskrona? Och i så fall: Hur långt ska hon flytta för att kunna fullfölja sin utbildning? För någon frisörutbildning finns inte.

Fru talman! Man skulle kunna tro att det här är ett fenomen som inte har påtalats, att det här är någonting nytt, någonting som vi inte har sett tidigare. Men faktum är att frågan om vem som ska ha ansvar för och inflytande över elevernas utbildning egentligen har varit en omdiskuterad fråga i svensk politik under de senaste 20 åren, ända sedan vi via en proposition till den här kammaren fick det här friskolesystemet.

Missförstå mig inte. Socialdemokraterna ser ett stort värde i att vi har en mångfald. Vi är stora tillskyndare av seriösa aktörer som vill bedriva skolor och ser långsiktigt på det hela, inom både grundskolan och gymnasieskolan. Men det regelverk vi har haft i 20 års tid har inte bara främjat de seriösa aktörerna.

Nu tittar Friskolekommittén igenom det. Jag hoppas att Friskolekommittén kan komma fram med förslag som gör att vi förändrar det här systemet så att eleverna får rätt till den utbildning de har. Men när det gäller just den fråga som handlar om vem som ska garantera och vem som ska se till att eleverna får gå en långsiktig utbildning – det är en fråga som också kommer fram i den här skrivelsen – menar vi att det egentligen inte är Skolinspektionens fel. Jag tror att regeringen har rätt i den meningen. Det är inte Skolinspektionen som gör fel i det här läget, det som Riksrevisionen påpekar om långsiktighet, utan så ser regelverket ut. Därför måste också regelverket förändras. Det är mot bakgrund av det som jag yrkar bifall till reservation nr 1 från Socialdemokraterna. Där skriver vi just att vi menar att kommunernas inflytande över nya fristående skolors etablering behöver stärkas. Man ska ha ett avgörande inflytande. Och vi ska ställa krav på att det finns ett samarbetsavtal mellan de fristående skolorna och kommunen innan de etablerar sig.

I ett sådant samarbetsavtal skulle man till exempel kunna reglera den situation som nu uppstår i Landskrona. Om skolan läggs ned, var ska vi då göra av eleverna? Vem ska finansiera deras fortsatta utbildning, och hur ska det ske? Då behöver vi inte hamna i det läge som vi har i dag. Det är inte bara Nicole, utan det är många elever som i dag får beskedet att deras skola inte kommer att finnas till hösten, och de vet inte riktigt vad de ska göra.

Just nu räknar vi med att åtminstone ett tiotal, kanske ett tjugotal, gymnasieskolor kommer att göra precis som Landskrona praktiska gymnasium, nämligen meddela sina elever, lärare och rektorer att skolan ska läggas ned.

Då återkommer jag till min fråga till Alliansens företrädare: Vad ska Nicole och de andra eleverna göra om inte den utbildningen finns i den

kommun där de i dag går? Ska de flytta, eller ska de börja om från ettan igen?
(Applåder)

Anf. 16 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande som behandlar frågan om Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän.

Jag måste börja med att säga att jag instämmer i Ibrahim Baylans upprördhet över situationen i Landskrona och på andra ställen.

Detta är en intressant fråga som jag antar att vi kommer att få anledning att diskutera mycket framöver, så jag ska hålla mig hyfsat kort.

Som Ibrahim Baylan säger rapporterades det i morse i nyheterna om problemet med att allt fler friskolor läggs ned och hur många unga människors drömmar slås i spillror. Inte minst i min egen hemkommun Landskrona blir ungdomar lidande för att yrkesprogrammen läggs ned.

Valfrihet i all ära, men man kan börja fundera över vad den är värd om den inte kan utmynna i en hel utbildning. Jag känner ungdomar som ofrivilligt har fått byta gymnasieskola två gånger. Det är naturligt att det inte blir lätt att sätta rättvisa betyg på en sådan elev. Och då står vi samtidigt här och brottas med sjunkande elevresultat och avhopp från gymnasieskolor.

Nyheterna rapporterade, precis som vi har hört här tidigare, om en friskolekoncern som stänger inte mindre än åtta gymnasier och en annan som stänger fem gymnasier, detta på grund av vikande elevunderlag. Frågan om var problemet egentligen ligger uppstår naturligtvis.

Jag vill understryka att jag tycker att friskolereformen i mångt och mycket är en bra reform som har gett en ökad valfrihet både för lärare och för elever. Den har satt press på skolor att profilera sig som bra skolor med bra resultat. Den har satt en ökad press på skolorna att profilera sig i en speciell nisch. Och man har i större omfattning tvingats att lyssna till vad eleverna egentligen efterfrågar. Därför har också alternativa pedagogiska inriktningar startat.

Det har till och med hänt att reformen faktiskt har fungerat som det var tänkt eller i alla fall som det var sagt att det var tänkt. Landsbygds-skolor har nämligen tagits över av föräldrar eller andra eldsjälar som har kunnat driva skolorna vidare. Det finns dock uppenbara problem med reformen som vi Sverigedemokrater tycker behöver åtgärdas.

Vi har hela tiden hört att huvudmotiveringen för hela friskolereformen har varit att erbjuda eleverna valfrihet och ett varierat utbud av skolor och pedagogik. Nu framför både regeringen och delar av oppositionen åsikten att Skolinspektionen endast har att följa skollagens 2 kap. 5 § som kortfattat och ganska förenklat innebär att alla som uppfyller kraven ska ges tillstånd.

Fru talman! Detta innebär att om flera olika huvudmän söker tillstånd i en och samma kommun och alla uppfyller kraven ska de ges tillstånd. Varje ansökan behandlas oberoende av de andra trots att kanske alla baserar sig på samma grundsiffror när det gäller elevunderlag. Skolinspektionen har således i dag ingen möjlighet att prioritera och följa intentionerna med reformen, det vill säga att skapa ett varierat utbud av skolor och pedagogik.

Trots en befarad och ibland uppenbar överetablering ska alltså enligt skollagens paragraf alla huvudmän som söker tillstånd få det. Och trots att Skolinspektionen inser att en överetablering ligger för handen om de ansökningar som var för sig uppfyller kraven godkänns kan de inte göra någon form av prioritering med stöd av lagen. Då är det också ganska uppenbart att i en sådan situation blir, precis som vi har hört här tidigare, både eleverna och den kommunala planeringen lidande av en överetablering. Ändå vill regeringen i dagsläget inte åtgärda detta uppenbara missförhållande. Det är bara att hoppas att det inte är under påverkan av aggressiva lobbygrupper som regeringen håller fast vid sin ståndpunkt.

I betänkandet hänvisar utskottet på flera ställen till Friskolekommitténs kommande utredning. Vi har läst stora delar av utredningens utkast, och såvitt jag kan se finns det ingenting som motsäger det vi har anfört här i dag. Vi kan också konstatera att Riksrevisionen, precis som Sverigedemokraterna, har gjort en annan bedömning än regeringen vad gäller lagens intentioner. Vi har liksom Riksrevisionen ansett att friskolereformen syftat till att åstadkomma ett varierat utbud av skolor, för att tillgoda den så omtalade valfriheten. Men så ser det inte ut när saken verkligen ställs på sin spets.

Finns det luckor i skollagen angående Skolinspektionens befogenheter vad gäller att inhämta uppgifter om elevunderlag och att fatta beslut vid uppenbar överetablering bör dessa luckor naturligtvis täppas till.

Det måste vara den lagstiftande maktens intentioner att täppa till de luckor som finns. Låt mig påtala att även friskolorna drivs med skattefinansierade medel till 100 procent och där målsättningen måste vara att ge våra ungdomar en bra utbildning. Vi måste därför också ge kommunerna ett ökat inflytande vad gäller friskolors etablering för att de långsiktigt ska kunna planera sin utbildning.

Regelverket för enskilda som vill bli skolhuvudmän måste ses över som helhet. För att återigen ta ett exempel från min hemkommun Landskrona gavs vid ett tillfälle tre friskolor tillstånd att driva förskoleverksamhet, varvid kommunen därför själv inte planerade eller byggde för en utökning. De tilltänkta verksamhetsstarterna drog ut på tiden, och så småningom meddelades att de inte tänkte starta över huvud taget. Nu står kommunen där med alldeles för få platser och tvingas till mindre genomtänkta lösningar och framhastade förslag. Detta visar att det finns ett stort behov att se över och komma till rätta med de problem som uppstått ute i kommunerna sedan reformen startade. Här hoppas jag att Friskolekommittén kan enas om bra lösningar och komma med bra förslag som vi kan ta ställning till.

Riksdagen har en skyldighet att utforma ett skolsystem som ser till att ge eleverna den bästa utbildning de kan få för varje satsad krona. Detta borde vara riksdagens överskuggande mål och ansvar när det gäller både kommunala skolor och fristående skolor.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2, som innebär att om flera ansökningar kommer in i en och samma kommun ska Skolinspektionen få mandat att välja det mest seriösa alternativet eller den ansökan som erbjuder en alternativ och efterfrågad pedagogik. Med tanke på dagens rapportering är det ganska självklart att det är eleverna som lider av en överetablering.

Jag vill också yrka bifall till reservation 4, som innebär att kommunerna ska åläggas i lag att tillsända Skolinspektionen uppgifter om elevunderlag och viss annan statistik som myndigheten behöver för att kunna fatta beslut om prövningar av enskilda som vill etablera sig som skolhuvudmän.

Anf. 17 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Jag vågar påstå att ingen i den här kammaren hade kunnat förutspå den utveckling vi har sett vad gäller fristående skolor. Även om Vänsterpartiet var emot friskolereformen redan när den genomfördes kan jag lova att inte heller vi hade en aning om vad som komma skulle. Sverige har det mest oreglerade systemet för fristående skolor i världen. Det har Friskolekommittén också kunnat konstatera.

Det är märkligt. I alla andra fall där vi exempelvis har stiftat en lag som inte har utfallit som vi tänkt oss ändrar eller skärper vi den. Men när vi i det här fallet har fått ett friskolesystem som syftade till att öka kvaliteten och den pedagogiska mångfalden men i stället blivit en lukrativ bransch för riskkapitalister och profitörer samt sämre kvalitet görs ingenting. I stället hör man bara att friskolorna är här för att stanna. Även om jag inte omfamnar friskolesystemet tycker jag att det är en konstig ståndpunkt att bara låta det vara utan att vilja göra förändringar som leder till att kanske få det som man hade tänkt sig.

Vi var som sagt motståndare till friskolereformen när det begav sig. Likväl har vi i åratal föreslagit förändringar i regelverket för att garantera elevernas rätt till bra utbildning i det system som råder, och vi har också haft konkreta förslag på hur vi kan garantera att skattebetalarnas pengar till skolan hamnar där och inte på en skatteparadisö.

Fru talman! Riksrevisionen har granskat hur det går till när enskilda aktörer som vill bedriva skola provas som skolhuvudmän, och enligt dem är det oklart i vilken utsträckning Skolinspektionen faktiskt prövar den framtida huvudmannens förutsättningar att bedriva skolverksamhet. Riksrevisionen menar därför att Skolinspektionen behöver utveckla sin prövning. Det här är ett problem vi har sett under lång tid, och vi har flera aktuella exempel på det från i år. Något har nämnts här. Man kan titta på Kiruna, där samma sak har hänt, Norrköping och Karlstad – ja, listan kan tyvärr göras ganska lång. Granskningen visar också att det är oklart hur Skolinspektionen ska bedöma om etableringen av en ny fristående skola påverkar redan existerande skolor och elever i en viss kommun på ett negativt sätt, vilket kan påverka skolsystemets effektivitet.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att följa upp hur Skolinspektionen prövar ansökningar om att godkännas som huvudman utifrån riksdagens målsättning om höjd kvalitet genom ett varierat utbud av skolhuvudmän. Riksrevisionen rekommenderar också Skolinspektionen bland annat att utveckla det underlag som används för beslut om godkännande samt utveckla tydligare kriterier för att bli godkänd som skolhuvudman.

Regeringen och utskottet vill i nuläget inte göra någonting utan hänvisar till Friskolekommitténs arbete och vill avvakta det. Men när blir det? Friskolekommittén skulle ha avslutat sitt arbete först i november förra året, sedan den 1 februari i år, sedan den 1 mars, sedan den 1 april,

sedan den 1 maj, och nu är det förlängt till den 31 maj. Men det finns någonting som säger mig att det inte är det sista budet som är lagt än, eftersom vi fortfarande inte har sett några som helst förslagstexter från majoriteten.

Kommittén hade sitt senaste möte den 21 mars, och någon kallelse till något nytt möte har jag inte sett. Dessutom har huvudsekreteraren och sekreteraren i kommittén slutat för att gå vidare till andra jobb, eftersom utredningsarbetet har dragit så långt ut på tiden. Det här är inte ett seriöst skött utredningsarbete, någonstans!

Vänsterpartiet har flera förslag på hur vi vill ändra systemet för fristående skolor. Det handlar bland annat om att ge kommunerna större inflytande eller till och med veto över etablering av fristående skolor.

Sedan början av 1990-talet är det kommunerna som har ansvaret för skolans organisation och ekonomi. Staten styr genom nationella måldokument och tillsyn. I ett sådant system är det orimligt att en fristående skola ska kunna bedrivas i en kommun mot kommunens egen vilja. För Vänsterpartiet är det därför självklart att kommunen borde ha en reell möjlighet att ha direkt inflytande över etableringen av en fristående skola. Därför måste skollagen ändras så att Skolinspektionen kan godkänna en ny fristående skola som bidragsberättigad endast om kommunen i fråga tillstyrkt ett sådant beslut. Om kommunen säger nej till etableringen av en fristående skola måste Skolinspektionen fatta beslut om att skolan inte har rätt till bidrag.

Jag yrkar därmed bifall till vår reservation 3, men jag står givetvis bakom även våra andra reservationer.

Anf. 18 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Elevers möjlighet att välja skola och ha tillgång till ett brett utbud av utbildningar är en mycket viktig kvalitetsaspekt.

Sverige har i dag ett skolsystem där valfrihet är ett centralt begrepp. Olika huvudmän ska kunna verka sida vid sida, och det ska vara eleverna och deras behov som står i centrum. Det kan handla om olika typer av pedagogik men också om andra miljöer, vissa profiler och mycket annat. Synen att vi alla är individer med olika behov och önskemål är i dag i de allra flesta läger – dock inte överallt, det hör vi – en självklarhet. Denna valfrihet är i dag en självklarhet för de allra flesta. Oerhört få vill att den ska försvinna.

Intresset för att starta fristående verksamheter har inte försvunnit. Under perioden 2009–2012 inkom totalt 958 ansökningar om att starta grundskolor, förskoleklasser, fritidshem samt grundsärskolor, och 1 293 ansökningar om att starta gymnasieskolor samt gymnasiesärskolor. Under perioden 2009–2011 har Skolinspektionen utfärdat tillstånd till 299 grundskolor, förskoleklasser och fritidshem och till 289 gymnasieskolor. Ungefär hälften av dessa har sedan startat verksamhet. Det säger något om hur starkt detta har blivit i Sverige.

I dag behandlar vi ett betänkande som handlar om den myndighet som har till uppgift att pröva de enskilda aktörer som vill bli huvudmän och starta en skola eller annan utbildningsverksamhet, alltså Skolinspektionen, och hur de sköter handläggandet av dessa ansökningar.

Prot. 2012/13:106
16 maj

*Skolinspektionens
prövningar av
ansökningar från
enskilda som vill
bli skolhuvudmän*

Det är naturligtvis av mycket stor vikt att denna prövning sker på ett sådant sätt att den ser till att eleverna får en god och trygg skola och att den som ansöker också får en rättssäker och professionell bedömning.

I den nya skollagen framgår klart och tydligt att Skolinspektionen vid sin prövning ska utgå från ett elevperspektiv och göra en helhetsbedömning. Elevers möjlighet att välja skola och ha tillgång till ett brett utbud av utbildningar är en viktig kvalitetsaspekt i ett skolväsen där det finns både offentliga och fristående huvudmän.

Den enskilde ska godkännas som huvudman om etableringen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Vi moderater är naturligtvis oerhört måna om att det ska finnas en kvalitet och en trygghet i skolvalet. Av det skälet är det naturligtvis så att vi vill se aktörer med långsiktiga och stabila intressen och förutsättningar.

Fru talman! Liksom alliansregeringen påpekar i sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om Skolinspektionens prövningar av enskilda anser vi att det är ytterst betydelsefullt att prövningarna är effektiva och likvärdiga.

Det är därför glädjande att se de åtgärder som Skolinspektionen vidtar för att arbeta mot detta mål, exempelvis ett förändrat handläggarstöd. Man har också arbetat om ansökningsblanketten inför 2013 för att på en rad punkter göra den tydligare. Regeringen anser i likhet med Riksrevisionen att det är viktigt att sökande har bra information om vilka krav som ställs för att godkännas som huvudman för en fristående skola.

Riksrevisionen anser också att Skolinspektionen vidare måste utveckla prövningen så att intentionen om att den ska vara främjande och fungera som gatekeeper för att skapa ett varierat urval i högre grad får genomslag i Skolinspektionens verksamhet.

När det gäller dessa synpunkter delar regeringen inte denna uppfattning utan anser att Skolinspektionen saknar möjlighet att vid sin prövning beakta andra kriterier än vad som anges i skollagen.

Vi lever i ett intressant tidevarv. Snart väntas Friskolekommittén komma med sitt betänkande och där förhoppningsvis sprida ljus över en rad av de frågor som finns kopplade bland annat till Skolinspektionens prövningar av enskilda som vill bli huvudmän. Därför är det med stor glädje som jag konstaterar att denna fråga snart kommer att bli debatterad igen och inväntar i likhet med övriga Skolsverige Friskolekommitténs slutsatser. Jag tror att man får ha en stor respekt för det oerhört komplexa arbete som detta naturligtvis innebär.

Fru talman! Elevers möjlighet att välja skola och ha tillgång till ett brett utbud av utbildningar är en viktig kvalitetsaspekt. Jag inledde med att säga det. Friskolereformen har utan tvekan betytt mycket för en utveckling av pedagogik och en utveckling av skolan som sådan – elevbemötande, hjälpmedel, pedagogiska miljöer och mycket annat. Det ska vi vara stolta över och slå vakt om.

Vad gäller regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport gällande Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän föreslår vi därmed att den läggs till

handlingarna. Jag yrkar således bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Prot. 2012/13:106
16 maj

Anf. 19 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Riksrevisionen har granskat hur Skolinspektionen hantear ansökningar från enskilda som vill bli huvudmän. Det är det som vi debatterar just nu.

Den otydlighet som enligt Riksrevisionen finns i skollagen anser man att Friskolekommittén bör få i uppdrag att se över. Det verkar vettigt. Det tycker jag också. Men än så länge vet vi faktiskt inte vad Friskolekommittén kommer fram till. Det kan ta ett tag eftersom detta har skjutits upp många gånger. Jag tycker ändå att det kan vara en poäng att låta kommittén klara av detta först för att vi ska se vad kommitténs förslag innehåller. Men om problemet kvarstår, det vill säga om kommittén på något sätt inte alls berör det som Riksrevisionen tar upp om otydligheten i skollagen, finns det skäl att återkomma i denna fråga.

Vi vill ha en mångfald av skolor. Vi vill naturligtvis också ha valfrihet. Men ibland kan det tyvärr gå som i det fall i Landskrona som Ibrahim Baylan tog upp, då valfriheten plötsligt innebär att man inte har någon möjlighet att välja. Detta är någonting som jag inte tror att någon av oss tycker är bra. Därför måste det naturligtvis göras någonting åt det. Detta måste vi definitivt komma till rätta med på nationell nivå. Det vi måste kräva av skolor är dock naturligtvis att de har en god kvalitet i organisation och utbildning.

Någonting som är viktigt, väldigt centralt och som vi i Miljöpartiet sätter jättehögt är att det är en organisation, myndighet eller enhet som är väldigt öppen. Den ska vara öppen med information. Det handlar om öppenhet på det sättet att man kan se vad verksamheten eller skolan har för tillgång till bibliotek och elevhälsa, hur skolornas resultat ser ut, hur många lärare och elever det finns på skolan och så vidare. De tillsynsrapporter Skolverket gör bör vara – de ska vara – öppna och tillgängliga. Varför inte också kunna titta på och jämföra idédrivna skolor med aktiebolagsdrivna skolor när det gäller öppenheten?

All information måste vara lättillgänglig. Den måste vara lätt att komma åt för föräldrar, för elever eller för andra som är intresserade. Miljöpartiet är övertygat om att de skolor som gör ett bra jobb inte har någonting att dölja.

Anf. 20 TINA ACKETOFT (FP):

Fru talman! Låt mig börja med att säga, så att vi vet var vi står, att det för en liberal är självklart att friskolorna är här för att stanna. Möjligheten att välja skola är av så stort värde för såväl den enskilda eleven som föräldrar och personal. Friskolorna har stimulerat den generella utvecklingen inom skolväsendet, och därför slår jag som folkpartist *alltid* vakt om friskolornas existens och det fria skolvalet.

Jag tror på en mångfald av aktörer i skolan, och det gläder mig att Ibrahim Baylan nyss stod i talarstolen och sade att Socialdemokraterna gör detsamma. Jag är dock också övertygad om att de olika aktörerna måste verka med så lika och rättvisa förutsättningar som möjligt. För mig är kvaliteten i undervisningen det viktigaste, inte vem som äger skolan.

*Skolinspektionens
prövningar av
ansökningar från
enskilda som vill
bli skolhuvudmän*

Därför var den nya skollagen, där detta tydligt uttrycktes och styrdes upp, så viktig. Därför är också Friskolekommitténs arbete, som jag hoppas att vi mycket snart har en väldigt bred nationell samling kring, så viktig för valfriheten och kvaliteten.

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse, som har lämnats till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport, och sex motionsyrkanden. Det är det vi behandlar i dag, ingenting annat.

Ska vi kunna leva upp till lika och rättvisa förutsättningar är effektiva och likvärdiga prövningar för godkännande av enskilda som vill bli huvudmän fundamentala. Därför välkomnar Alliansen i utskottet Riksrevisionens granskningsrapport och instämmer, liksom regeringen, i det mesta av deras rekommendationer. Vi kan konstatera att Skolinspektionen redan har startat och driver ett arbete med förbättringslinjer i flera av de rekommendationer som Riksrevisionen har kommit med. Regeringen liksom utskottet följer arbetet nära.

Friskolekommittén, som ska behandla frågor med koppling till just prövning, ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj. Det blir därför egentligen lite svårt att debattera den här frågan och ställa krav på att regeringen ska göra ytterligare eftersom de faktiskt inte har fått kommitténs ställningstagande ännu. Låt mig dock tydligt och klart påpeka att arbete pågår. Låt mig också säga några ord om vad som har varit och är Folkpartiets hållning i de frågor som berörs av motionärerna.

Man vill ha ett förtydligande av regleringen i fråga om bedömning av påtagligt negativa följder på lång sikt för eleverna eller för skolväsendet som anordnas av det allmänna i kommunen. Man menar att prövningen av negativa följder utgår från ett uppskattat elevantal och att det inte blir några följdverkningar om verksamheten sedan utökas. Man vill att kommunerna ska ha en skyldighet att yttra sig till Skolinspektionen innan tillstånd för enskilda att starta skola eventuellt ges.

Sedan har vi det berömda beslutet från den socialdemokratiska kongressen, vilket i reservationen får heta att "kommunernas inflytande över nya fristående skolors etablering behöver kraftigt stärkas och kommunerna och de fristående skolorna behöver börja samarbeta kring etablering, dimensionering och nedläggning av skolor".

Jag tror att Skolinspektionen behöver begära in ett delvis annat beslutsunderlag än vad som görs i dag. Det behövs mer information till enskilda som funderar på att ansöka och tydligare kriterier för vad som är en tillräckligt bra ansökan, så att man när man ansöker faktiskt vet vilka krav som ställs och så att de sökande får en mer realistisk bild av vad som krävs. Det arbetet är också redan i gång hos Skolinspektionen.

Att bedriva skola är inte vilken verksamhet som helst. Rätten att driva skola är ett förtroende vi som samhälle ger. Därför är det bara de som har en tydlig plan och målsättning att just bedriva undervisning som ska verka i den sektorn. En prövning som visar att en kommun behöver göra omställningar i sin verksamhet om det kommer en ny skola till kommunen kan dock inte vara att uppfylla påtagligt negativa följder. Jo, det blir knöligt för kommunstyrelsen, och det blir knöligt för nämnden och förvaltningen – men till syvende och sist kommer det valfriheten till gagn så länge det finns kvalitet i verksamheten.

Vad gäller att man ska straffas: Om man har uppskattat elevantalet till 50 och det när skolan startar blir 75 som vill börja där – varför ska man

straffas för detta? Folk vill välja dig, och då ska du straffas för det. Jag tror att det är bra om kommunerna och de enskilda huvudmännen sätter sig ned och går igenom kommunens förutsättning och planering innan en friskola ska etableras. Vad skulle det göra för skillnad att tvinga kommuner som inte vill göra så? De kommuner som har någonting de inte tycker om kommer sannolikt redan att gå upp till det mötet.

Fru talman! Kvalitet i skolan är viktigt – jag vet inte hur många gånger jag har tjatat om detta – oavsett huvudman. Jag skulle önska att vi kunde få en bred överenskommelse om prövning av huvudmannens personliga och ekonomiska lämplighet i skollagen, det vill säga att man prövar de fysiska personer som har ett väsentligt inflytande i rörelsen. Det gäller till exempel verkställande direktör, styrelseledamot eller en person som har en dominerande ägarställning. Huvudmännen ska känna till de krav som ställs i skolans styrdokument och visa en långsiktig ambition på skolområdet. Det säger sig självt att det enda syftet bakom en sådan ambition då inte kan vara enbart den ekonomiska vinsten.

Apropå skolnedläggningar, vilket har tagits upp: Landskrona tillhör min valkrets, och jag känner området nästan lika väl som Sverigedemokraternas representant. Häromveckan lades Rosengårdsskolan ned i Malmö. Malmö är en socialdemokratiskt styrd kommun, och Rosengårdsskolan är en kommunalt styrd skola. Den skolan lades ned. Skolor har alltid lagts ned. Skolor kommer alltid att läggas ned. Det beror på ett svängande demografiskt underlag, och det beror på det fria skolvalet – det beror på att friskolorna har kommit till. Att skolor lägger ned kan vi dock aldrig komma ifrån. Så är det. Man ska känna stor respekt för att dessa elever ska få en god skolgång i fortsättningen, men det är en annan fråga.

Om jag uppfattade Ibrahim Baylans förslag rätt delar jag åtminstone detta att det borde råda samrådspålit om man som friskola misstänker att man måste lägga ned – att man då har ett samråd med kommunen för att ta upp detta till diskussion. Alliansen tar detta på allvar, men låt oss kanske avvakta lite vad Friskolekommittén faktiskt kan komma överens om. Låt oss inte stå i talarstolen och kohandla om detta, utan låt det ske på en annan nivå. Sedan kan vi komma tillbaka och se om vi behöver göra kompletterande saker.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

När jag ändå är inne på området Friskolekommitténs arbete kan jag säga att det på många sätt har varit och är oerhört lärorikt. Det har fått mig att vända och vrida på frågor och lära mig nya saker från såväl vänster- som högerkolleger. Till syvende och sist har det dock ytterligare stärkt mig i min övertygelse att friskolorna är något positivt vi behöver i Sverige. Just därför är det så viktigt att vi får en bred överenskommelse i detta, och därför är det att ta ansvar att skjuta upp måldatumet tills vi har nått dit.

(Applåder)

Anf. 21 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Tina Acktoft sade att vi ser att skolor har lagts ned tidigare, på grund av vikande elevunderlag. Det vi ser som är nytt nu är dock att skolor läggs ned på grund av att vinstintresset är större. Man lägger

ned skolor i koncerner som inte går så jättebra men som inte heller går dåligt. För att kunna tjäna lite mer pengar lägger man ned skolan.

Det var fallet i Karlstad, till exempel. Överetableringen är en konsekvens av att Skolinspektionen sagt ja till en mängd skolor utan att ha lyssnat på kommunerna, som sagt nej. Detta är någonting som friskole-reformen, som Tina Acketoft så gärna omfamnar, har lett till. Det är helt okej att hon omfamnar den, men jag tycker att det är problematiskt att hon inte ens kan se problemen eller vill göra någonting åt dem.

Tina Acketoft säger att vi ska vänta på Friskolekommitténs arbete. Är det seriöst? Kommitténs arbete skjuts ju upp en gång i månaden. Det är den 16 maj i dag. Vi ska vara färdiga den 31 maj. Är det troligt att vi kommer att vara färdiga till den 31 maj, Tina Acketoft? Jag undrar det.

Nyligen presenterade SOM-institutet sin undersökning som var väldigt intressant att se. Den visar att mer än hälften av dina väljare, Tina Acketoft, tycker att vi ska ha ett vinstförbud. Det är bara en fjärdedel som inte tycker det. Men det verkar inte riktigt bekomma Tina Acketoft eller Folkpartiet.

Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Fru talman! På vilket sätt lades Rosengårdsskolan i Malmö ned på grund av vinstintresse? Rosengårdsskolan i Malmö lades ned därför att man bedömde att kvaliteten på skolan var dålig och att eleverna mådde dåligt av att gå där. Det var ett kommunalt beslut. Jag tycker att det var mycket bra; jag vill bara visa att kommuner, liksom enskilda huvudmän, kommer att behöva lägga ned skolor.

Jag var tydlig med att det absolut finns saker som vi måste titta på. Jag ägnade större delen av mitt anförande åt att peka på vad vi måste titta på och ta itu med. Men jag vill inte föregå Friskolekommitténs beslut, förslag eller överenskommelser eftersom det, som Rossana Dinamarca säger, är den 16 i dag, och den 31 maj har vi ett avslut.

Rossana Dinamarca tycker att det är roligt, inte så seriöst och så vidare att vi skjuter upp dessa beslut. Jag tycker precis tvärtom. Jag tycker att det är att ta det oerhört seriöst att se till att vi får en bred överenskommelse så att friskolor och kommunala skolor kan verka med lika förutsättningar för att säkerställa kvaliteten för eleverna. Det tycker jag är att ta ansvar. Jag tycker inte att det är att ta ansvar att säga: Nej, nu är klockan så mycket att nu får vi sluta. Vad ledde det till? Ingenting.

Det är långsiktiga, breda samförstånd vi behöver, och det är sådana vi arbetar för att nå.

Anf. 23 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Att Rosengårdsskolan lades ned var en effekt av flera saker. Bristande kvalitet var en del, men det fria skolvalet var också en del. Överetablering av skolor var en annan orsak.

Det fria skolvalet har lett till en flykt från väldigt många skolor av elever vars föräldrar har en bättre utbildningsbakgrund. Vi har fått en acceptans av att det finns bra och dåliga skolor och att några får nöja sig med att gå i dåliga skolor. Det är resultatet av nedläggningen av Rosengårdsskolan.

Är det någonting du borde göra någonting åt är det detta fria skolval. Se till att aldrig acceptera en enda skitskola i Sverige! Alla elever ska ha

rätt till en bra utbildning. Det är den enda lösningen, Tina Acketoft, inte att öka andelen fristående skolor eller att inte göra någonting åt de privata aktörernas vinstuttag. Att våra skattemedel, som ska gå till våra elever, i stället hamnar på en skatteparadisö är vad du och din regering behöver ta tag i.

Ni har inte lagt fram ett enda förslag i kommittén på hur ni vill se till att garantera eleverna bra kvalitet, oavsett huvudman. Inte ett förslag har jag sett från Folkpartiet och inte heller från något av de andra borgerliga partierna för den delen.

Ja, vi ska vara klara den 31 maj. Anledningen till att jag tittar på klockan är att vi inte har fått en kallelse till något nytt sammanträde eller sett några förslagstexter. Vi ska ha möjlighet att skriva reservationer, som jag antar att det kommer att bli. Hur ska det hinna ske till den 31 maj, Tina Acketoft? Det är inte seriöst. Sätt ett slutdatum, men i så fall inom en rimlig tid. Det blir skrattretande att varenda månad få ett brev från Regeringskansliet om att förordnandet för Rossana Dinamarca i kommittén förlängs med ytterligare en månad.

Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur jag kan uttrycka det tydligare. För Alliansen och, det är jag helt övertygad om, för vissa delar av oppositionen är det viktigaste med Friskolekommitténs arbete att vi kommer till en bred gemensam lösning där friskolor och kommunala skolor oavsett huvudman får utöva en verksamhet som är rättvis, transparent och som kommer eleverna till gagn. För mig kvittar det om det är den 31 januari, den 31 februari om det hade funnits eller den 31 maj. Det kvittar, för det är resultatet som är det viktigaste. Kräver det att jag är här på en söndag, måndag eller tisdag kvittar det. Så viktigt är det.

Det är lite roligt att det alltid till syvende och sist är så att alla problem som uppstått på skolan beror på att elever har fått rätten att välja en egen skola, att elever inte är tvungna att gå i den skola som är precis på den sida av gårdsgården där de bor, att de har fått valfriheten att välja bort eller att välja till, att föräldrar har fått en valfrihet. Man är inte längre anvisad en skola, något som tydligen Vänsterpartiet vill – det har framkommit om och om igen. Vänsterpartiet vill alltså återgå till det skolsystem där kommunstyrelsen bestämde vilken skola barnen skulle gå i. Ett sådant system vill jag inte se, absolut inte.

Det fria skolvalet är här för att stanna. Friskolorna är också här för att stanna, men det ska vara ett rättvist system med kvalitet. Kvalitet är det absolut viktigaste.

Anf. 25 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Jag hade i ärlighetens namn inte tänkt begära några repliker, för trots allt pågår det ett arbete.

För Socialdemokraterna är det viktigt att vi får en förändring i ett system som har några år på nacken och som vi inte tycker fungerar tillräckligt väl. Det handlar inte om att vara för eller emot. Vi har ett skolsystem i dag som omfattar både kommunala skolor och fristående skolor. Vi menar att det finns nackdelar som vi måste adressera. Det är därför vi har lagt fram flera förslag som handlar om att förbättra det nuvarande systemet, det duger inte.

Ett av de problem vi dras med är att ingen har kontroll över hur många skolor det finns. Det finns ingen som har kontroll över att det finns en garanti att eleverna inte bara kan välja och börja en utbildning utan också får slutföra den, Tina Acketoft.

Därför blir jag väldigt orolig när jag hör Folkpartiet och Tina Acketoft raljera och säga att det kanske är lite obekvämt för kommunstyrelsen. Jag har inga bekymmer med att det är obekvämt för kommunstyrelsen, skolstyrelsen, skolnämnden eller vad de nu kallas. Det är inte vad det handlar om. Det kommer rapport efter rapport som visar att det är eleverna som hamnar i kläm.

Då blir min fråga till Tina Acketoft: Ser du inte detta? Ser inte Folkpartiet att det är eleverna som hamnar i kläm? Vad är ditt råd till Nicole Magnusson som intervjuades i Sveriges Television? Vad är ditt råd till henne? Hon har gått två år i gymnasieskolan på en utbildning där hon vill utbilda sig till frisör. Nu har huvudmannen meddelat att den utbildningen inte kommer att finnas kvar. Den finns inte någon annanstans i Landskrona. Det meddelas att den utbildningen inte ens finns i Helsingborg som ligger i närheten. Vad är ditt råd till henne? Ska hon stå ut med att det är lite obekvämt, eller ska vi gemensamt garantera att hon inte bara kan starta en utbildning utan faktiskt också slutföra den? Det är elevernas rätt det handlar om.

Anf. 26 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Fru talman! Jo, det handlar, Ibrahim Baylan, om att vara för eller emot friskolor. Det blev tydligt tidigare. Jag tror att vi båda två är för friskolor om de har en verksamhet där det är öppet, transparent, rättssäkert och rättvist gentemot en annan skolhuvudman. Det handlar om att vara för eller emot det fria valet, alternativt mångfald. Vi vet att vissa partier inte är det. Men jag tror att det finns en bred majoritet för det.

Det hedrar Ibrahim Baylan att han säger att vi har lagt fram förslag. Det vet jag, och jag hoppas att vi snart kommer till en slutsats vid beredningen av förslagen i Friskolekommittén.

När vi talar om Landskrona var jag inne på att det är mycket möjligt att vi behöver ha en samrådspåikt som innebär att friskolor måste flagga för att det finns ett eventuellt nedläggningshot så att man i god tid kan diskutera detta med kommunen. Men vi vet att de allra flesta nedläggningar sker med det allra bredaste samförstånd där man hjälps åt, där både friskolorna och kommunerna hjälps åt för att hitta en bra lösning.

Låt mig säga till er som tror att Landskrona ligger i den norrländska avfolkningsbygden: Jag tror att det går ett tåg i kvarten till Helsingborg och till Malmö. Det tar 15 minuter att åka till Helsingborg och 25–30 minuter till Malmö. Det finns goda alternativ.

Jag tycker fortfarande inte att man ska behöva byta ort, men det måste vara möjligt att tänka sig att åka 15 minuter till skolan. Det tar faktiskt längre tid för de flesta av oss att gå till riksdagen.

Anf. 27 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Då har vi hört vad svaret är, att man får vara beredd att åka, och det kanske man måste vara. Men ska vi ha det som regel? Vårt svar är nej. Om man börjar en utbildning måste det finnas ett system som garanterar att man kan slutföra den. Det är därför vi vill ställa krav på att

det ska finnas ett samarbetsavtal mellan kommunen och den fristående skolan, så att de kan komma överens om hur utbildningen ska organiseras och om den läggs ned under vilka villkor detta ska ske, så att vi kan garantera eleverna deras utbildning.

Tina Acketoft gör en analogi med Rosengårdsskolan och säger: Vad är skillnaden? Det finns en avsevärd skillnad. Kommunen, som är huvudman för Rosengårdsskolan, har i alla lägen ansvar för att se till att dessa elever erbjuds en likvärdig eller till och med bättre utbildning. Kommunerna har i alla lägen ansvar både för skolpliktig verksamhet och för frivillig verksamhet i form av gymnasieskola och för att finansiera dessa.

Skolor som läggs ned har vi haft tidigare, och det kommer vi att fortsätta att ha. Det är en del av de demografiska förändringar vi ser i vårt land. Men här handlar det om ansvar och inflytande.

I fallet med Landskrona och i fallet med idrottsgymnasiet i Karlstad har de huvudmän som de handlat om, i det ena fallet för Praktiska gymnasiet, i det andra fallet för Walthers gymnasium, bara meddelat eleverna att från och med nästa vecka eller från och med nästa termin finns det ingen skola att gå till.

Då uppstår frågan: Är det rimligt att säga att kommunerna i alla lägen ska ha ansvar men inte något inflytande, och vem går det i så fall ut över? Vi menar att det går ut över eleverna. Det är det vi ser, för det handlar inte om att vara lite obekväm för kommunstyrelserna.

Det finns i dag en kraftig överetablering med anledning av att det inte är någon som har haft ett helhetsgrepp beroende på den lagstiftning som gäller. I Stockholmsregionen finns det i dag 25 000 gymnasieplatser men bara 19 000 elever. Då är det inte bara lite obekvämt för kommunstyrelsen. Det drabbar eleverna, Tina Acketoft. Inse detta!

Anf. 28 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Fru talman! Rosanna Dinamarca påpekade i sitt anförande att ingen hade kunnat förutse friskoleexplosionen, hur populärt det skulle bli att få välja friskola, hur mycket det skulle växa, hur många nya platser som skulle komma. Det var ingen som kunde förutse det. Det var därför Friskolekommittén tillsattes för att hitta ett system som är anpassat, som är reglerat, som styr, som är transparent, som är rättssäkert, som ser till att det blir lika villkor så gott som det går. Friskolekommittén är tillsatt av alliansregeringen för att vi vill förändra och för att vi vill ha en lagstiftning som är anpassad efter situationen i dag och inte efter situationen 20 år tillbaka.

Vad gäller nedläggningen av Rosengårdsskolan säger Ibrahim Baylan att skillnaden är att kommunen har ansvar. Ja, men kommunen ansvarar även för de skolor som läggs ned som är i friskoleregi. De har därför en pott pengar för att kunna ta hand om de elever som eventuellt lämnar en friskola. Kommunerna har en ersättning därför att de har ett större ansvar, och det har vi erkänt. Det är därför vi har den lagstiftningen.

Oseriösa aktörer ska inte driva skola. Det ska de göra som har ett mål och där det är utbildning som är i fokus. De ska ha ett långsiktigt mål för hur utbildningen ska bedrivas. Det ska inte vara ekonomiska kortsiktiga planer. Det tror jag att vi alla är överens om. Nu försöker vi i Friskolekommittén bara komma fram till hur det exakt ska formuleras.

*Skolinspektionens
prövningar av
ansökningar från
enskilda som vill
bli skolhuvudmän*

Socialdemokraterna brukar numera säga: Ta den utsträckta handen. Låt oss komma till en riksövergripande överenskommelse. Jag hoppas verkligen att Ibrahim Baylan tar den handen, så att vi får en överenskommelse som kan gagna alla de här eleverna.

Anf. 29 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Vi diskuterar Riksrevisionens granskning av Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän. Det låter lätt som att väldigt mycket av det som händer i Skolsverige i dag är väldigt dystert.

Camilla Waltersson Grönvall berättade om hur många ansökningar som kommer in men också om hur många som beviljas. Betänk då att bakom alla ansökningar finns det människor som vill starta och utveckla en riktigt bra verksamhet, oavsett om det är förskola, grundskola eller gymnasieskola, därför att man har en idé för lärande och utveckling. Jag tror att det är viktigt att ha i minne att det är oerhört mycket positivt som ligger bakom alla de ansökningar som handlar om att man vill starta en friskola.

Jag har haft förmånen att få göra ganska många studiebesök i olika verksamheter. Personalkooperativet i Vårgårda, som jobbar inom förskolan och har gjort det i över 20 år, har en personal som har ett oerhört starkt engagemang i barnens utveckling. Det finns fantastiskt många bra verksamheter, oavsett om det är en idéburen friskola i Norrtälje eller Lichrongymnasiet i Skövde, där Lichron Aktiebolag ligger bakom det industritekniska programmet.

Som en del tidigare i debatten har talat om vill vi att alla barn och ungdomar ska gå i bra skolor. Det ställer vi upp på allihop. Därför är det viktigt att Riksrevisionen granskar processen för att ansöka om att starta fristående skolor. Det blir lite av att Riksrevisionen likt en blodhund också tittar på hur det ska fungera. Och precis som det står i det betänkande vi nu debatterar är mycket av det som Riksrevisionen påtalar på gång. Man har sett svagheter som man vill göra någonting åt.

Det finns en granskningsstrategi från Riksrevisionen, och den övergripande frågan är: Leder statens styrning till en effektiv och mer likvärdig skola? Det är klart att det är viktigt för oss politiker att ta del av alla de granskningar som görs.

Det sägs många olika saker i den här debatten. Någon säger: Någon måste ju ha kontroll över hur många skolor det finns. Jag ska inte dra för mycket i de trådarna, men på något sätt handlar det faktiskt om att det finns en tillgång och en efterfrågan. Det är klart att det inte är bra när skolor läggs ned, och jag delar den oro som förts fram i debatterna om elever som inte får möjlighet att, som de hade hoppats på från början, gå färdigt en utbildning. Men det finns så många exempel på att det av olika anledningar kan ske ett avbrott i utbildningen. Det som är viktigt då är att det finns skolhuvudmän som är med och tar ansvar.

Det finns också exempel i Sverige i dag på fristående aktörer som går in och är beredda att ta en förlust för att hjälpa unga människor att få fullfölja till exempel sin gymnasieutbildning. Och all heder åt de människor som står bakom det här arbetet.

Det har diskuterats en del om att vi i betänkandet skriver att vi inte kan ta debatten i alla delar därför att Friskolekommittén arbetar. Jag ser

positivt på de breda samtal som förs. De allra flesta partier i Sveriges riksdag står faktiskt bakom elevers möjlighet att få välja skola, att få välja mellan en kommunal eller en fristående skola av något slag. Det ser jag som oerhört positivt.

Det är klart att vi i kommittén tittar på hur vi kan främja ett långsiktigt ägande och att man tar ett ansvar som garanterar kvaliteten. Men vi säger från Centerpartiets och Alliansens sida nej till det kommunala vetot som har diskuterats av ett antal olika partier.

Det är oerhört viktigt att ha respekt för varje enskild elevs möjlighet att fullfölja sin utbildning. När vi tittar på de här frågorna har vi i Friskolekommittén ett ansvar att se hur regeringen följer Skolinspektionens arbete med de här delarna och följa upp alla de insatser som man redan nu har satt in för att stärka kvaliteten.

Jag vill avsluta med att säga att för Centerpartiet och Alliansen är det oerhört viktigt, självklart och starkt engagerande att det finns möjligheter för barn och ungdomar att välja skola och att alla skolor ska hålla en hög kvalitet. Därför är det så viktigt att vi sätter stopp för oseriösa aktörer men att det finns en stor möjlighet för aktörer att erbjuda en bra utbildning, oavsett huvudman.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 30 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag har egentligen bara en fråga till Centerpartiet.

Som jag sade tidigare har vi inte hört något förslag från något av de borgerliga partierna i Friskolekommittén om vad de vill göra för att kunna garantera eleverna en bra utbildning. Det gäller de punkter där vi har sett att Riksrevisionen har kritiserat till exempel Skolinspektionens arbete med tillståndsgivning för nya huvudmän.

Hur vill Centerpartiet reglera villkoren för att kunna garantera att elever får en bra utbildning och en långsiktighet, som Ulrika Carlsson själv tog upp, så att det inte blir som i dag när många elever inte vet var de ska avsluta sin utbildning någonstans? Hur tänker Centerpartiet i detta?

Anf. 31 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Med risk för att vara tråkig: Dessa samtal förs i Friskolekommittén där de partier som är positiva till att det finns friskolor och ett brett utbud diskuterar möjligheten till långsiktighet. Jag får därför hänvisa till Friskolekommitténs betänkande som ska vara klart i slutet av maj.

Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag vet vad Miljöpartiet vill göra, och jag vet vad Socialdemokraterna vill göra. Jag håller inte med om stora delar av det de säger, för jag tror inte att det är tillräckligt att till exempel ha kvalitetsmått för att godkänna att man ska betala ut skattemedel som vinst. Men jag vet åtminstone var de står.

Jag har dock ingen aning om var Centerpartiet, Folkpartiet och de andra borgerliga partierna står. Ni har inte sagt ett jota under hela Friskolekommitténs arbete. Inte ett enda lösningsförslag har kommit från er på de problem som vi ser med fristående skolor som lägger ned mitt under

terminen. De lägger inte ned för att det går dåligt ekonomiskt utan för att det inte är tillräckligt gynnsamma ekonomiska vinster, och då väljer koncernerna ut vilka skolor de ska lägga ned för att kunna tjäna ännu mer pengar. Vad vill Centerpartiet göra åt detta?

Visst kan vi föra samtal i kommittén, men det gör vi inte eftersom det pågår ett slags parallell diskussion.

Vilka krav ställer Centerpartiet för att lösa de problem vi ser med fristående skolor som sätter vinstintressen före elevers rätt till en bra utbildning?

Anf. 33 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Att vi inte har tagit diskussionen med Vänsterpartiet handlar om att våra partier står så långt ifrån varandra ideologiskt när det gäller friskolefrågorna att vi inte har sett det som en givande aktivitet att syssla med.

Vi tittar på hur vi ska kunna garantera kvalitet. Någon form av friskolereglering kommer säkert att finnas i slutbetänkandet, men det är inte färdigförhandlat ännu. Därför avstår jag från att kommentera det arbete och de diskussioner som pågår i kommittén.

Vi vill ge möjlighet till långsiktigt ägande, att man tar ansvar på olika sätt och att man också tillsammans med kommunerna gör det på ett bra sätt.

Jag är fullständigt övertygad om att en del av det som kommer fram kommer man att se som mycket verkningsfullt att ganska snart lyfta in i precis den fråga vi debatterar i dag. En del andra frågor kommer vi säkert att få ta på längre sikt, men precis det vi diskuterar i dag kommer man på olika sätt att kunna läsa in i Friskolekommitténs betänkande när det kommer i slutet av maj.

Anf. 34 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Utskottet anser att det är betydelsefullt att prövning för godkännande sker likvärdigt och effektivt. Skolinspektionen har härvidlag skollagen att luta sig mot.

Fru talman! Omkring 17 procent av Sveriges elever går i skolor med fristående huvudman. Ungefär var sjätte elev går alltså i en skola som inte drivs av kommunen.

Är det verkligen så att en sjättedel av eleverna går i en skola av dålig kvalitet? Nej, så är det givetvis inte. Men i denna debatt låter det som att det över huvud taget inte finns några bra friskolor. Friskolorna har dock gjort det möjligt för en utveckling också av den kommunala skolan. Det vet vi.

Vi har debatterat friskolor mycket, och det behöver vi knappast göra i dag. Nu handlar det om godkännande av dem som är huvudmän för friskolor, och här vill Alliansen ha en tydlighet. Vi vill dock invänta en överenskommelse som kan ske brett, och detta arbetar man med i den parlamentariskt sammansatta Friskolekommittén.

Alliansen vill ha en reglering som ger en trygghet för eleverna och ett långsiktigt ägande. Inget av detta är nytt.

Baylan lyfte fram det som händer i Landskrona. Vi är synnerligen bekymrade över att sådant får ske, och därför engagerar vi oss i att diskutera hur det ska bli bättre i dessa delar och hur man ska hantera det.

Alliansen försvarar valfriheten. Det är en kärnfråga. Friskolorna har medverkat till att makten ligger hos föräldrarna när det gäller vilken skola de kan välja. Därmed kan man bryta den segregation som till exempel bostadsområden har inneburit. Även om familjen bor i ett bostadsområde med många lågutbildade kan föräldrarna välja en skola som är bra för deras barn.

På detta sätt har skolorna också kunnat konkurrera, och vi har fått fram riktigt bra skolor och en bra utveckling med olika nischer och profilering i pedagogiska modeller och innehållsligt.

Alliansen och Kristdemokraterna avvaktar Friskolekommitténs betänkande. Det ska överlämnas den 31 maj, om två veckor. Vi är helt övertygade om att det kommer att komma fram något som mycket väl kan ledsaga oss när det gäller hur vi ska gå vidare.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

6 § Frågestund

Anf. 35 TALMANNEN:

Härmed övergår vi till dagens frågestund, och jag hälsar statsråden välkomna.

Arbetsgivaravgifter för ungdomar

Anf. 36 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten har enligt statistiken bitit sig fast på en nivå på 25 procent. Regeringens politik har uppenbarligen misslyckats.

Regeringens viktigaste åtgärd har varit sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar. Det är en åtgärd som enligt en preliminär bedömning av IFAU, det vill säga regeringens egen myndighet, kostar 1–1 ½ miljon per jobb på kort sikt och på lång sikt inte förväntas ha någon effekt alls på ungdomsarbetslösheten. Finansministerns eget departement har också tittat på frågan och då gjort samma bedömning, att det har en mycket

marginell effekt på arbetslösheten. Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet har kommit fram till samma slutsats. När Riksrevisionen granskade frågan uttryckte sig riksrevisorn enligt följande: Det kostar mer än det smakar. Man kan tycka att det är ett märkligt sätt att hantera statliga pengar.

Min fråga till finansministern är: Varför fortsätta satsa 15 miljarder på en åtgärd som ger svag eller ingen effekt?

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka Ylva Johansson och Socialdemokraterna för att vi får ta debatten om den kraftiga skattehöjning som Socialdemokraterna förordar för unga.

Låt oss sedan rätta till bilden. Sverige har klarat krisen på arbetsmarknaden, den värsta sedan depressionen, väldigt väl. Vad gäller sysselsättningsutveckling, sysselsättningsgrad, arbetskraftsdeltagande har Sverige stått sig mycket väl. Vi är ett av de länder som kan uppvisa de bästa reallöneutvecklingarna.

Vi har ett bekymmer på svensk arbetsmarknad, och det är ungdomsarbetslösheten. Vi har inte haft de lärlingssystem som i Tyskland, Holland, Belgien, Danmark och Norge bidragit till att de har en lägre ungdomsarbetslöshet. Hur det i det läget skulle bli bättre genom att slå till med 15 miljarder i skattehöjningar är för mig helt obegripligt.

Ekonomer kan räkna fram och tillbaka på vad det betyder på tre, fyra och fem års sikt. Vad det betyder på ett och två års sikt är vi alla överens om. Dunkar man på med 15 miljarder i skattehöjningar stiger lönekostnaderna, sjunker sysselsättningen och fler blir arbetslösa. Om detta råder inte det minsta tvivel.

Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag konstaterar att finansministern inte vill svara på min fråga.

Regeringen väljer att år efter år satsa 15 miljarder på en åtgärd som har svag eller ingen effekt på ungdomsarbetslösheten. Det är anmärkningsvärt att finansministern tycker att Sverige klarat jobben bra samtidigt som arbetslösheten i Sverige är högre än i jämförbara länder och ungdomsarbetslösheten väsentligt högre än i jämförbara länder.

Jag behöver inte påminna finansministern om att det alltid finns en alternativ användning för pengarna. 15 miljarder är oerhört mycket pengar och skulle kunna användas på ett mer effektivt sätt om man på allvar ville bekämpa ungdomsarbetslösheten. Vi har en situation där närmare 100 000 ungdomar snart lämnar gymnasieskolan för att gå ut i arbetslivet eller vidare till högre studier. Då väljer regeringen att skära ned på den högre utbildningen så att det blir svårare för ungdomar att gå vidare och studera. Varför?

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Socialdemokraterna vill ge bilden av att Sverige är ett söndertrasat och misslyckat land. Så är det inte. Vi är en av de mest framgångsrika nordiska välfärdsstaterna. Vi har en trygghet, sammanhållning, dynamik och tillväxt som andra tittar på. Låt oss vara klara över att svensk arbetsmarknad stått sig stark också under denna period. Vad

gäller sysselsättning, tillväxt, utanförskap tillhör vi de länder som klarat krisen bäst. Finanspolitiska rådet drar slutsatsen att svensk politik i en internationell jämförelse varit framgångsrik.

Det är bra att Ylva Johansson reser frågan vad man kan använda 15 miljarder till. Då blir hela den socialdemokratiska politiken tydlig. Man höjer skatterna med 15 miljarder för att bygga ut bidragssystemen. I en åldrad europeisk välfärdsstat som är djupt inne i en globaliseringsprocess vill Socialdemokraterna i Sverige höja skatter och bygga ut bidragssystem. Varför följer inga andra socialdemokrater efter? Varför går holländare, danskar, finnar och norrmän i rakt motsatt riktning? Därför att det som Socialdemokraterna i Sverige står för är en helt orealistisk politik.

Yrkesintroduktionsanställningar

Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Min fråga går till finansminister Anders Borg.

På Fryshuset samlades i dag de nordiska statsministrarna och arbetsmarknadsministrarna, även finansministern var där, och diskuterade och samtalade om ungas arbetsmarknad. I en lågkonjunktur som denna har ungdomar i hela Europa det tufft. Vi vet att ungdomsarbetslösheten i exempelvis Grekland och Spanien stigit till en bra bit över 50 procent.

Regeringen har redan gjort viktiga reformer, vilket finansministern var inne på tidigare, och jag vet att regeringen aviserat att det ska komma ett paket med yrkesintroduktionsanställningar, det vill säga att man ska sätta sig ned med parterna och diskutera hur jobben ska kunna komma på ett mycket bredare sätt i de olika branscherna.

Jag undrar därför: Hur går det med dessa introjobb? Går det framåt, står det still, vad händer egentligen?

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi har i dag haft ett mycket bra seminarium med de nordiska statsministrarna. Det är alldeles uppenbart att ungdomsarbetslösheten är ett globalt problem. Vi har en växande del av befolkningen i världen som deltar på arbetsmarknaden. Det kommer att fortsätta under många år. För att vi ska kunna pressa tillbaka det som The Economist kallar en arbetslöshetsgeneration måste det skapas miljoner jobb.

Sverige har mycket att lära av Norden, särskilt skulle jag vilja säga av de lärlingssystem som finns framför allt i Danmark men i någon utsträckning också i Norge. Vi vet att även tyskar och belgare varit oerhört framgångsrika med den typen av lösningar. Här vill vi gärna använda den svenska modellen för att hitta ett brett samförstånd, att tillsammans med parterna på arbetsmarknaden utveckla en modell för yrkesintroduktion.

Dessa diskussioner har gjort en del framsteg under den här avtalsrörelsen, och vi kommer att göra allt vi kan för att pressa det framåt ytterligare. Jag tror att ett brett samförstånd om en uppdaterad svensk modell är vad Sverige behöver för att möta ett växande problem på arbetsmarknaden.

Anf. 42 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack för svaret! Det är minst sagt en stor utmaning vi har, och jag är glad över att regeringen tagit det initiativet. Den typen av anställningsform är ju en rätt ny fågel på svensk arbetsmarknad, och jag undrar därför om man löst frågan om ansvarsfördelning – vad staten ska göra, vad parterna ska göra. Jag undrar också om finansministern ser några särskilda branscher där det kommer att bli mer lyckosamt än i andra.

Hur ser bilden ut framöver? Det gäller särskilt ansvarsfördelningen.

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Man ska vara medveten om att en sådan bred omläggning av arbetsmarknaden som nu sker egentligen behöver pågå under rätt många år innan vi kan se att vi etablerat ett nytt kompetensförsörjningssystem. Det är något som parterna framhåller, inte minst IF Metall och Teknikföretagen, som är de som lite grann gått i bräsch för detta. Vi behöver även förändra hela yrkesutbildningssystemet för att det ska få större inslag av lärlingar.

Vi ser ett antal branscher. Kommunal och SKL har gjort framsteg. Det är nya avtal inom Handels. Förhoppningsvis kommer det ytterligare i olika delar av den inhemska tjänstesektorn. Möjligtvis kan vi se att vi även på byggsidan får en vitalisering. Det är ett arbete där vi under lång tid kommer att behöva många ambassadörer för att öppna den svenska arbetsmarknaden för unga människor.

Sverige behöver en utvecklad svensk modell med mer inslag av lärlingar och yrkespraktik än vi tidigare haft. Det är ett arbete vi under lång tid har framför oss på det området.

Kostnaden för Förbifart Stockholm

Anf. 44 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturministern om Förbifart Stockholm. Den officiella prislappen för detta motorvägsprojekt har hela tiden varit 27 miljarder, men den här veckan har ministern och Trafikverket erkänt att den verkliga kostnaden beräknas till 45 miljarder inklusive räntekostnader för de lån som måste tas. Räknar man med löpande priser blir det över 60 miljarder, alltså mer än dubbelt så mycket.

Dessa siffror var inte lätta att få fram. Miljöpartiet har vid flera tillfällen bett Trafikverket att få underlag, men utan resultat. Det var först när vi bad riksdagens utredningstjänst om hjälp som vi fick reda på totalkostnaden för förbifarten.

Men ministern säger på sin Twitter att siffrorna varit kända hela tiden, även om jag och många med mig aldrig hört henne nämna någon annan siffra än 27 miljarder. Vad menar ministern när hon säger att förbifartens verkliga kostnader har varit kända hela tiden?

Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tackar Stina Bergström för frågan. Förbifart Stockholm ska vara en förbindelse som knyter ihop hela regionen. Den är

efterlängad av många, i synnerhet av dem som sitter i timplånga köer, inte minst på Essingeleden som för länge sedan har tjänat ut.

Riksdagen har beslutat att förbifarten ska byggas och hur den ska finansieras. I den överenskommelse som ingåtts inom Stockholmsregionen och som egentligen handlar om ett infrastrukturpaket på 100 miljarder ingår Förbifart Stockholm. Där har man också kommit överens om att förbifarten till 80 procent ska betalas av trängselskatter. Det har också varit känt att ett lån ska tas för att man ska kunna påbörja byggnationen, eftersom trängselskatterna inte kommer in i samma takt som kostnaderna vartefter byggs upp.

Anf. 46 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Att ministern känt till totalkostnaden är tydligt, men för oss andra politiker och för stockholmarna har den uppenbarligen inte varit känd.

Det finns mycket att säga om förbifarten och dess klimat- och miljöpåverkan. Det finns också mycket att säga om det akuta behovet av mer tunnelbana, spårvägar och bussar i Stockholm. 60 miljarder skulle räcka till mycket kollektivtrafik.

År 2006 var det folkomröstning om trängselskatten i Stockholm. Texten på valsedeln var tydlig. Den majoritet som då röstade för trängselskatten röstade för att intäkterna skulle återföras till Stockholmsregionen för investering i kollektivtrafik och vägar. Men nu planeras för att alla intäkter från trängselskatten de närmaste 40 åren ska gå till en två mil lång motorväg.

Hur ser infrastrukturministern på det faktum att regeringen inte följer resultatet av folkomröstningen 2006?

Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! När det görs prioriteringar, inte minst inom en region, föregås det av att man försöker samla en bred enighet och en gemensam vilja. Så har också skett här i Stockholm. Regeringen utsåg en förhandlingsperson, och i det som blev Stockholmsöverenskommelsen, där det också finns en bred politisk majoritet, kom man överens med staten om ett 100-miljarderspaket, där bland annat förbifarten finns med, men även om andra viktiga insatser där också kollektivtrafik kan ta sig fram, eftersom det går att ha kollektivtrafik även på väg.

Men det är väl ingen hemlighet att Miljöpartiet var emot väldigt mycket av den regionala överenskommelsen och i grunden också är emot Förbifart Stockholm. Men riksdagen har beslutat att förbifarten ska byggas samt hur den ska finansieras.

Säkerheten på E20

Anf. 48 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag vill vända mig till infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd.

Det är historiskt stora satsningar som nu görs på infrastruktur. 522 miljarder satsas på underhåll och utveckling. Det är fantastiskt.

Med tanke på denna stora satsning vill jag återigen lyfta fram ett ytterst angeläget behov som gäller E20, den så kallade dödens väg. E20 genom Västergötland är Sveriges farligaste vägsträcka, enligt ett antal trafikexperter i en ny undersökning. Olyckorna ökar, och i fjol var det ett sorgligt rekordår. Nu har räddningstjänsten i bland annat Alingsås och Vårgårda krävt en säkrare E20. Utryckning till E20 sker var åttonde dag. Så ser vardagen ut.

Just nu pågår en revidering av en nationell plan för transportinfrastrukturen. Där har regionens planering en stor roll. Vad krävs ytterligare för att E20 nu ska prioriteras, inte minst med tanke på att den är så olycksdrabbad?

Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tackar Anita Brodén för frågan. E20 är ett objekt som är oerhört viktigt för många, inte minst för näringslivet. Vi har väldigt mycket tunga transporter där, kanske mer än på många andra vägsträckor. Det är egentligen inte ett så stort antal fordon som går där att man skulle tänka sig en motorväg, men det finns sträckor, inte minst mellan Vara och Vårgårda, där vi i dag inte har mittseparerat och där vi har mötande trafik, vilket är det som oftast orsakar kollision.

Vi har givit ett uppdrag till Trafikverket som just nu tittar på vilka åtgärder man ska vidta. Det handlar bland annat om framkomlighet och trafiksäkerhet. Det finns också särskilt utpekade för E20. Vi har i den nuvarande planen fem olika objekt i och omkring Alingsås. Man har fått i uppdrag att titta på om man kan tidigarelägga arbeten men också på vad som kan göras i övrigt för framkomlighet och trafiksäkerhet.

Anf. 50 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är just detta som är det viktiga att få ett besked om: möjligheten att tidigarelägga insatser för att det inte ska gå år efter år då vi riskerar att ytterligare människor mister sina liv.

Som infrastrukturministern nämner är det väldigt tung trafik. Man väljer mer sällan den östra delen via Jönköping; man väljer hellre E20, som är flackare och ger mindre drivmedelsåtgång. Hade vägen varit möttesseparerad hade förmodligen oerhört många människors liv sparats. Trots utbyggnaden öster om Vättern behöver vi en ordentlig höjning av standarden på E20.

I morgon kommer jag att möta flera företrädare för berörda kommuner. Då kommer denna fråga att diskuteras. Vad finns det ytterligare som statsrådet kan skicka med mig?

Anf. 51 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är alltid problematiskt när man funderar på vilken väg som är mest trafiksäker eller tillgänglig eller var man kommer snabbast fram. Det är dilemman vi alltid har. Ska man åka mellan Stockholm och Göteborg är det i dag mest trafiksäkert att ta E4 till Jönköping och sedan åka på den nybyggda riksväg 40.

Detta berör en hel region, inte minst hela Skaraborg och Västra Götaland. Men där har numera alla kommuner i regionen jobbat tillsammans med Trafikverket och tittat på en åtgärdsvalsanalys. Jag kommer själv att träffa de olika parterna i mitten av juni för att se vad de har tittat på och

gemensamt kommit överens om angående sträckningar och nivå. Det tror jag kommer att länka väldigt väl in i det åtgärdsprogram som Trafikverket ska lämna till mig i juni rörande trafiksäkerhet och framkomlighet på E20.

Prot. 2012/13:106
16 maj

Frågestund

Trängselskatten i Göteborg

Anf. 52 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Även min fråga går till infrastrukturministern. Vi håller oss också fortfarande i Västsverige.

Vi vet alla bakgrunden till det västsvenska infrastrukturpaket som nu kommit på plats: Åratal av socialdemokratisk negligering, både från regeringen och lokalt i Göteborg, gjorde att man kom efter i infrastruktursatsningarna. Alliansregeringen och den dåvarande centerpartistiska infrastrukturministern lyckades dock få fram ett paket med satsningar på nationell, regional och lokal infrastruktur.

Det har nu kommit ett folkiniciativ i Göteborg till folkomröstning om huruvida trängselskatten ska vara kvar efter valet 2014 eller inte. Frågan lyder: ”Ska trängselskatten i Göteborgs kommun få fortsätta efter valet 2014?” Ett ja är inte speciellt svårtolkat, men hur skulle du tolka ett nej?

Anf. 53 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Man måste då också vara överens om vem som beslutar om vad och på vilken nivå. Kommuner som vill införa trängselskatt har möjlighet att framföra det till riksdagen, som sedan i lag beslutar om det ska vara trängselskatt eller inte. När lagen väl är stiftad kan inte en kommun själv upphäva den. Resultatet av en folkomröstning, som oftast är rådgivande, kan dock ligga till grund för ett beslut i fullmäktige om att ånyo vända sig till riksdagen, som därefter får ta ställning till om det tidigare fattade beslutet ska upphävas.

Anf. 54 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag har en följdfråga till infrastrukturministern. Om man skulle ställa den frågan i Göteborgs kommun, få ett nej på frågan, och tar med sig det upp till riksdag och regering: Hur skulle man då tolka ett sådant beslut?

Skulle de 17 miljarder som riksdagen och regeringen valt att lägga in i paketet brinna inne? Skulle vi i Göteborgs kommun själva få hosta upp pengar på ett eller annat sätt till de lokala satsningar som behövs?

Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Frågeställningen är högst relevant utifrån den diskussion som pågår nere i Göteborg och i omnejd. Den blir också väldigt hypotetisk.

Så här långt avser fortfarande de parter som är inblandade i överenskommelsen om det västsvenska paketet att hålla kvar vid det avtalet tills någonting annat gäller. Det innebär också att de har för avsikt att fortsätta det arbete som har påbörjats.

Det gäller som med allting att ingenting är omöjligt. Vill någon part någonting annat får man förhandla med den man har avtalat med. Det kommer alltid att kosta i antingen tid, pengar eller någonting annat.

Det bör man vara oerhört medveten om man till exempel väljer att gå in i en folkomröstning i sakfrågan.

Biståndspolitiken

Anf. 56 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Min fråga går till bistandsminister Gunilla Carlsson.

Regeringen har genom budgetpropositionen för 2013 deklarerat en fortsatt ambition om att låta en allt större del av biståndsbudgeten gå till att täcka Sveriges flyktingkostnader. Avräkningen för flyktingkostnader föreslås öka med ungefär 1 ½ procent av den totala biståndsramen.

När UNHCR klarar kostnaderna för en flykting i ett flyktingläger med ca 7 kronor per dygn och man i Sverige har en kostnad som ibland överstiger 2 000 kronor per dygn råder det ingen tvekan om att en svensk biståndskrona hjälper fler flyktingar genom UNHCR.

Den politiska ambitionen att minska flyktingmottagandet till Sverige skulle kunna innebära att man har en ökad ambition att hjälpa fler flyktingar i världen.

När regeringen nu accepterar en utveckling där en allt större del av biståndsramen inte tillåts utnyttjas i de krisdrabbade delarna av världen vill jag fråga bistandsministern: När får vi se ett trenderbrott i biståndspolitiken där vi arbetar för att så många flyktingar som möjligt får hjälp i stället för att acceptera en utveckling där allt fler söker asyl i Sverige?

Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Sverige är ett av de länder i världen som anslår mest pengar till just det humanitära biståndet. Redan i dag antar jag att vi per capita hjälper fler flyktingar än något annat land.

Vi gör det för att det är rätt och riktigt. Det gäller inte minst i dagsläget när vi ser den fruktansvärda katastrofen som utvecklar sig i Syrien. Vi hjälper också grannländerna, som tar den absolut största bördan med de människor som nu flyr undan våldsamheter och förtryck.

Överallt i världen finns det stora flyktingströmmar som måste hanteras. En del av dessa kommer också till Sverige. Vi har ett rättssäkert och korrekt mottagande av dessa människor. Det är en kostnad som också i enlighet med gällande regler får avräknas det svenska biståndet under det första året.

Det tycker jag är rätt och rimligt. Det är en konsekvens av den politik som vi har som framför allt syftar till att varhelst det sker något kunna följa flyktingen och se till att vi kan erbjuda det skydd som den har rätt till enligt internationella konventioner.

Anf. 58 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Min fråga gällde inte huruvida Sverige är en generös part i att hjälpa flyktingar i världen. Min fråga riktade sig mot varför vi gör den prioriteringen.

Jag redogjorde i frågan för UNHCR:s kostnader på 7 kronor per dygn jämfört med Sveriges asylkostnader på ungefär 2 000 kronor per dygn och att vi skulle kunna göra betydligt mer.

Min fråga var: Varför gör vi inte mer i frågan för att hjälpa allt fler flyktingar i världen? Jag är inte nöjd med svaret.

Anf. 59 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack för frågan. Ni får ursäkta om ni inte är nöjd med svaret.

Sverige är en av de största givarna till UNHCR. Vi tar vårt ansvar. Konsekvenserna av att människor söker sig till och erbjuds skydd i Sverige avräknas biståndet. Det är inget konstigt. Det är i enlighet med de regler som finns.

Konsekvensen av att nu så många söker sig till Sverige påverkar också biståndet. Det är ingenting som regeringen aktivt beslutar om. Ungefär sju eller åtta tiondelar av det samlade mottagandet för flyktingarna under det första året avräknas biståndet.

Detta är en politik som jag tycker att vi ska fortsätta med. Vi försöker först och främst att se till att förhindra att konflikter uppstår. Vi försöker så gott det går att möta behoven i närområdet, eftersom det är där flyktingarna ofta vill vara kvar.

De som söker sig till Sverige får skydd och stöd. Det avräknas biståndet i enlighet med de regler som redan finns upparbetade.

Privatiseringen av apotek

Anf. 60 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Peter Norman angående utförsäljning och privatisering av apotek.

Regeringen har sålt 24 av dessa till Wallenbergs riskkapitalbolag IGC och Priveq för endast 225 miljoner kronor, vilket blir 9,4 miljoner per apotek. Nu har de sålts vidare till Apoteket Hjärtat för hela 600 miljoner kronor, vilket blir 25 miljoner kronor per apotek.

Jag och svenska folket vill ha ett svar på frågan om denna urusla affär är att värna skattebetalarnas pengar.

Anf. 61 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Tack för frågan. Försäljningen av apoteken har kontrollerats och analyserats av såväl Riksrevisionen som riksdagen.

Riksrevisionen säger: "Riksrevisionen kan konstatera att det monetära utfallet vad gäller klusterförsäljningarna översteg den värdering som gjordes av OAB inför försäljningen och de referenspriser som sattes inför försäljningarna. Riksrevisionen kan även konstatera att Konstitutionsutskottet i ett särskilt betänkande gjorde bedömningen att försäljningen av apotek har skett på marknadsmässiga villkor och på bästa affärsmässiga sätt."

Försäljningen är kontrollerad och analyserad av två oberoende organ. De har kommit fram till att det har skett enligt alla konstans regler. Sedan har naturligtvis köparna av apoteken gjort investeringar i verksamheten.

Vad nettovärdet är på en försäljning för köparen är det ingen av oss som känner till.

Anf. 62 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Tack för svaret. Jag vidhåller fortfarande att det är en urusel affär att sälja någonting för 225 miljoner som skapats med skatte-medel när nästa bolag säljer det vidare för 600 miljoner kronor.

Jag tror att människor som bor i min hemkommun Lima är väldigt intresserade av vilket svar Peter Norman har att ge. De får återigen betala med minst sex mils resa för att komma till ett apotek som kanske genom privatiseringen inte ens har den medicin de efterfrågar.

Vilka garantier ska de få att statsrådet ser till att det finns ett apoteksombud där?

Anf. 63 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Den reform av apoteksmarknaden som regeringen har genomfört har förenklat och gjort det mycket lättare att tillhandahålla läkemedel i affärer. Det har lett till ett större utbud av köpställen i hela Sverige, vilket är till gagn inte minst för människor i glesbygden.

Vad sedan gäller försäljningen är det återigen så att den är kontrollerad av riksdagen och Riksrevisionen. De har inga synpunkter på detta.

Låt mig återigen förklara att när man gör en sådan försäljning sitter köparen inte still i båten. Köparen investerar i verksamheten och har ett stort antal kostnader, kanske upp till flera miljoner, vad vet vi.

Nettoförmögenheten för säljaren vid det tillfället är inte alls det pris som man då får gentemot det pris man har betalat. Det är ett stort antal penningströmmar däremellan.

Taxi som kollektivtrafik

Anf. 64 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Min fråga går till infrastrukturministern.

Senare i dag ska vi i kammaren debattera yrkestrafikfrågor. Jag tänkte påbörja det ämnet redan nu. Jag tror inte att vi kommer att direkt beröra frågan i den debatt som följer. Min fråga gäller den efterfrågestyrda och inte tidtabellsbundna delen av kollektivtrafiken som i dagligt tal benämns taxi.

År 1998 slogs det fast i dåvarande Vägverkets publikation *Nationellt kollektivtrafikprogram på väg 1998–2007* att taxi är att betrakta som kollektivtrafik. Det står: Taxiföretagens roll inom kollektivtrafikområdet är att bedriva trafik som en komplettering till eller del i den ordinarie kollektivtrafiken. Samma syn återfinns i betänkandet *Rikstrafiken – vissa principfrågor* från samma år.

Min fråga är helt enkelt: Delar statsrådet denna uppfattning att taxi är en del av kollektivtrafiken?

Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag hörde till slut frågan, men jag hörde väldigt dåligt det som sades innan.

Om vi tar utgångspunkt i Magnus Sjödahls fråga om jag delar uppfattningen att taxi ingår som en del i kollektivtrafiken är mitt tydliga svar ja. Det är dessutom så, vilket jag tycker är mycket positivt, att i branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik finns nu även taxi med i arbetet.

Det synsätt jag har är att man måste se till hela resan.

Det kan handla om att man antingen går eller cyklar. När man tar buss, tåg eller tunnelbana är det också viktigt med taxi. Det ser man inte minst i den situation där tåget mot förmodan skulle stanna. Då kan taxi vara ett bra komplement. Så ja, taxi är en viktig del av vår kollektivtrafik.

Anf. 66 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det var ett bra svar, och jag är glad över det tydliga beskedet.

En undran är dock varför taxi inte tillåts trafikera kollektivtrafikkörfälten. I dag är det genom tilläggstavlor tillåtet på vissa ställen, men inte generellt. Detta vittnar om en lite oklar hållning när det gäller hur taxi egentligen betraktas. Jag undrar om statsrådet har för avsikt att vara mer konsekvent och betrakta taxi som en del av kollektivtrafiken och därmed ge en generell tillgång till kollektivtrafikkörfälten för detta trafikslag.

Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är många som gör anspråk på att få använda våra kollektivtrafikkörfält. Det gäller inte minst i våra storstäder, och det är väl också där som man i större utsträckning har dessa speciella körfält. I vissa städer är de gator som berörs de lokala gatorna, och då är det kommunen som är med och bestämmer vem som ska få utnyttja gatorna och på vilket sätt.

Det pågår dock ett ganska bra samarbete. Det finns mc som vill komma in, det finns viss typ av godstrafik som vill komma in vissa typer på dygnet för att inte förhindra trafiken och det handlar om taxi. Här i Stockholmsområdet har vi taxi i kollektivtrafikkörfälten.

Det kommunala skatteutjämningssystemet

Anf. 68 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Peter Norman om det kommunala skatteutjämningssystemet.

Vi kunde se på text-tv under veckan att glesbygden är de stora förlorarna i utjämningssystemet och att storstadsområdena är vinnarna. Denna slutsats drog också den parlamentariska utredningen, som dessutom var enig.

Mina frågor till statsrådet är: När kan vi förvänta oss att få förslaget om en ny kommunal utjämning till riksdagen? Och kommer detta att gälla från 2014?

Anf. 69 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Den utredning som var enig, som Jörgen Hellman säger, presenterade sitt betänkande 2011.

Utredningen var viktig i den meningen att det hade skett en stor förändring i strukturerna i Sveriges kommuner som påverkade den kommu-

nala ekonomiska utjämningen. Framför allt gällde det en förändring i dagisefterfrågan och dagisutbudet från det att man genomförde en maxtaxa på dagis. Detta slog hårt på glesbygdskommunerna eftersom det innebar att man fick en betydligt större dagisutbyggnad än man tidigare hade haft. Då blev systemet orättvist.

Detta har utredningen på ett förtjänstfullt sätt visat. Det förslag som regeringen lägger fram till riksdagen och som ska börja gälla från den 1 januari 2014 tar fullt ut detta i beaktande. Detta ska återställas rättvist så att det blir på ett bättre sätt än tidigare.

Anf. 70 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Jag får tacka för komplimangen från statsrådet när det gäller utredningens förträfflighet.

Utifrån utredningens förslag gjorde regeringen en förändring i remissen. Man förde över en miljard till de kommuner som har låg skatt och som är bland de rikaste kommunerna i vårt land. Det är den stora skillnaden och det som regeringen lade på utredningens förslag.

Kan vi förvänta oss i propositionen att regeringen återtar det tidigare förslaget?

Anf. 71 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Utredningens förträfflighet vill jag begränsa till det första jag diskuterade, det vill säga de nya förändringarna för kommunerna. Däremot var den inte förträfflig när det gäller tillväxtfrågor för kommunerna. Internationell forskning visar tydligt att marginalskatter för kommunerna är en viktig fråga, precis som marginalskatter är för människor som arbetar och bolagsskatter är för bolag som ska etablera sig.

Om man gör en infrastruktursatsning som ger ett bidrag, till exempel, och om kommunerna upplever att intäkterna till nästan hundra procent går vidare till andra kommuner kommer ett beteende därefter att uppstå. För att få bukt med detta såg vi till att marginalskatten för kommunerna går ned från ungefär 85 procent till ungefär 60 procent genom vår extramiljard. Detta är bra, framför allt för de fattigaste kommunerna, vilket framhålls i de internationella studierna. Dessa förslag kommer att ligga fast när vi lägger fram propositionen.

Klyftorna i samhället

Anf. 72 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till finansminister Anders Borg.

Den härrör från den rapport som OECD presenterade i går och som visar att Sverige har gått från att vara först när det gäller jämlika länder till att hamna på 14:e plats. Den visar också att i Sverige växer klyftorna snabbare än i nästan alla andra länder. Jag skulle vilja säga att detta inte är någon slump utan ett resultat av politiska beslut.

Mellan 2006 och 2010 genomförde regeringen skattesänkningar om ungefär 100 miljarder. Kostnaden för det är uteblivna satsningar i skolan, i välfärden, i omsorgen och så vidare. Det är detta som har fått stå tillbaka.

Min fråga till finansministern är: Vilket samhälle vill du ha i framtiden? Accepterar du ett Sverige med ökade klyftor, ökade skillnader i skolan och ett ökat utanförskap?

Prot. 2012/13:106
16 maj

Frågestund

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Regeringens hållning och min hållning är alldeles klar: Vi vill ha ett samhälle som präglas av sammanhållning och som präglas av att människor har en känsla av att man sitter i båten ihop och att vi har en välfärdsstat som ger trygghet åt alla medborgare.

Nästan oavsett vilka mått vi väljer är Norden tillsammans med Sverige den del av världsekonomin som har minst inkomstskillnader och minst koncentration i förmögenhetsfördelning och som bäst sprider möjligheter och chanser när det gäller välfärd.

Om man tittar på Gini-koefficienten – det bästa mått vi har när det justeras för välfärdsservice – ligger Sverige i topp när det gäller små inkomstskillnader. Om vi tittar på Unicefs värdering av barnfattigdomen kommer Sverige tillsammans med Island i topp. Om vi tittar på andelen barn som riskerar att hamna i låg materiell standard tillhör Sverige toppnationerna.

IMF gjorde så sent som i sin stora jobbrapport bedömningen att Sverige har klarat krisen väl när det gäller skillnader. IMF lyfter fram Sverige och Brasilien som de två länder som har klarat den värsta krisen sedan depressionen utan en kraftig ökning av inkomstskillnaderna. Det är jag väldigt glad för.

Anf. 74 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Det du säger rimmar illa med det som faktiskt sker i vårt samhälle i dag, Anders Borg. Rapporten visar att skillnaderna ökar i princip snabbast här i Sverige. Den visar också att fattigdomen enligt OECD-definitionen har mer än fördubblats de senaste 15 åren eller någonting sådant. Med denna definition menas att man har 50 procent av medianinkomsten, det vill säga ungefär 15 000 kronor att leva på i månaden.

Detta är såklart ett problem. Det rimmar inte alls med det finansministern säger. Verkligheten är den att skillnaderna ökar och ökar, och då håller inte samhället ihop. Klyftorna ökar snabbt just nu. Ska ni göra någonting åt det? Om vi ska ha ett samhälle som håller ihop, som du så fint säger, måste regeringen vidta åtgärder för att förhindra den utveckling som OECD visar i sin rapport.

Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! OECD och IMF har samma syn, men de värderar lite olika perioder. Det som Teres Lindberg talar om är en utvärdering av den socialdemokratiska politiken. Det är där Gini-koefficientsökningen ligger. 86 procent av den ökning vi talar om inträffar 1995 till 2006. Det är då skillnaden ökar.

IMF har utvärderat perioden under krisen och drar precis som Finanspolitiska rådet slutsatsen att det är förvånande att vi har gått igenom den stora recessionen, som detta kallas internationellt, utan att ha upplevt att klyftorna har gjort att Sverige har drivit isär – att jämföra med den stora depressionen, då detta hände.

Det beror på att vi har fört en expansiv politik. Vi har sänkt skatter så att inkomsterna har hållit sig för hushållen. Vi har satsat på kommuner och välfärd. Det IMF särskilt lyfter fram är att vi har en bra skola och en bra barnomsorg som håller ihop landet. Vi borde vara gemensamt stolta över att detta fina välfärdsland klarar också en kris.

Frihandeln

Anf. 76 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! En av de viktiga komponenterna för att bygga välfärd är handel. Min fråga kommer att rikta sig till handelsminister Ewa Björling.

Det har i dagarna blivit klart med en ny chef för världshandelsorganisationen WTO. Det är efterlängtat, inte minst med tanke på det toppmöte som förväntas kanske avgöra WTO:s framtid och den internationella handelspolitiken senare under året. Det är en brasilianare, Roberto Azevêdo, som har blivit chef för WTO.

Det är också intressant att Brasilien är ett av de länder som är traditionellt protektionistiska och som delvis bromsat den så kallade Doharundan.

Nu signalerar Azevêdo att han kommer att satsa stenhårt på att frihandeln ska öka i världen. Han signalerar även att det skulle kunna bli någon minivariant på Doharundan. Jag skulle vilja höra handelsministerns kommentar till detta. Är det värt att lägga kraften på någonting som är lite mindre än den stora Doharundan?

Anf. 77 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Låt oss börja med att konstatera att den nya gd:n för WTO har ett oerhört svårt uppdrag framför sig att under de närmaste fyra åren försöka få ihop ett multilateralt frihandelsavtal. Det är någonting som då 150 länder startade för väldigt många år sedan för att hjälpa utvecklingsländer att få en ökad handel. I dag ska 159 länder, däribland Ryssland som en ny stor medlem, enas om detta.

Vi önskar Roberto Azevêdo all lycka och framgång. Det kommer att bli mycket tufft. Vi i Sverige är också noga med att poängtera att Azevêdo är fristående från Brasilien. Precis som Hans Rothenberg säger är Brasilien ett av de länder som, tillsammans med Indien, Kina och USA, har satt flest käppar i hjulen hittills.

Anf. 78 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Jag tackar så mycket för det svaret. Det är intressant att se vilka som har bromsat Doharundan hittills. Det är huvudsakligen fyra länder, Kina, Indien, Brasilien och USA. De representerar 3 miljarder av jordens befolkning. Det är inte småpotatis direkt.

Jag tycker ändå att vi ska försöka hitta en lösning på vad en eventuell mindre Dohaöverenskommelse skulle kunna innehålla. Jag tycker att det skulle vara intressant att höra var handelsministern vill lägga tyngdpunkten här. Vilka frågor är det som är viktigast att lösa ut ur det här stora paketet? Vilka frågor har man störst möjlighet att få med de fyra stora på?

Herr talman! Till att börja med är det mycket viktigt att påpeka att Doharundan handlade om en utvecklingsrunda, det vill säga att främja och hjälpa utvecklingsländer, inte minst de allra minst utvecklade länderna. En självklarhet i ett så kallat minipaket är att man får med de frågor som ger de minst utvecklade länderna större fördelar än vad de har i dag. Det måste vara grundläggande. Jag kan inte se att det ska vara så svårt att enas om. Tyvärr finns det andra som tycker annorlunda, inte minst bland de länder som hittills har varit motsträviga.

Utöver det finns det också ett annat viktigt avtal, nämligen informationsteknologiavtalet. Vi hoppas att det kan förnyas och att fler länder kommer att vara delaktiga i detta. Det styr väldigt mycket av utvecklingen till nya innovationer och ny teknologi. Att göra det så billigt och enkelt för så många människor som möjligt att kunna kommunicera med varandra tycker jag att vi också borde kunna enas om på Bali i december.

Biståndspolitik

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till bistandsministern. För drygt ett år sedan meddelade bistandsministern att regeringen avsåg att ta fram en ny biståndspolitisk plattform som skulle ersätta nuvarande policy för svenskt utvecklingssamarbete. Tyvärr har den här biståndspolitiska plattformen blivit mycket försenad. Detta har fått negativa konsekvenser för biståndets genomförande.

Utrikesdepartementet har inte kunna leverera ingångsvärden för nya samarbetsstrategier, vilket lett till oklarheter i samarbetsländerna där biståndet ska samordnas och genomföras. Strategierna förlorar relevans när de bara förlängs och inte uppdateras. Det uppstår också en ryckighet när diverse avtal inte kan förlängas eller ingås.

Mot bakgrund av detta skulle jag vilja fråga bistandsministern när bistandsministern avser att presentera en ny biståndspolitisk plattform.

Herr talman! Tack för frågan och för intresset! Svenskt bistånd och internationellt utvecklingssamarbete genomgår nu stora förändringar i takt med att världen ser annorlunda ut och att vi äntligen står inför möjligheten att utrota fattigdomen i vår tid. Det är otroligt löftesrikt, men det förutsätter ett uppdaterat bistånd som leder till resultat i fattiga människors liv.

Därför pågår nu ett rätt omfattande arbete för att vi ska få en bättre styrning av det svenska biståndet och kunna förtydliga var man kan göra mest nytta.

Intresset för den biståndspolitiska plattformen har varit omfattande. Det är viktigt att det här går igenom på ett noggrant sätt eftersom årtal av förnyelse nu ska kondenseras till ett mer lättbegripligt dokument. Därför har vi låtit det ta den tid det tar. Beredning pågår nu.

De eventuella förseningar som det hänvisas till är sådana som vi hanterar inom ordinarie rutiner. Sida väntar nu på ett antal ingångsvärden, men så sent som i dag antog regeringen en ny strategi för Zambia och

Tanzania enligt den nya modellen. Jag ser fram emot att få fortsätta jobba med den här nya resultatstyrningsmodellen.

Anf. 82 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Tack för svaret! Visst har det pågått en framtagningsprocess, men jag tycker ändå att den reser åtskilliga frågetecken. Vi i Miljöpartiet tycker att det naturliga hade varit att den här plattformen hade lagts fram som en proposition och på så vis blivit föremål för en normal parlamentarisk process och ett mer öppet förfaringsätt i stället för denna slutna, lätt bysantinska process som nu pågår. Då hade man också bättre kunnat fånga upp all den relevanta sakkunskap och de spännande idéer som finns ute i samhället bland biståndets olika aktörer.

Det är för övrigt inte bara oppositionen och stora delar av Organisationssverige som ställt sig kritiska till den här framtagningsprocessen, utan även statsrådskolleger till Gunilla Carlsson har klagat över att kunskap och perspektiv från andra departement inte tillvaratagits.

Jag skulle vilja veta vilka slutsatser biståndsministern drar av all denna kritik.

Anf. 83 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Jag är jätteglad att biståndet debatteras mer än någonsin tidigare. Det visar på relevansen och intresset för det här politikområdet. Det tycker jag är väldigt roligt.

Det är viktigt för oss att sköta det här på ett seriöst sätt grundat på de erfarenheter som finns i Sverige. Vi har haft en lång process för att lyssna in vad många olika aktörer har att säga om hur det svenska biståndet ska formas framöver. Men det är till syvende och sist regeringens ansvar att lägga fram ett styrdokument och använda detta för att myndigheten Sida ska kunna leverera ännu bättre utifrån det man redan gör i dag.

Vi kommer nu att gå ut med ett öppet förfarande för att göra det möjligt för alla dem som har ett stort engagemang att vara med och ge sina synpunkter och känna delaktighet i ett politikområde som engagerar så många och som betyder så mycket för världens fattiga.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 84 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Herr talman! Jag riktar mig till finansmarknadsminister Peter Norman. Är studentens lyckliga dagar över? Blir det ingen fröjd i ungdomens vår? Nej, inte om man lyssnar till den borgerliga regeringen i alla fall, och jag lät mig inte övertygas av finansminister Anders Borg tidigare.

Enligt SCB har ungdomsarbetslösheten bitit sig fast på en nivå kring 25 procent. Med andra ord är dörren stängd för var fjärde ung som tar studenten om några veckor.

Herr talman! Det är ett rent och skärt slöseri. I stället för framtidstro och livskraft stormar det i studenternas sinnen, och hoppet är inte längre deras vän. Varför lägger inte Moderaterna mer energi på att få ned ungdomsarbetslösheten? Har regeringen gett upp kampen om ungdomarna?

Anf. 85 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Som finansministern alldeles nyss sade har vi en hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Det beror till stor del på en sammanpressad lönestruktur. Det beror också på att vi har väldigt få arbeten i Sverige som inte kräver någon som helst utbildning eller kompetens, vilket man har i många andra länder. Jag tycker att det i huvudsak är en bra utveckling. Vi i Sverige ska konkurrera med kompetens, högt teknikinnehåll och så vidare. Det har vi gjort i många år, och det har tjänat oss väl.

När vi nu har den här situationen angriper vi den många olika sätt. Vilket är det första jobbet för många ungdomar? Jo, det är ofta jobb i restaurang och catering. Då sänker vi momsen där. Vi sänker kostnaden för arbetsgivare att anställa unga och så vidare.

Den här politiken tar tid. Vi har inlett ett stort antal möten med arbetsmarknadens parter för att få i gång ett jobbpaktssamarbete och få fram lärlingsplatser. Vi har en full arsenal av åtgärder som vi hoppas kommer att bära frukt i en snar framtid.

Anf. 86 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Herr talman! När ungdomsarbetslösheten närmar sig 25 procent har regeringen misslyckats med sin politik. Vårt svar är 90-dagarsgarantin. Ingen ung människa ska vara arbetslös mer än 90 dagar. Ingen ung människa ska vara arbetslös.

Jag tror på min politik. Regeringen har tidigare trott på sin politik med epitetet att arbetslösa är lata och arbetsskygga, och man har manat: Klipp dig och skaffa dig ett jobb!

Den politiken fungerar inte, herr talman. Var fjärde student som kläcks om några veckor går rakt ut i arbetslöshet. Hur ska regeringen se till att ungdomarna med sina friska, klappande hjärtan går mot en lysande framtid?

Anf. 87 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag skulle vilja att jag och Désirée Liljevall gjorde ett experiment. Om vi går ut till en avgångsklass i gymnasiet och berättar för dem att nu tänker vi höja priset till det dubbla för att anställa er – arbetsgivaravgiften ska alltså fördubblas. Hur många av er tror att det leder till bättre jobbchanser?

Jag tror inte att så många skulle räcka upp handen.

Man kan också säga så här: Ni unga brukar ofta få jobb inom restaurang och catering. Nu höjer vi priset på de varorna för att ni lättare ska få jobb. Är inte det en bra idé?

Hur många räcker upp handen? Jag skulle tro att det inte är någon.

Inse att den politik ni socialdemokrater har kommer att leda i fördärvet! Ungdomar behöver billigare arbetskostnader och lägre priser på varorna i de bolag där ungdomarna gärna tar sina första arbeten.

FN:s millenniemål

Anf. 88 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! Min fråga går till bistandsminister Gunilla Carlsson. Jag tycker att det är väldigt betydelsefullt att Sverige finns med nu när FN

arbetar fram sina nya millenniemål post-2015. Eftersom det handlar om frågor där Sverige har väldigt högt förtroende är jag väldigt glad över att vår biståndsminister finns med i den högnivåpanel som arbetar med de här frågorna för att ta fram våra nya millenniemål.

Jag vet att biståndsministern precis är hemkommen från ett stort möte i New York som handlade om högnivåpanelen, och därför är jag lite nyfiken på vad mötet handlade om. Skulle biståndsministern vilja berätta lite grann?

Anf. 89 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Vi har nu suttit i tre dagar i New York för att slutförhandla texter kring hur vi ska ta vidare den framgång som millenniemålen faktiskt har varit för att styra in mot att, på den tiden, halvera hunger och fattigdom i världen.

Hur kan vi tillsammans ha en agenda, inte bara för biståndet, utan över huvud taget? Vilket gemensamt ansvar har vi för att människor ska kunna lyfta sig ur fattigdom? Hur ska man mobilisera resurser för detta så att det ska vara långsiktigt hållbart?

Det har varit en otroligt stimulerande uppgift att se att vi behöver komplettera nuvarande millenniemål med mer av bra samhällsstyrning och demokrati och mer av deltagande för att komma till rätta med en del av orsakerna till att det här inte blir uthålligt. Det handlar om hur vi ska hantera miljö- och klimatutmaningen, använda jordens resurser bättre och se till att människor kan utkräva ansvar av sina egna ledare, och det handlar också om att adressera en del av de problem som ligger i att många av dem som inte uppnår dagens millenniemål lever i en situation av konflikt och postkonflikt.

Kring alla de här frågorna har vi snurrat runt i flera dagar, och det som är allra roligast är att vi har haft fokus på unga och barn. Jag är därför väldigt hoppfull om att vi ska kunna få bra nya millenniemål vad det lider. Nu ska FN-processen tas vidare.

Anf. 90 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! Tack till biståndsministern för denna upplysning, som har stillat min nyfikenhet! Jag skulle ändå vilja fortsätta lite grann på min nyfikna fråga om ett av millenniemålen där vi inte riktigt har nått ända fram. Det handlar om mödradödlighet.

Jag tänkte bara höra om det finns speciella områden som vi kommer att satsa ännu mer på när det gäller att förbättra våra möjligheter att minska mödradödligheten som vi har i dag.

Anf. 91 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Detta är en fråga som jag ändå får säga är väldigt kär för Sverige, där det finns en sådan bred samsyn i den här riksdagen, långt innan den borgerliga alliansregeringen tillträdde.

Vi har jobbat med bland annat sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som har en sådan stor betydelse för hur man ska bekämpa mödradödligheten i världen. Kvinnor ska inte bara ha tillgång till hälsoservice utan också mer självbestämmande över sin egen kropp. Det handlar om tillgång till bra preventivmedel men också om att det måste finnas en kunskap om hur sårbara kvinnor och flickor är. Några av de indikatorer

vi har jobbat med är att stoppa barnäktenskap i världen. Bara en sådan sak skulle förändra beteenden, hoppas vi.

Jag har lagt fram en del förslag i den här riktningen i panelarbetet, och jag hoppas att förslagen överlever slutförhandlingarna. Jag tror att sådana här små men otroligt betydelsefulla steg i utvecklingsländerna också kan göra att kvinnor och flickor får samma möjligheter som pojkar och män. Därmed tror jag att vi får ett bättre utvecklat samhälle och också bättre skydd för många av dem som i dag lider av sviterna av graviditeter och förlossningar eller inte överlever.

ROT- och RUT-avdragens påverkan på svartarbete

Anf. 92 HANS OLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till finansministern. Runt om i världen pågår nu en diskussion om att vårda sina skattebaser, om kamp mot skattefusk och mot tricksande och dribblande och sådant, vilket är jättebra.

Här i Sverige har regeringen många gånger lyft fram vad man själv gör för att jobba mot svartjobb och sådant. Några exempel som jag har hört flera gånger är införandet av RUT- och ROT-avdragen.

Nu kommer det fler och fler rapporter, bland annat från högskolan i Kristianstad, som visar att i deras närområde hade detta inte förändrat något när det gäller svartjobben. I måndags i Nerikes Allehanda – som kanske kan beskyllas för mycket men inte för att vara socialdemokratisk – stod det att RUT inte städar bort de svarta jobben.

Min fråga är: Drar finansministern några slutsatser av dessa uppgifter?

Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi vidtar mycket omfattande åtgärder för att vårda våra skattebaser. Senast denna vecka har Sverige tillsammans med Danmark och Finland på Ekofinmötet anslutit sig till det brittisk-amerikanska initiativet kring Fatca, där vi nu brett och tillsammans håller på att pressa tillbaka skatteparadis. Det är oerhört centralt. Vi fick i tisdags en uppgörelse om att få fram ett förhandlingsmandat där även Luxemburg och Österrike anslöt sig, vilket är väldigt viktigt för att vi ska få en automatisk informationsgivning.

Det är också viktigt vad vi gör här hemma. Har vi skatter som uppfattas som rimliga är folk beredda att betala dem. Vi har ju sett på de mätningar som bland annat Skatteverket har låtit göra att legitimiteten för skattesystemet har ökat och att acceptansen för skattefusk dramatiskt har minskat tack vare RUT och ROT.

Mitt svar är alltså att RUT och ROT är bra, men låt mig ställa en fråga till Hans Olsson: Är Socialdemokraterna beredda att gå till val på att avskaffa RUT?

Anf. 94 HANS OLSSON (S):

Herr talman! Vi gör så här, Anders Borg: Länga över nyckeln till Finansdepartementet till mig, så ska jag ta svaren och du får ställa frågorna! Men nu är det tyvärr inte så.

Det är klart att vi som sitter här i Sveriges riksdag och även regeringen ibland på något vis måste välja sida. Ska vi stödja seriöst arbetande företag och människor, eller ska vi stödja dem som tricksar och dribblar?

Den 1 maj visade *Uppdrag granskning* – även om vi socialdemokrater inte var hemma och tittade på tv då – hur ROT hade gjort att man började fuska och tricksa och dribbla så att de seriösa företagen hade det svårt. Det var lite lustigt.

Jag förstår att finansministern inte kommer att rulla runt på rygg och säga att han har haft fel hela tiden. Det kommer inte att inträffa. Men ge mig ett seriöst svar nu: Ska vi inte ändå ta till oss lite av de här uppgifterna och förändra lite grann?

Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig bara påpeka att Hans Olsson är symtomatisk för Socialdemokraterna. Han vill ställa frågor, men han vill aldrig svara. Väljarna ska helt enkelt inte få veta vad Socialdemokraterna tänker gå till val på. Jag trodde att en demokrati bygger på att vi talar allvar med väljarna om vår politik och begär ett mandat.

RUT är ett bra system. ROT är ett bra system. Det här är system som fungerar väl. Dem ska vi ha kvar. Sedan kan man behöva marginaljustera dem. Man kan behöva justera en regel här och en regel där. Men i grund och botten fungerar systemen bra, därför att det handlar om att vi skapar jobb och sätter det framför bidrag. Det handlar om att vi hellre pressar ned arbetslösheten bland unga än att höja skatterna. Det handlar om att vi prioriterar sysselsättning och arbetslinjen.

Det är det som den här diskussionen handlar om.

Regeringens ekonomiska politik

Anf. 96 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till Peter Norman. Vi har den här veckan tagit del av rapporter från OECD om de ökade klyftorna som tidigare har diskuterats.

Det är naturligtvis en effekt av den havererade jobbpolitiken. Vi har massarbetslöshet. 430 000 arbetslösa kräver sitt pris. Det är självfallet också en effekt av skattesänkningar på 120 miljarder. Den gemensamma ekonomin krymper och förhindrar utjämning.

Därför kan vi konstatera att den relativa fattigdomen i Sverige har ökat från 3,7 procent 1995 till 9,1 procent i dag. Tvärtemot vad finansministern säger ligger kurvans starka lutning efter ert regeringstillträde.

Jag undrar: Är Peter Norman nöjd med utvecklingen? Om inte, vad tänker han göra för att motverka den?

Anf. 97 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Det är alltid roligt att få prata med Peter Persson, för då blir ofta alternativen väldigt tydliga. Jag uppskattar den här frågan.

Låt oss gå tillbaka till vad som hände när vi hade en socialdemokratisk regering. Då hade man ett mål för arbetslösheten på 4 procent. Ett av de medel man använde för att nå detta var att trycka ut folk från arbetskraften. Det var att förtidspensionera folk i så stor utsträckning att ett tag

var 550 000 personer förtidspensionerade i Sverige. Inte sällan var det folk under 30 år. Det var alltså folk som var 20 och några år som fick höra: Du är inte välkommen att hjälpa till i det här samhället. Du är inte välkommen att över huvud taget vara del av en försörjning i samhället. Detta är en förfärlig parentes i den svenska historien. Det ska vi aldrig återkomma till.

Vi försöker däremot att göra det billigare att anställa till exempel ungdomar. Vi vill göra större skillnad mellan att arbeta och att inte arbeta, detta i motsats till det bidragssamhälle som Peter Persson föredrar.

Anf. 98 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Slaget mot försäkringen vid sjukdom och arbetslöshet har naturligtvis bidragit till en ojämlikhet. Jag konstaterar att när jag i dag går runt med elevrådet i Skarpnäcks skola – barnen är mellan sex och tio år – frågar jag vilka som är de två viktigaste frågorna. Svaret blir: Att man ska få jobb, men att de som inte får jobb ändå ska ha det hyggligt, att de ska få pengar.

Barnen har en mer avancerad fördelningspolitisk uppfattning än Peter Norman. Jag konstaterade det hos elevrådet på Skarpnäcks skola. Peter Norman är oförmögen att tänka något annorlunda än att alla ska arbeta. När han säger det konstaterar jag att den linjen har han totalt misslyckats med. En massarbetslöshet biter sig fast, och ni slår mot de arbetslösa.

Anf. 99 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Den här regeringen har lyckats pressa tillbaka de förtidspensionerade sedan er tid, Peter Persson, från 550 000 människor till mindre än 400 000. Det tycker jag är en av de saker man kan vara stoltast över i den här regeringen. De här människorna har fått en möjlighet till egen försörjning, en möjlighet att vara del av ett samhälle, vilket blev dem berövat under er regeringstid – förfärligt.

Sedan har vi olika syn på hur vi ska få folk i arbete. Vi tror att det är viktigast att man har en ordentlig skillnad mellan att arbeta och att inte arbeta. Vi tror att det viktigaste inte är att höja skatterna på arbete, allra minst för de ungdomar som i dag inte har arbete. Här tycker vi olika. Ni tror att höjda skatter på arbete leder till jobb. Vi tror det motsatta.

Det är väl det här som är bra med politik, när det blir tydligt för väljarna vad de ska välja när valet närmar sig i september 2014.

Anf. 100 TALMANNEN:

Därmed var veckans frågestund med regeringen avslutad. Vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

7 § Intelligentas transportsystem på vägområdet

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2012/13:TU14

Intelligentas transportsystem på vägområdet (prop. 2012/13:138).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2012/13:TU15
Bosättningskravet vid biluthyrning (prop. 2012/13:83).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

9 § Yrkestrafik- och taxifrågor

*Yrkestrafik- och
taxifrågor*

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2012/13:TU16
Yrkestrafik- och taxifrågor.

Anf. 101 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Vi ska i dag debattera yrkestrafik- och taxifrågor. Det är frågor som är mycket viktiga för att våra transporter av gods och människor ska flyta smärtfritt.

Låt mig först få konstatera att trafikutskottet på ett mycket bra sätt har lagt grunden för en fortsatt offensiv behandling av framför allt yrkestrafikfrågorna genom den rapport som vi lämnade för ungefär ett år sedan. Där har alla partier kommit överens om hur vi vill se grunden för den fortsatta hanteringen av dessa frågor. Det är bra och sänder en viktig signal till regeringen och näringen.

Det hindrar inte att det finns skiljaktigheter mellan partierna. De viktigaste är synen på hur arbetskraft kan och får användas. De brister i detta hänseende som tv-programmet *Uppdrag granskning* visade är skrämmande och oroande. De kräver politiska åtgärder. Det tycker jag att vi ska ta fasta på i den här debatten.

Herr talman! Det handlar egentligen om konkurrens på lika villkor. Man får inte konkurrera genom att ge chaufförerna omänskliga arbetsvillkor och mycket låg lön. Ändå är det vad som sker varje dag i vårt land. Enligt min och Socialdemokraternas mening är detta oacceptabelt. När sådana marknadsstörningar upptäcks måste åtgärder vidtas. Annars sätts konkurrensen ur spel. De som fuskar vinner. Det är helt oacceptabelt.

Vi vill därför peka på två viktiga åtgärder. Den första är att beställaren av en transport, lång som kort, måste åläggas att kontrollera att sjysta villkor råder, att den man beställer transporten av eller den som den i sin tur anlitar för uppdraget har rent mjöl i påsen och uppfyller de krav som svenska avtal och svensk lag ställer. Med hårda straffsanktioner när inte detta uppfylls kommer vi en lång bit på väg.

Den andra åtgärden vi vill vidta är att närmare undersöka om samma ordning som råder i Holland också skulle kunna införas i vårt land. Det innebär att den som kör åt ett åkeri också måste vara anställd av åkeriet. Om man anlitar en underentreprenör ska den också ha samma villkor. I Holland har den här ordningen gällt länge, och vi bör se om inte detta kan bli någonting också för Sverige. Det är ingen framgångsväg för Sverige att sätta konkurrensen ur spel och låta den som fuskar vinna.

Ett annat problem är de så kallade cabotagetransporterna. Det finns företag i Sverige som har satt i system att utföra inrikestransporter med utländska förare och utländska fordon. Man gör det regelbundet och länge, inte bara de sju dagar som cabotageägarna säger att man får utföra de här transporterna under. Detta måste det bli stopp för. Även här kan ett utökat och skarpt beställaransvar vara en väg att gå.

De regler som gäller ska följas. I dag finns nya sätt att övervaka och följa lastbilars rörelser. Genom en applikation, eller en app, i mobiltelefonen kan man knappa in ett fordonets registreringsnummer och sedan följa bilens rörelser. Det här fick jag berättat för mig när jag var på Åkeriföretagens årsmöte. De hade provat den här appen och sett att det fungerade.

En annan möjlighet är att som i Danmark kräva att chauffören alltid ska kunna visa klara papper på hur han har kört, hur länge han har varit i landet och var han har lastat och lossat.

Med det här vill jag ha sagt att polisen måste få bättre verktyg att kunna övervaka cabotage. Det är orimligt att situationen är som i dag, att polisen i princip måste följa efter en lastbil i en vecka för att kunna få bindande bevis för olaglig inrikestrafik. Det är ju det som det egentligen är. Det här kommer annars att äta ut hela den svenska åkerinäringen på några års sikt. Det var också uppgifter som jag fick när jag var på Åkeriföretagens årsmöte i Gällivare. Åkarna var väldigt oroade över detta.

Ett annat problem är polisens möjligheter att hindra fortsatt färd för dem som har böter att betala. Här är det hög tid att vidta kraftfulla åtgärder. Jag vet att polisen motsätter sig så kallad klampning, det vill säga fastlåsning av fordon, men det är ändå något vi måste överväga. Även om det finns böter att betala ska man inte kunna smita ut ur landet. Här har också infrastrukturministern sagt att frågorna ska ses över. Det är bra att ministern tar tag i frågorna. Vi väntar på resultatet.

Jag vill också berömma Transportstyrelsen, Skatteverket och Rikspolisstyrelsen för deras genomgång i utskottet. Det är glädjande att myndigheterna på detta sätt har börjat ta tag i dessa svåra och komplexa frågor. Jag kan inte undgå att tycka att vår rapport har gjort viss nytta. Regeringen har reagerat och fått myndigheterna att börja ta fram åtgärder. Det är så det ska gå till.

Herr talman! Så över till taxifrågorna. Här finns mycket mer att önska för att få en sund bransch utan marknadsstörningar. Det första jag skulle vilja se är digitala förarkort för taxi på samma sätt som finns i övrigt inom åkeribranschen. Då skulle man mycket lättare kunna kontrollera kör- och vilotider och andra regler som är direkt förknippade med föraren. Man kan kontrollera att föraren inte har kört för flera olika taxiföretag i många timmar i sträck. Det skulle innebära en trafiksäkrare och sundare taxibransch.

Vi har under många år i kammaren debatterat ämnet obligatoriska redovisningscentraler för taxi. De har kallats för olika saker, men det är samma sak vi har krävt. Den här frågan har verkligen dragits i långbänk av regeringen. Det ena argumentet efter det andra har använts för att dessa redovisningscentraler skulle vara en dålig idé och inte genomförbar.

Först var det kostnaden. Det skulle bli så dyrt för taxibranschen att det inte skulle finnas några taxiföretag kvar. Det var Anders Borgs hu-

vudinvändning. Han påstod att det skulle kosta mer än 100 000 per taxibil att införa tömningscentraler. Jag vet inte var han har fått den siffran från, men den är tagen direkt ur luften. Det finns ingen relevans i siffran.

En annan invändning var att redovisningscentraler skulle krångla till det för dem som inte vill vara med. Delvis finns den kvar än i dag. Det finns de som kör utan taxameter. Det kan verkligen diskuteras om de taxiföretagen ska omfattas av ett sådant system. Men det normala och rimliga måste vara att taxiföretag tömmer sina taxametrar i en tömningscentral.

Nästa invändning var att man måste utreda frågan. Jaha. Vi vet alla att det finns olika sätt att förhålla en fråga. Att utreda något som redan är utrett är en sådan teknik. Det fanns nämligen en färdig utredning som det bara var att verkställa när den moderatledda regeringen tillträdde 2006. Men det ville man inte. Utredningen kastades i pappersskorgen. Därför blir det svårt att ta till sig argumentet att utredningen nu är klar. Nu är det bara att vänta. Den kommer. Det sade man redan i fjol, och det har man sagt i år igen.

Vi litar helt enkelt inte på det. Det har varit för många turer i den här frågan. Det tillkännagivande som riksdagen kommer att ge i denna fråga ska ses mot bakgrund av en misstro mot att regeringen verkligen vill komma med något. Jag behöver kanske inte lägga till att Skatteverket är mycket angeläget om att få denna möjlighet till förenklad kontroll. Det skulle underlätta verkets arbete enormt.

Vi vill också göra ett tillkännagivande till regeringen om att utreda taxibranschen. Taxibranschen avreglerades i slutet av 90-talet. Det var en kanske nödvändig men till alla delar långt ifrån lyckad åtgärd. Det var en socialdemokratisk regering som tog initiativet, men avregleringen var inte till alla delar bra. Det är nu hög tid att titta närmare på avregleringen. En ordentlig genomlysning följt av ett utredningsarbete med skarpa förslag är vad vi förväntar oss. Vi tror dessutom att utredningen bör vara parlamentarisk eftersom frågan är så viktig. I det här utredningsarbetet kan man också titta närmare på det förslag jag inledde med, nämligen digitala förarkort.

Utredningen bör också titta närmare på de upphandlade taxitjänsterna. Färdtjänst, skolskjuts och sjukresor är exempel på vad som i dag upphandlas. I vissa fall leder upphandlingen till att lokala taxiföretag slås ut, och därför finns inte någon "vanlig" taxi på den aktuella orten när de upphandlade tjänsterna har lagts ut på företag från en större närliggande ort. Allt detta leder till stora problem. Vanligt folk kan helt enkelt inte åka taxi kvällstid. Det finns nog de som frestas att ta bilen trots att de har druckit en öl eller två. Det är inte bra. Så ska det inte vara.

Herr talman! Jag står självklart bakom alla socialdemokratiska reservationer i ärendet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 5 och reservation nr 9.
(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Johansson, Lars Mejern Larsson, Désirée Liljevall, Suzanne Svensson och Anders Ygeman (alla S).

Anf. 102 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Betänkandet i dag handlar om yrkestrafikfrågor och om taxifrågor. Betänkandet innehåller 35 motionsyrkanden, och utskottet föreslår fyra tillkännagivanden. Betänkandet innehåller tio reservationer och två särskilda yttranden.

I betänkandet tas också upp frågor om säkra uppställningsplatser, konkurrensvillkoren för åkeribranschen, olaglig trafik, cabotagefrågor med mera.

Taxifrågorna kommer att debatteras av Christer Akej, och jag kommer mer att koncentrera mitt inlägg på yrkestrafiken och övriga delar i betänkandet.

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att utskottet i frågan om åkeribranschen är helt överens om att det behövs åtgärder mot den olagliga trafiken och konkurrensen. Alla berörda måste nu ta sin del av ansvaret.

Under 2011 och till mars 2012 genomförde trafikutskottet en omfattande utredning om yrkestrafiken och presenterade i stor enighet förslag på åtgärder. Därefter gav regeringen och departementet uppdraget till berörda myndigheter att lämna förslag på hur man ska klara av kontrollerna och tillsynen av den yrkesmässiga trafiken.

Nu har polisen, Transportstyrelsen, åklagarna och Skatteverket nyligen presenterat hur de har tänkt att lösa problemen, och de kommer också att jobba vidare med fler åtgärder.

Herr talman! Vi har fått redovisat i utskottet att det pågår ett brett arbete för att hitta lösningar på problemen såväl inom Transportstyrelsen, Skatteverket som hos polisen. Detta visar på att alla har sett problemen och jobbar nu aktivt för att hitta lösningar.

Transportstyrelsen kommer att jobba fram register över lagliga och olagliga åkerier och arbeta närmare polisen för att ta fram en bra tillsynsstrategi. Åklagarna placerade för ett år sedan hanteringen av yrkestrafikbrotten på två ställen i landet, nämligen Östersund och Landskrona, för att där koncentrera kompetensen ytterligare. Skatteverket arbetar nu aktivt med att jaga fusk inom bemanningsföretag, till exempel F-skattsedlar och olagliga anställningar.

Herr talman! Polisen har ett stort arbete att göra ute på våra vägar, och därför har regeringen nyligen lagt ut ett uppdrag att utreda förutsättningarna för att ge polisen möjlighet att använda verktyget klampning. Det innebär att ett fordon kan låsas fast tills böterna är betalda och utredningen är klar. Det kan vara ett sätt att bromsa den olagliga trafiken.

Regeringen vill också att man utvärderar och informerar runt beställaransvaret. Vid behov kommer vi att införa ett utökat beställaransvar, för att alla beställare ska ta ett större ansvar innan man anlitar en misstänkt olaglig lastbilstransport.

Många kan säkert tycka – det tycker vi ibland också själva som politiker – att det tar för lång tid att förändra lagar och regler. Men vi får inte glömma bort att regler och lagar tar lite tid att ändra. Det är också viktigt att det blir rätt och bra från början när man ändrar något i lagarna, så att man inte sedan hittar nya problem och tvingas ändra och justera i efterhand. Därför kan det krävas utredningar med mera som ibland kan kännas lite väl långdragna.

Herr talman! Vad är det då som vi inte är helt överens om i detta betänkande? Vi kan börja med ett av de tillkännagivanden som vi i Allian-

sen inte står bakom. Det är att utreda och eventuellt införa Hollandsmodellen rakt av. Ingen vet exakt vad den modellen innebär, inte ens oppositionen i riksdagen och knappast ens holländarna själva. Och ingen vet hur länge Holland får behålla dessa regler för EU.

Därför borde det, som vi ser det, vara bättre att studera även andra bra förslag som finns runt om i Europa. Vi vill inte stänga någon dörr för att andra länder har bättre lösningar på problemen. Låt oss undersöka alla alternativ som finns innan vi bestämmer hur vi ska lösa frågorna på bästa sätt. Därför vill vi se mer brett på vilka idéer som kan plockas hem till Sverige.

Att införa regler för transportbranschen under kort tid som sedan eventuellt måste avvecklas gynnar inte branschen. Den modell man inför måste ha längre livstid än endast något år eller ett par år. Men självklart tycker Alliansen att det är värt att studera vad andra länder gör för att komma till rätta med problemen, och det tänker vi göra.

Herr talman! Det andra tillkännagivandet handlar om cabotagetrafiken. Cabotagetrafik är i grund och botten något bra. Det innebär att man, när man transporterar varor runt om i Europa, på återlass kan ta med sig andra produkter inom landet eller tillbaka till sitt hemland. Detta spar transportkostnader och effektiviserar transportsektorn men är också mycket miljövänligt, då transporterarna annars skulle gå tomma tillbaka till respektive land.

Vad är då problemet? Jo, det är när man börjar missbruka reglerna: Man är inne i ett land längre tid än man har rätt till, man kör transporter som man lagligen inte har rätt att utföra, man dumpar priser och man struntar i regelefterlevnaden med kör- och vilotider med mera. Då uppstår en situation som innebär att lagliga transporter blir utkonkurrerade av olagliga transporter, vilket är helt oacceptabelt.

Om inte polisen och åklagarna är tillräckligt aktiva och jagar den här brottsligheten riskerar den att fortsätta och även öka, och det kommer i så fall att snedvrیدا konkurrensen ytterligare. Brott ska aldrig löna sig.

Herr talman! Därför har utskottet påpekat att detta måste lösas skyndsamt, och departementet har tryckt på ansvariga tillsynsmyndigheter för att finna lösningar. Trafikutskottet kommer att fortsätta att bevaka dessa frågor noga.

En annan fråga som lyfts upp i en av reservationerna är säkra uppställningsplatser. Här jobbar man både genom EU-projekt och med TEN-vägarna för att få fram fler säkra uppställningsplatser. Vi räknar också med att man tar med den saken i länsplaneringen i december. Det är viktigt att vi ser var vi kan anlägga dessa och vem ska ha ansvaret, och det är viktigt att länsplaneringen tar med det i sina beräkningar.

Här kan säkert också kommunerna utmed de större vägarna vara med i arbetet, och försäkringsbolagen borde också ha ett stort intresse av hur man kan minska stölder och brott utmed våra vägar.

Utskottet kommer att följa även den här frågan noga, för att minska brottsligheten utmed våra vägar.

Herr talman! När det gäller reservationen om hårdare straff och högre böter vill jag säga att regeringen ständigt ser över detta. Det är viktigt att man har straff och bötesnivåer som är tillräckligt avskräckande och rimliga för brottet.

Här tror jag att det är viktigt att vi har en tät dialog med branschen, så att vi hamnar rätt. Det får inte vara så att ett snöoväder eller annat som påverkar körtider med mera resulterar i höga böter eller straff. Vi vet alla att det ute på våra vägar ständigt händer saker som är svåra att förutse. Allt kan man inte planera in och gardera sig mot, utan ibland blir det trots god planering fel, och då måste straffet vara rimligt utifrån den överträdelser.

Vi vet också att våra grannländer har lite olika eftergifter och tolkningar av reglerna. Detta är värt att studera vidare. Men det är viktigt att vi kommer åt dem som sätter i system att fuska och som ständigt utnyttjar regelsystemet, på grund av att det är låga böter. Dessa måste få mer kännbara straff i framtiden.

Avslutningsvis vill jag tacka utskottet, departementet, regeringen och myndigheterna för att man har tagit åkeribranschens problem på allvar och att vi nu tillsammans jobbar med att lösa detta.

Jag yrkar bifall på utskottets förslag bortsett från punkterna 4 och 13.

Anf. 103 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! Beträffande kampen mot olagligheter och att sätta konkurrensen ur spel tror jag, Sten Bergheden, att vi kan ta varandra i hand och säga att vi är helt överens – det måste göras något åt det. Men vi är inte riktigt överens om metoderna.

Du säger att man ska ha ett register över olagliga åkerier. Jag undrar hur man kan få fram ett sådant från Transportstyrelsen. Det kan väl vara lite besvärligt att hitta. De lagliga åkerierna är det väl bra om man kan få fram och dessutom om man kan få fram priserna.

Du säger också att ni inte vill köpa den holländska modellen rakt av. Nej, det vill inte någon. Vi har inte i vårt tillkännagivande sagt att vi ska köpa den holländska modellen rakt av. Vi har i stället sagt: Titta närmare på den! Kan det vara något för oss? Kan det här fungera i Sverige? Det är vad vi har sagt och begärt.

Du säger också att det finns andra bra exempel i andra länder. Då undrar jag: Vilka då? Ni har aldrig nämnt några i utskottsarbetet i alla fall. Det vore kanske bra att få reda på det nu, så att vi i det fortsatta arbetet med de här frågorna kan få de bra exempel som finns på andra håll.

Beställaransvaret är vi väl också överens om att vi måste stärka upp. Frågan är bara hur mycket vi ska stärka upp det. Jag tycker att vi i alla fall skulle kunna använda oss av ungefär samma modell som i Finland, där beställaren verkligen måste ta reda på hur saker och ting är innan man beställer en transport. Och man ska naturligtvis inte beställa en olaglig transport utan en laglig transport – där tror jag att din tunga slant, bara.

Jag funderar lite på det här. Kan du förklara för mig: Vilka andra bra förslag finns det i andra länder?

Anf. 104 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Framför allt är det viktigt att vi tittar över den här delen. Det som har diskuterats nu har bara varit Hollandsmodellen. Vi vet att Finland har haft vissa antydningar om att reglera eller förändra.

Det viktigaste är att vi tar en diskussion. Holland har en egen modell som är nästan unik i Europa. Vi borde väl titta på hur Tyskland, Belgien, Danmark, Norge och övriga har löst det innan vi bestämmer oss för att vi ska använda Hollands modell. Det är där er reservation blir så utpekande. Ni har pekat just på Hollands modell som den enda lösningen. Vi är mer öppna för att man tittar brett i Europa på exakt vad som finns. Annars skulle jag kunna förklara och säga om jag visste. Men det viktiga är att vi tittar på de delarna innan vi för fram att den ena eller den andra modellen är bäst.

Det finns ett annat regelverk till exempel i Danmark, där man i vissa delar har eftergifter beträffande kör- och vilotider och annat. Jag tror att det är viktigt att vi tittar över hur man tolkar olika regler i andra länder, så att vi på sikt får en harmonisering, så att man i Sverige inte kan säga att man är straffad på det ena eller det andra sättet. Ska vi ha lika villkor i Europa ska väl inte Holland ha en viss modell, Danmark en annan modell, Tyskland ytterligare en annan modell, utan vi ska väl försöka landa så nära varandra att vi faktiskt har en fri konkurrens mellan länderna.

Anf. 105 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! Naturligtvis ska vi försöka harmonisera reglerna i den utsträckning det går. Det är ett arbete som regeringarna har att utföra. Det vore bra om vi till en del – kanske inte fullt ut men till en stor del – hade gemensamma regler i Europa.

Då kanske den holländska modellen skulle gälla – vad vet jag. Den har gällt under många år i Holland.

Det finns ju många stora holländska åkerier, och inget av dem har fört frågan vidare till EG-domstolen. Inget av dem har klagat på att den här modellen finns. Något bra med den måste det alltså finnas ändå, och det är det vi vill titta närmare på. Vi har inte sagt att vi ska införa den rakt av. Det vill jag särskilt poängtera.

När det gäller cabotagetransporter måste jag få rätta dig på en punkt. Cabotagetransporter gäller inte transporter tillbaka till hemlandet utan transporter inom landet. Transporter tillbaka till sitt hemland får man göra i alla fall. Det må så vara.

Det talas mycket om Danmark här. I Danmark har man lite andra krav på dem som bedriver inrikestrafik. De ska kunna visa att de inte har bedrivit olaglig inrikestrafik och lastat och lossat för många gånger och funnits där för länge. Samtidigt vet vi ju att ett av de åkerier som är mest ifrågasatt när det gäller cabotagetransporter i Sverige är ett av de stora danska åkerierna. Det har visserligen ett dotterbolag i Polen också, men i alla fall. Danmark är kanske inte alltid en förebild, men man kanske skulle titta närmare på hur man behandlar cabotage i Danmark.

Anf. 106 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Herr talman! Först ska jag säga att jag tycker att det är positivt. Du antyder att det inte är fel att vi tittar på fler länder, och det hade ju varit trevligt om ni hade skrivit det i ert tillkännagivande. Jag tar i alla fall med mig att vi i stort sett är överens om att kanske titta på fler modeller runt om i Europa innan vi hittar på att införa någon ny variant. Skulle vi införa unika specialregler för åkeribranschen, vilken blir då nästa bransch som vi ska införa specialregler i Sverige för? Är det byggnadssektorn

eller någon annan sektor vi ska tvinga, eller ska vi tillåta företag att utföra olika uppdrag runt om i Europa? Vi ska självfallet se till att den lagliga delen efterlevs och att vi har kontrollverksamhet med polis och åklagare.

En annan bra sak som nämndes här är beställaransvaret. Jag tror att det är bra att vi gör den här utvärderingen av vad den del av beställaransvaret som vi har infört har betytt, och sedan får vi se över om det räcker. Ett utökat beställaransvar eller en skärpning i den här delen kan säkert underlätta en hel del för att få fler lagliga transporter runt om i landet, och det är något vi säkert får titta vidare på.

Det är alltså mycket på gång. Jag tycker att vi har jobbat så snabbt som det går. Jag hoppas att vi kan fortsätta i denna positiva anda och lösa de frågor inom åkeribranschen som är möjliga att lösa och att vi kan komma till bra lösningar som gör att konkurrenssituationen och lagligheten blir mycket bättre på våra vägar runt om i Sverige.

Anf. 107 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! I det betänkande vi nu debatterar avhandlas många viktiga frågor. Jag väljer att fokusera på en av dem, en bokstavlig livsviktig fråga, nämligen hastighetsefterlevnad för tung trafik. Det finns flera goda skäl att hålla nere hastigheterna på våra vägar. Det handlar om både trafiksäkerhet och miljö.

Sänkta hastigheter är ett effektivt sätt för alla trafikslag att spara bränsle. År 2004 beräknades hastighetsöverträdelser inom vägtrafik ge merutsläpp på hela 690 000 ton, vilket motsvarade en ökning av vägtrafikens utsläpp med knappt 4 procent. Av den ökning av utsläpp som för höga hastigheter leder till står tunga fordon för en tredjedel, 230 000 ton. Det är betydligt mer än deras andel av trafikarbetet. Därför är det särskilt viktigt att få de tunga fordonens förare att hålla hastigheten.

Tunga lastbilar med släp är utrustade med hastighetsregulatorer som begränsar hastigheten. Dessa är enligt EU-direktiv inställda på 89 kilometer i timmen trots att högsta tillåtna hastighet är 80 kilometer i timmen. Om regulatören ställdes om till 80 kilometer i timmen skulle koldioxidutsläppen för en tung lastbil med släp på landsväg minska med 8 procent. Trafikverket föreslår att lagstiftning bör införas inom EU som gör detta obligatoriskt i alla fordon senast 2020. Vi anser att Sverige redan nu ska ställa krav på hastighetsefterlevnad i tunga fordon i enlighet med Trafikverkets förslag.

Om lastbilarna kör långsammare, det vill säga håller hastighetsbegränsningarna, så förbättras även trafiksäkerheten påtagligt. Ju fortare bilarna körs, desto farligare blir det för både människor och miljö. Lastbilar är nämligen inblandade i många trafikolyckor på våra vägar. Vi har alla sett de skrämmande bilderna från masskrocken på Tranarpsbron i Skåne i vintras, där en person tragiskt omkom och många skadades. Vartannat fordon på bron var en lastbil. Enligt uppgift från bland andra Helsingborgs Dagblad var den främsta orsaken till olyckan att flera lastbilschaufförer körde för fort och med för små avstånd givet de väderförhållanden som rådde.

En olycka mellan en lastbil och en personbil får ofta allvarliga följder. Ju tyngre lastbilen är, desto farligare krockvåld. Den tunga trafiken är inblandad i 20 procent av dödsolyckorna på vägarna, och problemet

ökar. Sedan Moderaterna tog över transportpolitiken 2006 har antalet svenska lastbilar på vägarna ökat med nästan 80 000. En halv miljon svenska lastbilar åker nu på våra vägar. Vi vet också att de utländska lastbilarna ökar i antal hela tiden.

Det här är inte rätt väg att gå. Att minska lastbilstrafiken på våra vägar är inte bara en miljöfråga utan också en fråga om att rädda liv.

Oavsett hur man ser på ökningen av lastbilstrafiken har jag svårt att förstå varför man inte genast vill se till att vidta de åtgärder som står till buds för att få ned farten på vägarna. Det borde enligt min mening vara självklart att redan nu ställa krav på att lastbilarnas hastighetsregulatorer ställs om till högsta tillåtna hastighet, 80 kilometer i timmen.

Som påpekas i betänkandet är det otillfredsställande att den tunga lastbilstrafiken inte följer gällande hastighetsbestämmelser. Vid 2012 års mätning av Trafikverket överskreds den av hela 70 procent av lastbilarna med släp. Det är alltså ett stort problem. Det är visserligen bra, vilket också påpekas i betänkandet, att berörda myndigheter, företag och organisationer som är insatta i frågan håller konferenser, diskuterar och samordnar, och jag hoppas verkligen att de finner många bra åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten och hastighetsefterlevnaden. Jag tycker därför att det finns all anledning att vi i riksdagen här och nu drar vårt strå till stacken, närmare bestämt genom att bifalla reservation 1 av Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Herr talman! Ett skäl till att hastigheterna inte hålls kan tyvärr vara att lastbilschaufförerna tvingas arbeta under svåra och orimliga förhållanden och pressas till att köra för fort för att göra det de blivit ålagda av sin uppdragsgivare. Det är viktigt att i alla sammanhang ta ställning mot att människor utnyttjas, i detta fall av oseriösa transportföretag, och tvingas arbeta under dåliga villkor och på ett sätt som utsätter både dem själva och andra för fara. Här har vi i riksdagen ett stort ansvar.

Enligt uppskattningar från arbetsmarknadens parter har antalet utländska egenföretagare i den svenska åkerinäringen ökat markant på senare år, och det finns i dag många utländska förare i Sverige som inte är formellt anställda trots anställningsliknande förhållanden. Lönedumpning, annan rovdrift och utnyttjande av människor är alltför vanligt men aldrig acceptabelt.

Det behövs krafttag mot dessa avarter, för att ge branschen förutsättningar att fungera på goda och för alla inblandade parter sjysta villkor. Det är inte okej att seriösa företag konkurreras ut av andra som inte drar sig för att utnyttja människor.

I vissa andra europeiska länder har man valt att försöka stävja utvecklingen med att personer utnyttjas genom att arbeta under anställningsliknande, dåliga förhållanden. Jag vill också nämna den holländska modellen, som har debatterats här redan. Den går ut på att ställa krav på att de som arbetar i transportnäringen ska vara anställda i det företag som innehar trafiktillståndet, att bemanningsföretag som kontrakteras i transportnäringen har kollektivavtal och att underentreprenörer ska ha egna trafiktillstånd och egna fordon. Så har man försökt skapa en mer konkurrensneutral transportnäring där det inte lönar sig att göra fel samtidigt som man motverkar att utländsk arbetskraft utnyttjas, så att alla människor ska ha samma värde på arbetsmarknaden oavsett nationalitet.

Det här tycker jag är någonting som är väl värt för oss i Sverige att inspireras av. Det handlar helt enkelt om att se: Hur har man gjort på annat håll? Här har man försökt göra någonting bra.

Det är väl värt att vi undersöker det även här i Sverige. Det tycker jag är klokt.

Det har sagts mycket annat också. Jag ska inte räkna upp allting här. Det finns många andra insatser som nämns i betänkandet för en sund och väl fungerande yrkestrafik och mot avarter. Det gäller både åkerinäringen och taxi, inte minst. Jag hoppas att det kommer att bli bättre nu.

Givetvis vill jag säga att jag står bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall bara till reservation 1 om hastighetsefterlevnad för tung trafik samt till utskottets förslag under punkt 4 om konkurrensvillkoren inom yrkestrafiken och under punkt 13 om obligatoriska redovisningscentraler.

I detta anförande instämde Stina Bergström (MP).

Anf. 108 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag börjar med att instämma i Sten Berghedens anförande. Jag kan väl även instämma i Annika Lillemets anförande kring att det är väldigt viktigt att hålla hastigheterna. Det finns inte minst ekonomiska incitament att göra detta. Det är en viktig fråga i sig.

Sedan yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet förutom när det gäller punkterna 4 och 13. Den sistnämnda handlar om obligatoriska redovisningscentraler för taxi. Den frågan kommer jag att återkomma till lite senare.

Det här betänkandet handlar om 35 motionsyrkanden från motionstiden 2012. Det genomgående temat är vikten av relevanta regler och regel efterlevnad inom yrkesmässig trafik. Det är både godstrafik och taxi.

Folkpartiets utgångspunkt är glasklar, och den delar jag säkert med allihop här i kammaren. Den är att det alltid måste löna sig att följa regelverket, både när det gäller yrkesmässiga transporter och inom taxitrafiken. Naturligtvis gäller också motsatsen. Är det så att man faktiskt bryter mot reglerna ska det vara stor risk för upptäckt, och det ska vara kännbara sanktioner om man inte följer regelverket.

Herr talman! För bara cirka två veckor sedan besökte jag ett välrenommerat stort åkeri hemma i Bohuslän. Man hade den veckan känt sig tvingad att varsla samtliga sina 43 chaufförer då man såg att det var omöjligt att konkurrera prismässigt. Det tydliggör på allra bästa sätt att det naturligtvis inte står helt rätt till inom den svenska yrkestrafiken. Målsättningen måste vara att få till en vägtransportmarknad som har tydliga och kontrollerbara regler som ger förutsättningar för en sund konkurrens.

Den här verklighetsbilden delar vi allihop. Det visade sig inte minst när vi gjorde uppföljningsarbetet i utskottet. Ett helt enigt utskott ställde sig bakom rapporten *Tillsynen av yrkesmässiga godstransporter på väg*. Det var under förra våren som vi gjorde detta.

Frågan är definitivt inte ny, och det pågår viktiga processer just nu kring detta. Jag tror väl också, som Leif Pettersson, att vår rapport nog har spelat en viss roll. Vi kan åtminstone hoppas på det, att den drev på frågan något.

En bra sammanfattning och slutsats av vår rapport från trafikutskottet är att tillsynen av lastbilstransporter behöver bli bättre och effektivare men också att det kan finnas behov av att se över själva regelverken. Det handlar då inte minst om att man även i samverkan mellan olika myndigheter och också mellan myndigheter och åkeribranschen diskuterar hur man ska komma till rätta med problemen.

Det kändes då väldigt positivt och tillfredsställande att regeringen tämligen omgående, nästan i samma vecka som vi lade fram vår rapport, gav ett uppdrag till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen att göra en uppföljning och analys av regelefterlevnaden inom yrkestrafiken på väg. I det uppdraget ingick även att lämna förslag på eventuella åtgärder för att effektivisera tillsyn och kontroll.

Det uppdraget slutredovisades för drygt två månader sedan – den 8 mars tror jag att det var. Det var en hel del förslag. Det kanske viktigaste nu är att man ändå går vidare från myndigheternas sida, Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen. Man ska ta fram en gemensam strategi för tillsyn och kontroll av yrkestrafiken på väg, och den ska vara klar senast vid halvårsskiftet.

Jag tror att det är helt avgörande. Vi kan prata om resurser och så vidare, men det gäller att samordna resurserna och göra rätt saker och göra de riskvärderingar som krävs, så att man faktiskt tittar på där brott verkligen begås.

Ni har varit inne på det tidigare i debatten, att om man bryter mot regelverket måste det också finnas straffpåföljder. Och man måste från domstolarnas sida verkligen döma ut de här straffpåföljderna. Då finns det en försöksverksamhet, men jag utgår från att det kommer att bli en permanent verksamhet, som pågår vid åklagarkamrarna i Östersund och Karlskrona. Där har man koncentrerat den här typen av ärenden, så att man skaffar sig rutin. Det har ju handlat mycket om bevisbörda här. Och det finns frikännanden som man kanske har förvånat sig över ibland. Därför tror jag att åklagarmyndighetens arbete där kan vara väldigt viktigt.

Herr talman! En annan sak som lyftes upp i trafikutskottets rapport var att man ville följa upp beställaransvaret och se om det verkligen fungerar. Man ville se om det nuvarande systemet med krav på att faktiskt ta reda på om det fuskas i transporten är tillräckligt effektivt. Det kan gälla till exempel otillåten cabotageverksamhet. Cabotage är ju de här inrikestransporterna – man får göra ett antal – som det har pratats om här tidigare. Man ville se om det är ett tillräckligt effektivt system för att förhindra otillåten sådan verksamhet.

Det arbetet är naturligtvis inte avslutat. Det är väldigt positivt att infrastrukturministern tydligt aviserat att arbetet med att få bort fusket inom yrkestrafiken skyndsamt ska fortsätta. En av de punkter som har lyfts fram är uppdraget till Transportstyrelsen att göra just ytterligare analyser vad gäller otillåten cabotageverksamhet. Cabotage kan ju vara positivt i en viss bemärkelse, men otillåten cabotageverksamhet ska motverkas. Man ska då komma med förslag på åtgärder för att motverka sådan.

Vi har även diskuterat vad det ska kosta att inte följa regelverket. En åtgärd som, åtminstone spontant, känns relevant är att hindra förare att köra vidare innan de har betalat de avgifter och böter som de ska betala. Det är väl bra att man tittar vidare på det här med klampning och att

kunna låsa fast bilar. Men man ska väl även titta vidare på de förslag som Rikspolisstyrelsen har kommit med tidigare om att omhänderta frakthandlingar, fordonsnycklar och registreringsskyltar. Man ska ju använda det som är effektivast i varje sammanhang. Klampning kan låta väldigt effektivt, drastiskt, bra och så vidare, men i vissa sammanhang kan det vara en lite överdriven insats, så att säga, och bara skapa merarbete.

Återigen är det detta med beställaransvaret. Det finns ju en EU-förordning om beställaransvaret. Men det handlar ändå om att man tittar vidare på om det verkligen räcker till. Det här tror jag är en viktig fråga. Det har kanske inte bara med regelverket att göra. Man borde ha en viss moral i affärlivet också. En som beställer transporter som det är uppenbart inte kan kosta så lite, om det körs regelrätt, borde naturligtvis kunna ställas till svars för det.

Taxibranschen är också med i det här betänkandet. Även där vill man från regeringens sida analysera vidare om de pågående och planerade åtgärderna är tillräckliga för att komma till rätta med de problem som finns.

Det finns redan förslag om tillståndsmätningar för taxi – man ser alltså på regelefterlevnaden – som ska göras med ett antal års mellanrum. Och det här med obligatoriska redovisningscentraler är minst sagt på gång, om man säger så.

Sammanfattningsvis är det inte bara trafikutskottet utan även regeringen som har en tydlig ambition att målmedvetet och konsekvent jobba vidare med det påbörjade arbetet för att komma till rätta med bristande regelefterlevnad inom den yrkesmässiga trafiken.

Det finns ett antal tillkännagivanden i betänkandet. Från Folkpartiets sida och den övriga Alliansen har vi valt att inte reservera oss mot de flesta. I två fall tycker vi att det är högst relevant att man kanske kan lägga fram ett tillkännagivande, för det är så uppenbart att det krävs vidare åtgärder. Samtidigt klargör vi i vårt särskilda yttrande att vi ser att regeringen för tillfället vidtar många åtgärder. Jag är nog ganska övertygad om att med eller utan detta tillkännagivande är det arbete som pågår av avgörande betydelse och bidrar till att lösa dessa problem. Men vi reserverar oss som sagt inte mot detta.

Herr talman! Som jag sade i början ska jag gå in på frågan om obligatoriska redovisningscentraler för taxi. Leif Pettersson beskriver historien och är lite missnöjd, och det kan man måhända vara. Men fortfarande gäller den gamla devisen att det bara är framtiden som vi kan förändra. Sedan kan man tycka vad som helst om vad som har hänt i historien.

Det som har hänt är att det den 20 november 2010 kom en framställan från Skatteverket till regeringen om att obligatoriska redovisningscentraler för taxameter inom taxinäringen borde införas. Sedan gjorde vi ett tillkännagivande i riksdagen 2012, och frågan har utretts. Det tillsattes en utredning som skulle vara klar den 1 mars i år, och det var den också.

Nu pågår en remisshantering, och jag utgår från att alla här i kammaren tycker att alla beslut ska ha en relevant remisshantering. Det är en process som definitivt pågår.

Det finns också en bedömning att lagstiftning om obligatorisk anslutning till redovisningscentraler bör kunna införas under 2014.

Jag tycker på något vis att ett tillkännagivande för säkerhets skull då blir ganska märkligt. Det är lite förvånande att Socialdemokraterna till-

sammans med Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ånyo gör ett tillkännagivande ett år senare, när regeringen i princip skyndsamt jobbar med frågan.

Jag vet inte vad Leif Pettersson känner i den här frågan, men är det inte precis det regeringen gör, att man jobbar skyndsamt med frågan?

Då kan frågan ställas: Vad ska detta tillkännagivande egentligen leda till? Jag antar att man har någon idé om vad det ska leda till. Det kan vara på sin plats att man från oppositionens sida konkret förklarar vad man tycker att regeringen ska göra ytterligare i detta läge. Eller är det rent av så att regeringen nu kan lägga detta nya tillkännagivande åt sidan så länge, jobba efter den plan man har och sedan lämna in den tillsammans med propositionen, och så är saken fixad?

Jag utgår nämligen från att oppositionen inte har någon ambition att fördröja detta ytterligare, genom en ny utredning eller så, utan att man tycker att den tidsplan som regeringen har satt upp är bra.
(forts. 12 §)

Prot. 2012/13:106
16 maj

*Yrkestrafik- och
taxifrågor*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 maj

FöU7 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal

Punkt 2 (Kostnadsbild)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 95 S, 21 MP, 19 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 3 (Rekryteringsfrågor och kompetensförsörjning)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

100 för res. 2

19 för res. 3

187 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

193 för utskottet

95 för res. 2

19 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 21 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 95 S

Avstod: 19 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UbU13 Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare

Punkt 1 (Finansieringsplan inklusive kostnadsberäkningar för legitimationsreformen)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res.: 95 S, 21 MP, 19 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 1 (Regleringen om påtagliga negativa följder)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

113 för res. 1

19 för res. 2

174 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

172 för utskottet

113 för res. 1

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 MP, 20 FP, 19 C, 16 KD

För res. 1: 95 S, 18 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Jonas Jacobsson Gjörtler (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Skolinspektionens bedömning)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 3

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 97 M, 21 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 19 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 3 (Underlag m.m. från kommunerna)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

269 för utskottet

19 för res. 4

19 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 97 M, 21 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 4: 19 SD

Avstod: 19 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 KD

Punkterna 4 och 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Intelligent transportsystem på vägområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU15 Bosättningskravet vid biluthyrning

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Yrkestrafik- och
taxifrågor*

12 § (forts. från 9 §) Yrkestrafik- och taxifrågor (forts. TU16)

Anf. 109 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i betänkandet, förutom på de två punkter där allianspartierna har lämnat reservationer. Det gäller punkterna 4 och 13.

Ett starkt företagsklimat med en generellt god lagstiftning och generellt vettiga regler är helt avgörande för Sveriges framtid som en tillväxt- och välfärdsnation. Lika självklart är det att det är oacceptabelt att seriösa företagare, seriösa förare och seriösa åkerier ska få lida för att andra åkerier, andra företag och andra förare inte följer gällande regelverk.

Det råder en samsyn i trafikutskottet och därmed i riksdagen om att det absolut viktigaste nu är att komma till en situation där åkerinäringen som företagsform i vårt land ska kunna verka på en marknad som präglas av konkurrens på lika villkor. Lars Tysklind hade ett exempel i sitt anförande strax före voteringen. Det var ett exempel från västkusten, där ett seriöst arbetande företag tvingats varsla ett stort antal av sina anställda just för att man upplevde att en osjyst konkurrens inte längre gick att klara sig mot.

Samtidigt, fru talman, ska vi ha i minne att Sverige som nation ingår i EU-gemenskapen och att det innebär att vi ska ha och bejaka en fri rörlighet för tjänster, företag, människor och kapital. Det innebär också att vi ska ge möjlighet för människor att arbeta och verka i de olika EU-länderna. I grunden, fru talman, är det positivt att arbetstagare runt om i Europa utnyttjar sin fria rätt till rörlighet inom EU. Det är frihandeln och öppenheten som har gjort Sverige rikt och välmående – långt innan vi var ett EU-land.

Att vi nu följer upp och stramar upp regler som innebär att vi får sjysta villkor kan aldrig innebära att vi som land stänger oss mot omvärlden. Det kan heller aldrig innebära att vi stänger oss som land eller stänger ute människor som kommer hit för att arbeta hårt och seriöst.

Fru talman! Jag tolkar faktiskt vänsterpartierna, som med stöd av Sverigedemokraterna har gjort ett tillkännagivande, som att de vill anorlunda på den här punkten. Man vill plagiera något man kallar den holländska modellen, som tros innebära att chaufförer måste vara an-

ställda av de åkerier de kör för. Jag säger ”tros innebära” därför att ingen riktigt har kunnat förklara vad modellen går ut på eller hur den kan förmodas fungera i en öppen ekonomi.

Fru talman! Det är självklart viktigt att de som utför transporter inom EU och Sverige följer gällande regelverk samt att det genomförs kontroller och vidtas sanktioner och åtgärder gentemot dem som inte följer reglerna, i syfte att säkerställa att reglerna följs. Det finns därför skäl att i dag lyfta upp den intensifiering med skärpta kontroller av åkeribranschen som Skatteverket med flera myndigheter började genomföra 2009. Det är en kraftsamling av myndigheter i samarbete, med riktade kontrollåtgärder mot åkerier i syfte att finna dem som jobbar oseriöst. Det här arbetet har jag uppfattat kommer att fortsätta även i framtiden.

Därutöver vet jag att Skatteverket arbetar med andra insatser, som bland annat innebär att man tar fram förslag till registrering av utländska företag och arbetstagare som är verksamma i Sverige. Arbetet leds av Skatteverket, och flera branschorganisationer medverkar – bland annat Sveriges Åkeriföretag och Transportarbetareförbundet finns med i det här jobbet. Regler ska tillämpas likvärdigt oavsett om det är en svensk eller utländsk åkare eller chaufför. Detta är i grunden förutsättningen för konkurrens på lika villkor.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag lyfta fram något som fler har lyft fram, nämligen beställaransvaret. Jag brukar i samtal med vänner och bekanta där hemma beskriva det genom exemplet med den chika butiken som har en Fairtradeflagga men aldrig funderar på hur varan kommer till butikshyllan. Fairtrade tolkar jag som kund som att man ska ha koll på hela kedjan – hela produktionen. I produktionen ingår också transporten.

Ansaret som beställaren av transporter har innebär att det kan vara förenat med straff om man beställer från företag som inte följer gällande regler för skatter och avgifter. Jag är absolut övertygad om att vi aldrig kommer att kunna komma till rätta med problemen med illegala och oseriösa transporter om inte också beställarens och köparens ansvar för transporter införlivas i arbetet. Det finns starka skäl att utveckla beställaransvaret inom hela EU-området – kanske, som någon talare nämnde, efter finsk förebild.

I detta anförande instämde Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (båda C).

Anf. 110 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, Anders – ibland sticker de fram, de gamla linjerna från Centerpartiet där man inte riktigt tror på kollektivavtal och ordnade anställningsformer. Det är nämligen det den holländska modellen egentligen handlar om. Den handlar om att du om du kör för ett åkeri ska vara anställd av det åkeriet.

Vi har inte sagt att vi ska genomföra det rätt av, utan vi har sagt att vi vill titta närmare på vad det kan innebära för Sverige och om det går att införliva i svensk lag – om det är möjligt att göra det. Du säger dock bara: Nej, det vill vi inte göra.

Det var annat ljud i skällan från Sten Bergheden; han ville titta närmare på alla goda exempel runt om i Europa. Det vill inte Anders Åkeson. Han tycker att vi gör det här på ett lite annat sätt – efter svensk mo-

dell, kanske. Ja, men den svenska modellen innehåller kollektivavtal. Den innehåller lagar och förordningar. Ska vi inte följa dem? Kollektivavtal och ordnade förhållanden kan ju aldrig ställas mot fri konkurrens.

Tvärtom är grunden för den fria konkurrensen att alla har samma villkor att konkurrera på. Det är det som den holländska modellen möjligen skulle kunna bidra till att ytterligare förstärka, förutom att beställaransvaret borde vara strikt, som det heter i juridisk mening, det vill säga att den som beställer en transport verkligen ska försäkra sig om att den sker på sjysta villkor. Det får inte vara så som det är i dag då det är ungefär som ABB:s företrädare i *Uppdrag granskning* sade: Han hade ingen aning om hur transporterna hade skett.

Anf. 111 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Leif Pettersson! Låt mig inledningsvis vara tydlig och säga: Jag, Centerpartiet, Alliansen och som jag uppfattar alla demokratiskt arbetande partier bejakar den svenska modellen med kollektivavtal, fru talman och Leif Pettersson. Låt mig som sagt vara tydlig på den punkten.

Jag har inte uppfattat att den holländska modellen innebär att man enbart hänvisar till kollektivavtal mellan företag och förare. Däremot har jag inte blivit riktigt klok vad det är i den holländska modellen som innebär någonting nytt gentemot nu gällande lagar och avtal i Sverige.

Jag hörde mycket tydligt att Sten Bergheden sade: Ja, vi bejakar alla goda idéer som finns runt om i Europa. Själv hänvisar jag till den finska modellen med striktare beställaransvar som ett exempel. Jag är öppen för att ta in idéer och intryck från flera europeiska länder, fru talman. Men vad är det i den holländska modellen som särskiljer och lyfter fram som är så fantastiskt bra? Det är enbart den holländska modellen, utan att beskriva den djupare, som vänsterpartierna och Sverigedemokraterna hänvisar till i sitt tillkännagivande. Vad innebär den holländska modellen, fru talman och Leif Pettersson, som vi inte redan har i Sverige när vi tillämpar regler, avtal och lagar? Det är precis det vi säger att vi ska göra för att på så vis särskilja de seriösa från de oseriösa.

Anf. 112 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Svenska företag kan hyra in ungerska förare med så kallade F-skattsedlar för att köra linjetrafik mellan Göteborg och Stockholm. Det sker i dag, Anders Åkesson, det sker varje dag. Man hyr in dem och har en arbetskraftskostnad som kanske ligger på 20 procent av vad de svenska kollektivavtalen skulle innebära. Det är inte att konkurrera på sjysta villkor med andra företag som verkligen betalar löner enligt svenska kollektivavtal. Det är att konkurrera på osjysta villkor.

Vi vill titta närmare på den holländska modellen, där det finns ett krav på att man ska vara anställd av åkeriet. Det innebär att man naturligtvis också måste följa de kollektivavtal som gäller inom åkeribranschen och skulle kunna innebära att vi kan flytta fram positionerna ytterligare. Av våra kontakter med Transportarbetareförbundet har vi förstått att de tror att det skulle kunna ske. Vi säger inte att det skulle vara det allena saliggörande, men vi vill titta närmare på modellen. Vi tror nämligen att man måste kunna konkurrera på lika villkor. Då är svenska kollektivavtal på den svenska arbetsmarknaden det grundläggande. Sedan

får föraren komma från vilket land han vill. Vi har exempelvis filippinare som kör transporter i Sverige. Visst, de är välkomna hit, men de ska köra enligt svenska kollektivavtal. Det är det som är det viktigaste med just den modell som vi vill titta närmare på.

Prot. 2012/13:106
16 maj

*Yrkestrafik- och
taxifrågor*

Anf. 113 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! F-skattsedel är något vi tillämpar i vårt land i massor av branscher. Det innebär inte avtalslöshet, fru talman och Leif Pettersson. F-skattsedel innebär inte frihet från att betala skatter och avgifter och följa arbetsregler. Det innebär inte att man får bryta mot regelverk.

Min fråga till Leif Pettersson, som dock inte har möjlighet att svara på den, är: Inom vilka andra branscher skulle man i så fall gå in, reglera och ta bort möjligheten att ha ett avtalsförhållande mellan utförare och köpare av en tjänst? I vilka ytterligare branscher vill Socialdemokraterna med hjälp av Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ta bort möjligheten till F-skattsedel? Det här börjar bli rätt intressant näringspolitiskt, fru talman och riksdagen. Vilka fler branscher vill man förhindra företagsamhet i?

Nu kan inte Leif Pettersson svara, men jag hävdar som svar att F-skattsedel som modell för förhållandet mellan någon som utför en tjänst och någon som säljer en tjänst inte innebär frihet från att betala skatt, avgift, göra rätt för sig, vara seriös och så vidare.

Anf. 114 TONY WIKLANDER (SD):

Fru talman! Vi debatterar än en gång trafikfrågor och betyder hur överens vi är, och jag tror att vi är det i långa stycken vad gäller syftet. Vad vi nu diskuterar är metodiken.

Jag kan i mycket hålla med såväl Leif Pettersson som Sten Bergheden. Det bästa vi har gjort i utskottet är att samla oss kring uppföljningen av den tunga trafiken där vi alla är eniga. Där har vi en grund att stå på som kan leda till något väldigt bra. Det har visat sig att det har blivit bra respons på vårt arbete. Vi kan tycka att det tar lång tid, och det kommer att ta en hel del tid innan vi är färdiga. Det märks i minst på irritationen över att vi kommer med ett tillkännagivande i dag. Det är viktigt att regeringen gör sitt och framför allt att riksdagen oavbrutet sätter ned foten när man tycker att det inte händer så mycket, att det inte går fort nog. Jag tror att båda sakerna är viktiga.

Ibland kan det förfuskas lite på vägen och en del av de visioner vi har försvinna. De visioner jag har kommer till uttryck i att jag företräder ett parti som bekämpar kriminalitet i dess olika former. Här handlar det ofta om organiserad kriminalitet som våra medborgare får betala för på ett eller annat sätt. Denna brottslighet har pågått i många år, den har fördjupats och den har förmerats.

Vi lägger fram konkreta förslag, till exempel om den tunga trafiken enligt vad som gäller i Holland. Det är inte för att vi har fäst oss absolut vid holländsk metodik, utan vi vill uppnå syftet att de som arbetar inom åkerinäringen ska vara anställda i det företag som utför transporten, punkt slut. Om någon skulle komma med ett bättre förslag som uppfyller det syftet ska jag inte gråta för det, utan huvudsaken är att vi får ett resultat.

Jag ska inte fördjupa mig i F-skattsedlar. Hade världen varit rättvis och ordentlig hade man inte inom textilindustrin tjänat 300 kronor i månaden i Bangladesh där husen ramlar ihop. Men det kan vi inte påverka. Vår industri flyttar däremot gärna dit. Det är nog frestande. Så fort man kan få någonting betydligt billigare börjar man bli lite mer överseende med regelverket. Så sker på beställarnivå, som det har redogjorts för under debatten. Man utnyttjar det billiga man kan få tag i, glömmar regelverk och glömmar de ädla syften man annars pratar högt om.

Som jag nämnde händer nu saker. Den 11 april hade vi en föredragning i utskottet där representanter för Skatteverket, polisen med flera var med och visade att man hade tagit del av utskottets arbete inom såväl taxiverksamheten som den tunga lastbilstrafiken. Det var utomordentliga föredragningar, och man påvisade konkret att man nått resultat. Skatteverket visar att antalet restförda skatteskulder hos företag som följts upp har minskat betydligt sedan vårt samarbete med taxibranschen inleddes. Trägen vinner.

Samma sak försäkrade polisen. Kontrollverksamheten ska bli bättre vad gäller den tunga lastbilstrafiken och att man ska utbilda folk. Vi uttalade nog både tyst och högt vårt fulla stöd för de åtgärder som görs.

I betänkandet har vi några reservationer. Jag vill direkt yrka bifall till reservation nr 2 och reservation nr 8.

Den första handlar om uppställningsplatser för lastbilar, och det är helt klart att det är ett stort behov av sådana. Det ger också kriminella lite mindre att göra.

Vi har en sverigedemokratisk motion angående kontroll och indragning av taxilegitimationer. Den hade jag velat anbefalla ett lite bredare stöd. I varje fall ämnar jag yrka bifall till den. Det ska ju inte vara livsfarligt att ibland sätta sig i en taxi, oavsett människornas tillstånd och tidpunkt på dygnet. Att straffade grova brottslingar återfår taxilegitimationer eller kör vidare bara därför att arbetsgivaren inte ens känner till det är fullständigt ohållbart i längden.

När detta är sagt, fru talman, ber jag således att få yrka bifall till de reservationer som jag har nämnt och i övrigt till trafikutskottets förslag till beslut.

Anf. 115 SIV HOLMA (V):

Fru talman! Betänkandet om yrkes- och taxifrågor behandlar som tidigare sagts 35 förslag från allmänna motionstiden 2012 som har resulterat i fyra uppdrag från utskottsmajoriteten till regeringen. Två uppdrag finns inom yrkestrafikområdet och två inom taxiområdet.

Inom yrkestrafikområdet handlar det ena uppdraget om att regeringen ska göra en översyn av möjligheten att införa en modell liknande den som tillämpas i Holland med bland annat krav på att den som arbetar inom åkerinäringen ska vara anställd i det företag som utför transporten. Det andra förslaget handlar om att regeringen måste vara mer aktiv och vidta fler åtgärder för att komma till rätta med otillåtet cabotage och olaga yrkesmässig trafik.

Inom taxiområdet handlar det om att regeringen antligen ska lagstifta om att införa obligatoriska redovisningscentraler. Det andra förslaget handlar om att tillsätta en utredning som belyser för- och nackdelar med den genomförda avregleringen av taxi. Det är viktigt att ha ett samlat

grepp om taxineringen och dess utveckling så att taxiresenärerna kan resa tryggt och säkert.

Fru talman! Jag yrkar bifall till en gemensam reservation med S och MP, nr 5, Tillsynen av yrkesmässiga godstransporter på väg, som går ut på att systemet för tillsyn av cabotagetransporter snarast måste förbättras.

Fru talman! Jag vill börja med att rikta följande konstitutionella uppmaning. När en minoritetsregering får ett uppdrag från riksdagen måste den i demokratins namn utföra uppdraget på det sätt som majoriteten i riksdagen beslutat. Vi är uppriktigt sagt djupt oroade över att regeringen, i detta fall infrastrukturministern, gör sina egna tolkningar av riksdagens majoritetsbeslut. För att förtydliga vad jag menar ska jag ta upp två exempel på sådana beslut.

För fyra månader sedan beslutade en enig riksdag om att tillsätta en utförlig järnvägsutredning, där varje del av järnvägssystemets uppsplittning och fragmentisering utvärderas. I beslutet framkom också att utredningen skulle ske i former som medger ett parlamentariskt deltagande. Den parlamentariska minoriteten, som består av de fyra borgerliga partierna och deras regering, utsåg häromveckan, utan att samråda med majoriteten, en tåglobbyist till utredare – en ensamutredare som enligt uppgift har uttryckt i skrift att det inte finns några problem med den avreglering som genomförts. Det är en uppfattning som står i strid med riksdagens majoritetsuppfattning.

Ett annat exempel är en enig riksdags beslut om att snabbutreda vad järnvägen kostar mellan Kaunisvaara och Svappavaara. Minoritetsregeringen ändrar, i strid med riksdagens majoritetsuppfattning, det till att i stället utreda förutsättningarna för järnvägen. En minoritetsregering får inte obstruera mot riksdagens majoritetsbeslut. Svenska folkets högsta beslutande församling, riksdagen, står faktiskt över regeringen. Det kan inte en minoritetsregering nonchalera.

Fru talman! Trafikutskottet presenterade i mars 2012 en uppföljningsrapport om tillsynen av yrkesmässiga godstransporter på väg. Den visade på stora brister. I dag är det riktigt att påstå att tillsynen av dessa transporter är på väg att förbättras och utvecklas, och jag tror att det beror på utskottets uppföljningsrapport.

Jag träffade en företrädare för Transportarbetarförbundet som uppmanade oss att skaka liv i uppföljningsrapporten som han ställde upp på till 95 procent.

I april i år var företrädare för Rikspolisstyrelsen, Skatteverket och Transportstyrelsen inbjudna till utskottet för att redogöra för sitt arbete med tillsynen. Ansvariga myndigheter måste prioritera brott inom yrkestrafiken och ha kompetent personal för att lösa brotten. Det behövs ökade resurser för att arbetet ska prioriteras och effektiva verktyg för att komma till rätta med de överträdelser som sker. Vi måste slå vakt om den seriösa åkeriverksamheten så att den kan överleva genom att riksdagen gör det möjligt med sund konkurrens på lika villkor.

Fru talman! Jag vill i det här sammanhanget rekommendera Anders Åkesson att läsa s. 14, utskottets ställningstagande vad gäller konkurrensvillkor inom yrkestrafiken, för där står det bland annat:

”Enligt uppgift till utskottet ingår Skatteverkets riktade granskning av åkerierna i myndighetens prioriterade insats Grov ekonomisk brottslighet. Insatsen fokuserar på problematiken kring svart arbetskraft, ut-

ländska företag verksamma i landet och den grova ekonomiska brottsligheten. Enligt Skatteverket har myndigheten i denna granskning uppmärksammat hur flera av de undersökta åkerierna har sagt upp sina svenska chaufförer och i stället anlitat utländska chaufförer. Då de utländska aktörerna/chaufförerna inte är registrerade i något register i Sverige har Skatteverket endast kunnat hitta dem genom tips eller genom att söka efter åkerier som inte redovisar någon arbetskraft. Enligt Skatteverket har de åkerier som granskats hävdade att chaufförerna har bedrivit och bedriver företag och ska redovisa sina inkomster i sitt respektive hemland. Vid Skatteverkets granskning av chaufförerna – för närvarande ett hundratal – har det dock framkommit att de inte är utsända från sina hemländer och därmed inte heller har kvar sin socialförsäkring i hemlandet. Chaufförerna har inte heller – mer än undantagsvis – haft F-skattsedel. Enligt uppgift till utskottet har det vid Skatteverkets granskning framgått att det råder skilda meningar mellan det företag som anlitat chaufförerna och chaufförerna om vilket avtal som har tecknats. Chaufförerna har i många fall hävdade att de varit anställda medan företagen har hävdade att de har anlitat ett utländskt företag.”

Skatteverket har genom att prioritera kontrollerna kunnat se att arbetet gett positiva resultat. Många åkerier och transportföretag har ändrat sitt beteende när de anlitar chaufförer. Granskningsarbetet fortsätter, och Skatteverket har tagit initiativ till att utarbeta ett informationsmaterial som översatts till engelska och som beskriver vilka regler som gäller när man kommer till Sverige och arbetar.

Fru talman! Det är inte de utländska chaufförerna som hotar löner och arbetstillfällen i landet, utan problemet är att de blir utnyttjade som lågavlönad rättslös arbetskraft. Det beror på politiska beslut i EU och här hemma, och det, fru talman, går att ändra på.

Det är klokt att dra lärdom av hur man i andra länder försökt hitta lösningar för att komma åt utvecklingen med att arbetskraften utnyttjas. I exempelvis Holland tillämpas som huvudregel att de förare som åkerierna anlitar ska vara anställda i det företag de arbetar för. Undantag kan dock göras för anställd i bemanningsföretag med kollektivavtal eller underentreprenörer med egna trafiktillstånd och egna fordon. På detta sätt har man fått en mer konkurrensneutral transportnäring. Man motverkar att utländsk arbetskraft utnyttjas, och man skapar bättre förutsättningar för att alla ska ha samma värde på arbetsmarknaden oavsett nationalitet och etnicitet.

Fru talman! Trafikutskottets minoritet, de borgerliga regeringspartiernas representanter, skriver i sin reservation att det inte finns någon anledning att göra som i Holland. De borgerliga högerpartierna väljer att sitta med händerna i kors och titta på medan en osund konkurrens håller på att bryta sönder de seriösa åkerierna samtidigt som utländsk arbetskraft utnyttjas. I ord säger de borgerliga partierna att regler ska tillämpas likvärdigt oavsett om det är en svensk eller utländsk åkare och att det är en förutsättning för konkurrens på lika villkor. Det blir tyvärr alldeles för mycket ord och alldeles för lite verkstad.

Fru talman! I en gemensam reservation av S, MP och V konstaterar vi att de seriösa aktörerna inom åkerinäringen utsätts för osund konkurrens från de oseriösa. Den illegala inrikestrafiken har lett till att ett växande antal svenska åkerier har sänkt sina priser genom att anlita falska egen-

företagare genom F-skattsedlar eller förare från utländska bemanningsföretag utan representation i Sverige. På detta sätt har lönekostnaderna kunnat dumpas med uppåt 80 procent.

En så kallad cabotagetransport innebär att ett transportföretag under en begränsad period får utföra inrikestransporter för någon annans räkning i en medlemsstat där företaget inte är etablerat. Ett transportföretag från EU- eller EES-land har rätt att utföra tre cabotagetransporter inom sju dagar efter den sista egna lossningen av den ursprungliga godstransporten.

Tyvärr lämnar de svenska myndigheternas tillsyn mycket att önska. Tillsynen av cabotagetransporterna fungerar fortfarande bristfälligt, och ytterligare åtgärder behöver därför vidtas för att stoppa dem som bryter mot reglerna. Här ligger ett tungt ansvar hos den sittande regeringen att agera mer kraftfullt.

Fru talman! Det är oacceptabelt att oseriösa taxiföretag kan skaffa sig konkurrensfördelar på de seriösa taxiföretagens bekostnad. Också här behövs det kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med fuskets inom taxibranschen.

Obligatoriska redovisningscentraler är ett viktigt instrument för att rensa bort de oseriösa taxiföretagen. Frågan om att införa redovisningscentraler har sedan 2003 funnits på regeringens bord. I praktiken har vi väntat alldeles för länge på att gå Svenska Taxiförbundets önskemål till mötes om att införa obligatoriska redovisningscentraler.

I dag tömmer drygt 80 procent av branschen på frivillig väg sina taxametrar till redovisningscentraler. Det förenklar för Skatteverket att kontrollera att de enskilda taxiföretagen har betalt skatt för de belopp som de kör in och att de stämmer med de inlämnade uppgifterna från taxametern.

Skatteverket gjorde 2010 en egen begäran hos regeringen att obligatoriska redovisningscentraler inom taxinäringen skulle införas. Skatteverket menade att det inte bara skulle uppnå ökad rättvisa i beskattning utan att det också skulle bli mer likformigt att kontrollera företagen inom taxinäringen.

Utskottet gav redan i april förra året regeringen i uppdrag att införa obligatoriska redovisningscentraler. Vi har noterat att det finns ett förslag som för närvarande bereds hos regeringen, men vis av erfarenheten av hur regeringen behandlar riksdagens majoritetsförslag vill vi ändå påminna om att regeringen skyndsamt måste genomföra förslaget om obligatorisk redovisningscentral.

Fru talman! Avslutningsvis: Utskottsmajoriteten uppdrar till regeringen att genomföra en utredning som belyser för- och nackdelar med den genomförda avregleringen av taxinäringen. På det sättet vill vi skaffa oss ett samlat grepp om denna näring. Jag noterar att utskottsminoriteten, bestående av de borgerliga regeringspartierna, i sitt särskilda yttrande medvetet utelämnar utredningen om för- och nackdelarna av den genomförda avregleringen.

I detta finns ett klart budskap. Återigen riskerar majoriteten i riksdagen att bli överkörd när minoritetsregeringen väljer att strunta i majoritetens faktiska vilja att utreda avregleringens konsekvenser.

(Applåder)

Prot. 2012/13:106

16 maj

*Yrkestrafik- och
taxifrågor*

Anf. 116 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! I denna debatt som handlar om lastbilstrafik, godstransport, yrkesmässig transport och taxitrafik fick ledamoten Holma även in några meningar om tågtrafik. Jag noterade att Siv Holma anklagade regeringen för att ha utsett en tåglobbyist till tågutredare och att det var något av det värsta regeringen kunde ta sig för.

Fru talman! Gunnar Alexandersson är utsedd av regeringen att utreda organisationen av svensk järnväg. Han är ekonomie doktor från Handelshögskolan i Stockholm, har lång erfarenhet av forskning och utredning av transportfrågor och har doktorerat på järnvägstrafik. Han var tidigare vd för Tågoperatörerna som är en branschorganisation för samtliga operatörer. Fritzon på SJ är ordförande i Tågoperatörerna.

På vilket sätt anser Siv Holma att det är ett bekymmer att regeringen utser en av landets främsta kunskapare på tågtrafik, tåglogistik och transportlogistik att utreda den framtida organisationen av järnvägstrafiken? Står hela den majoritet som består av socialdemokrater, miljöpartister, vänsterpartister och sverigedemokrater bakom kritiken av denne utredare?

Anf. 117 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Detta hör egentligen inte till saken, men eftersom Siv Holma tog upp det i sitt anförande tillåter jag frågan.

Anf. 118 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Jag tog upp det som ett exempel på hur denna minoritetsregering tar sig rätten att tolka majoritetsbeslut utifrån sina egna funderingar och sin egen ideologi. Det är en viktig demokratisk princip att regeringen ska ta ett tillkännagivandes innehåll i beaktande.

I detta fall hade vi en enig riksdag som ville göra en utförlig utredning där man skulle ha möjlighet till parlamentariskt deltagande. Då hade det varit på sin plats, Anders Åkesson, att samråda med oppositionen om huruvida vi tyckte att denne utredare var bra.

Jag tror att vi hade kunnat hitta andra som var mer opartiska och hade en större legitimitet över hela linjen. Nu hämtade regeringen en utredare som tycker att det inte finns några problem med avregleringar. Men vi i majoriteten tycker att det finns problem med det, och i majoriteten har vi olika grader av hur problematiskt vi tycker att det är.

Det hade varit i god demokratisk ordning, Anders Åkesson, att resonera om detta och komma överens eftersom alla partier ville ha denna utredning.

Detta var bara ett sätt att luras och göra det man ändå hade tänkt från början. Man gjorde på samma sätt när det gällde järnvägsunderhållet och sade: Det finns inga problem. Det vi har är det bästa möjliga.

Det är dags för regeringen att ta sig en ordentlig funderare på vad det innebär att få ett tillkännagivande, Anders Åkesson.

Anf. 119 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Tack för möjligheten att få ställa frågan! Låt oss börja med att konstatera att utredningen kom till genom ett tillkännagivande från riksdagen, och en lyhörd regering lyssnar självklart på sin riksdag. Så fungerar en demokrati.

Regeringen väljer att ge direktiv i syfte att utreda det svenska järnvägssystemet. Man tillsätter en av de mest kunniga människor vi har i landet när det gäller svensk logistik, svenska järnvägssystem. Han råkar ha varit verkställande direktör för något som heter Tågoperatörerna, som inom sig företräder alltifrån de gamla monopolföretagen SJ och Green Cargo till de nya företag som uppstått efter att vi avreglerat monopolet inom det svenska järnvägsväsendet. Vederbörande har doktorerat på järnvägstrafik.

Vad är bekymret, Siv Holma, med att regeringen utser en mycket kunnig människa att utreda någonting som riksdagen är överens om ska utredas? Finns det en rädsla för att en duktig utredare ska komma fram till saker som är obekväma för dem som vill återreglera och monopolisera?

Anf. 120 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Anders Åkesson säger att minoritetsregeringen varit lyhörd. Jag menar att regeringen inte varit tillräckligt lyhörd. Man var bara lyhörd för det som man själv tyckte om, inte för det som majoriteten faktiskt stod för. Det är det jag blir så upprörd över.

Jag är väl medveten om att jag har en uppfattning vad gäller avregleringar som inte till fullo delas av riksdagen. Jag känner ingen rädsla för att ta fram vad som är bra och vad som är dåligt. Sedan får man göra bedömningar utifrån det.

Jag vill säga till dig, Anders Åkesson: Varför inte lyssna på Ulf Adelsohn? Honom kan man inte anklaga för att vara motståndare till avregleringen. Han tyckte, och tycker antagligen fortfarande, att det vore bra att ta time-out och se vad det var som gick bra och vad som gick dåligt. Det tycker jag är viktigt att göra. När man sitter i regeringen har man det ansvaret.

Eftersom Anders Åkesson tog upp den här frågan kommer jag ändå tills han bevisar motsatsen att tro att trots att majoriteten fattar beslut om att vi ska göra en utredning om avregleringens konsekvenser kommer regeringen inte att tillsätta en sådan utredning. Jag tror nämligen att vi kommer att få majoritet för det när vi fattar beslut, men jag tror inte att ni, Anders Åkesson, kommer att vara tillräckligt hörsamma och lyhörda i den frågan. Detta säger jag eftersom erfarenheten visar vad ni i minoritet säger och tycker och vad minoritetsregeringen har gjort.

Anf. 121 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Fru talman! I detta betänkande behandlas två stora områden, yrkestrafiken och taxibranschen. Låt mig börja med taxibranschen.

Det är viktigt att alla näringar som rör transportbranschen fungerar väl och att det inte ska förekomma svartarbete eller annan ekonomisk brottslighet som underminerar sunda konkurrensvillkor. För omkring ett år sedan debatterade vi i kammaren ungefär samma saker som rör yrkestrafik och taxifrågor. Förra året gavs ett tillkännagivande till regeringen om att taxibranschen behöver obligatoriska redovisningscentraler.

Enligt uppgift från Svenska Taxiförbundet tömmer drygt 80 procent av branschen sina taxametrar till sina beställningscentraler redan i dag. Samtidigt har Skatteverket i en framställan till regeringen gjort bedöm-

ningen att uppemot 400 miljoner kronor undanhålls i förlorade skatteintäkter genom att obligatoriska tömningscentraler inte finns på plats.

Frågan om obligatoriska tömningscentraler har regeringen på ett mycket bra sätt hörsammat genom att tillsätta en utredare inom Finansdepartementet med uppgift att senast den 1 mars i år redovisa förslag på hur man ska kunna införa sådana. Utredaren har inom utsatt tid återkommit till regeringen och lämnat sin utredning. Den är nu föremål för remisshantering. Alla förslag som vi får i form av propositioner och skrivelser från regeringen ska vara väl underbyggda. Vår bedömning är därför att vi med en god och fortsatt väl underbyggd beredningsgång kommer att kunna se ett införande av lagstiftning om obligatorisk anslutning till redovisningscentraler under 2014.

När frågan om obligatorisk anslutning till redovisningscentraler behandlades i utskottet våren 2012 uttrycktes förståelse för att det kan behövas en viss tid för att genomföra förslaget och att en övergångsperiod således skulle kunna föregå införandet. I Alliansen ställer vi oss mycket frågande till varför Socialdemokraterna tillsammans med Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet återigen vill göra ett tillkännagivande till regeringen om att införa obligatoriska redovisningscentraler när det redan pågår ett beredningsarbete.

Man kan inte arbeta snabbare om man ska vara seriös och ha en normal beredningsgång. Alliansen anser att det pågående beredningsarbetet bör fortgå och inte stoppas upp av ett förnyat utredande av frågan. Därför kan vi inte vara med på detta som det kan tyckas mycket onödiga tillkännagivande. När det gäller en bredare och mer fördjupad översyn av hela taxibranschen ställer vi oss däremot positiva till att en sådan görs och vill framhålla att regeringen redan har initierat den processen genom den åtgärdsinriktade utredning som lämnades i mars i år.

Min kollega Magnus Sjödahl kommer att vidareutveckla taxifrågorna i sitt anförande.

Fru talman! Den tunga yrkestrafiken har ökat under de senaste åren på alla våra vägar. I vissa delar av vårt land, som E6 mellan Göteborg och Oslo, kan man se ett pärlband av tunga långtradare, många av dem med utländska registreringsskyltar. Fri handel över våra gränser är en viktig frihet mellan olika länder. Det är även viktigt att man vid transporten tillbaka kan ta med sig andra gods. Man ska också kunna köra ett antal transporter inom landet innan man kör tillbaka till sitt hemland.

De så kallade cabotagereglererna är till för att reglera dessa godstransporter. Det kräver tillsyn att de efterlevs, och här har vi ett problem på EU-nivå liksom på nationell nivå. EU-kommissionen har aviserat att de tänker göra en översyn av EU-bestämmelserna på det området.

Vi i trafikutskottet presenterade i mars 2012, vilket flera redan nämnt, en uppföljningsrapport om tillsynen av yrkesmässiga godstransporter på väg. I uppföljningen konstateras att det behövs en tydligare styrning och samordning av myndigheternas tillsyn och kontroller samt att det är viktigt att Transportstyrelsen tar fram en tillsynsstrategi.

Vidare framhölls att det behövs kraftfulla åtgärder för förbättrad samverkan mellan myndigheterna och mellan myndigheterna och åkeribranschen. Det är därför mycket bra att regeringen även på detta område gett ett uppdrag till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen att se över tillsynen och regelefterlevnaden. De redovisade sitt uppdrag i mars och

kom då med ett antal förslag. Sedan dess har infrastrukturministern aviserat att regeringen kommer att titta vidare på bland annat klampning, otillåtet cabotage, beställaransvaret och taxifuskets samt att Transportstyrelsen ska samråda med berörda myndigheter.

Det är alltså mycket på gång från regeringens sida när det gäller den yrkesmässiga trafiken, och det är bra och välbehövligt. Med dessa ord vill jag yrka på bifall till de delar av betänkandet där vi inte har reservationer.

Anf. 122 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Jag vill ställa två frågor till Annelie Enochson. Den första gäller de obligatoriska redovisningscentralerna. Där har många, inklusive Annelie Enochson, från talarstolen sagt att de är förvånade över att vi kommit överens om ett tillkännagivande och kan inte förstå det.

Varför yrkar då inte Annelie Enochson bifall till reservation 10, om hon tycker att det är så förvånansvärt? Det känns som att den kritiken inte är tillräckligt stark, eftersom hon inte yrkar bifall till sin egen reservation.

Min andra fråga handlar om det särskilda yttrandet om översyn av taxibranschen. Där finns det inte med något om att utreda avregleringens konsekvenser, som jag sade i mitt anförande. Varför vill inte Annelie Enochson utreda konsekvenserna av taxibranschens avreglering? Vad är det som man inte vill få fram?

Anf. 123 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Fru talman! Angående frågan om obligatoriska redovisningscentraler tycker vi att det är ett väldigt onödigt tillkännagivande, som jag sade i mitt anförande. Detta har vi markerat genom en reservation. Vi ser att arbete är på gång. Såvitt vi förstår kan det nästan inte göras snabbare än på ett år, och vi som utskott gjorde det förra tillkännagivandet i fjol. Jag tror att få regeringar har jobbat så effektivt som den här regeringen med detta. Just nu är det ute på remiss. Varför göra ett tillkännagivande till? Vi vill inte störa processen, utan vi vill att det ska gå fort. Kommer det ett nytt tillkännagivande blir det någonting mer som man ska tillföra. Vi tycker att de må arbeta på det sättet. Det har också gett oss tillfredsställelse. Regeringen levererar, och vi är nöjda med det.

Den andra frågan handlade om översyn och utredning. Vi tycker inte att en utredning behövs i dagsläget, utan vi vill avvakta. Men jag skulle vilja be Siv Holma att upprepa frågan.

Anf. 124 SIV HOLMA (V) replik:

Fru talman! Den ena frågan handlade om obligatoriska redovisningscentraler. Det känns som att Annelie Enochson och de andra borgerliga partiernas representanter inte tror på regeringen, eftersom man inte yrkar bifall till sin egen reservation. Det skulle väl vara ett väldigt starkt stöd om man har uppfattningen att regeringen är jätteduktig när det gäller de här sakerna.

Den andra frågan handlade om ert särskilda yttrande, där ni ”instämmer i behovet av en bredare och mer fördjupad översyn av taxibranschen”. Men det kommer troligen att bli en majoritet för utredning av konsekvenserna av taxinäringens avreglering. Om det blir det är jag väl-

digt nyfiken på om Annelie Enochson kommer att bidra till att en utredning verkligen kommer till stånd i enlighet med majoritetens beslut i riksdagen. Eller kommer hon efter beslutet fortfarande att tycka att det inte behövs?

Anf. 125 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Siv Holma för klarläggandet.

Angående obligatoriska redovisningscentraler tror jag inte att vi kan vara tydligare än vi har varit. Vi tror på vår regering och är mycket stolta över den. Vi tror på dem så mycket att vi inte vill göra ett tillkännagivande igen. Det är helt onödigt. Vi har inga problem med tilltron till vår regering.

När det gäller konsekvenserna av taxibranschens avreglering och vårt särskilda yttrande om översyn av taxibranschen: Visst finns det saker som inte är okej i branschen. Vi ser vad som är på gång, med fusk och så vidare. Men även där har regeringen tagit initiativ. Senast den 9 april bjöd man in allihop och satte sig ned och talade: Vad är det mer som krävs? Vad är det mer vi kan göra?

Jag tycker att vår infrastrukturminister har försökt väldigt mycket i dialogform att få reda på från branschen vad det är som är fel och hur de vill att vi ska göra för att komma till rätta med konsekvenserna. Jag kan inte tänka mig att man kan jobba på ett bättre sätt än vad vår infrastrukturminister gör, och vi är nöjda med och glada över hennes arbete. Vi lägger vår hand på detta och pushar på henne.

Anf. 126 CHRISTER AKEJ (M):

Fru talman! Vi har nu att debattera ett betänkande om åkeri- och taxi-frågor. Min kollega Sten Bergheden har på ett förtjänstfullt sätt berört åkeridelen. Jag tänkte nu fokusera på att diskutera taxifrågorna.

Taxi har en betydelsefull och för många i vårt land livsviktig funktion. För många personer är taxi en förutsättning för att kunna ta sig utanför sitt hem. Taxi har ett väldigt brett och skiftande uppdrag. Runt 60 procent av taxiresorna är så kallade vanliga resor, då personer åker till jobb, flyg, tåg, båt, nöjen, konferenser, fester etcetera. Sedan har vi de samhällsbetalda resorna. Färdtjänsten står för en sjättedel av det totala antalet resor. Vi har skolskjutsar motsvarande en åttondel, och så har vi sjukresor. Ett uppdrag för taxi är också budresor, där man kör paket som kanske har ett speciellt innehåll eller som måste snabbt fram.

Taxi har en gammal historia. Det startade på 1600-talet på Paris och Londons gator. Det var då hästdragna vagnar. Den första motordrivna taxin levererades i Stuttgart 1897. Sedan rullade det snabbt på, och taxin spreds över världen. Den första taxin i Sverige kom till Stockholm 1901. Taxin kunde då under goda förutsättningar nå en hastighet på 30 kilometer i timmen. Den drevs med bensin och hade ett förråd som räckte för upp till tio mils körning. Det har således hänt en hel del sedan dess, fru talman.

En viktig händelse i taxins historia var när taxibranschen den 1 juli 1990 avreglerades efter beslut av den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Tidigare hade taxibranschen varit starkt reglerad. Det fanns ingen fri etableringsrätt, utan antalet taxibilar var noggrant reglerat. Det var bara tillåtet med en beställningscentral inom varje trafikområde, som

normalt var en kommun. En taxi fick bara ta en körning utanför sitt trafikområde om den sedan vände tillbaka till det egna trafikområdet. Priset var fastställt centralt och var enhetligt i hela landet.

Genom avregleringen den 1 juli 1990 bröts allt detta. Det infördes fri etableringsrätt för beställningscentraler, begränsningen av antalet taxibilar i ett område togs bort och prissättningen släpptes fri. Målen för avregleringen var att öka konkurrensen och få rimliga respriser. Man skulle effektivisera beställarverksamheten, öka service och tillgänglighet till taxi samt pressa priserna på de samhällsbetalda resorna. Avregleringen innebar att antalet taxibilar ökade kraftigt i vårt land. Man gick från 11 500 till 15 000, och den nivån ligger vi på än i dag.

Fru talman! I det betänkande vi i dag diskuterar finns det ett antal frågor kring taxi. En av de frågor som har diskuterats livligt under senare tid är om det ska finnas obligatoriska redovisningscentraler, alltså ställen där taxibilar redovisar sina inkörda medel. Vid de etablerade beställningscentralerna, dit merparten av våra taxibilar är anslutna, har man löst detta redan i dag, så det gäller bara de så kallade friåkarna.

Frågan har diskuterats ett tag, och regeringen har jobbat med den. Det torde knappast finnas något seriöst tvivel på att regeringen vill göra vad den kan för att stävja fusk och svarta inkomster. Inom många andra områden har regeringen jobbat med reformer i denna riktning. Det är dock viktigt att man inte har för bråttom med nya reformer utan först studerar vilka konsekvenser de får. Vårt land är väldigt heterogent och har olika förutsättningar. Vi får inte införa regleringar som bara utgår från ett Stockholmsfokus.

Under remissbehandlingen av det första förslaget framkom sådana synpunkter, bland annat beträffande kostnaderna, som gjorde att regeringen då valde att avvakta. Vi måste vara rädda om våra företagare och inte belasta dessa med nya dryga omkostnader som kan riskera deras lönsamhet. Sedan har det gjorts en ny utredning, som presenterades den 1 mars i år, med förslag om att man ska införa obligatoriska redovisningscentraler.

Trots att frågan nu är på gång väljer de rödgröna partierna att med stöd av Sverigedemokraterna göra ett tillkännagivande i frågan. För mig känns det inte riktigt seriöst. Vad är det man vill uppnå med sitt tillkännagivande? Det som man vill tillkännage är ju redan genomfört och tillgodosett. Denna typ av politik ger inte mycket respekt utan är mest en form av plakatpolitik.

En annan fråga inom taxi som diskuterats är ifall det ska finnas krav på att föraren ska ha lokalkännedom. Självklart måste en taxiförare kunna hitta dit den ska köra och även kunna finna närmsta väg. Detta har tidigare varit ett krav enbart i Stockholm. Man kan fråga sig varför det bara har gällt Stockholm. Det är återigen ett Stockholmsfokus.

Jag bor själv på landsbygden och vet att det inte heller där är lätt för en ovan förare att hitta. Skillnaden är möjligen den att om man åker i Stockholm kan man på sin GPS söka upp en gatuadress, vilket är mycket svårare att göra på landet. Det borde självklart vara ett intresse för taxibolagen att ställa krav på sina förare att de har lokalkännedom där de anställs. Nu har dock frågan lösts på ett bra sätt. Det kommer i framtiden att ingå som ett krav i taxiförarutbildningen. Det tycker jag känns klokt.

Fru talman! I betänkandet diskuteras också en översyn av taxibranschen utifrån avregleringens effekter på utbudet av tjänster och på prisutvecklingen. Det kan då konstateras att regeringen gav ett uppdrag till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen våren 2012 som berör läget för yrkestrafiken inklusive taxi. Detta uppdrag har nu slutredovisats. De slutsatser man kommit fram till är att man vill göra en återkommande tillståndsmätning och skapa ett utökat riskvärderingssystem och en gemensam strategi för tillsyn och kontroll av yrkestrafiken. Man har också tittat på förslag till åtgärder och ändring av regelverken för att förbättra regelefterlevnaden för yrkestrafik på väg.

Förslaget är att tillståndsmätningar ska utföras vart tredje år. Vidare ska Transportstyrelsens webbplats utvecklas så att man där kan få information om trafiktillstånd, anställda förarens behörigheter, tillsyn och kontroller. Förslaget anger också att Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen ska få i uppgift att ta fram en gemensam strategi för tillsyn och kontroll av yrkestrafiken på väg senast till halvårsskiftet 2013.

Riskvärderingssystemet ska utformas enligt en EG-förordning. Systemet innebär att Transportstyrelsen på ett systematiskt sätt får reda på överträdelser och brott som yrkestrafikföretag gjort sig skyldiga till. Systemet ska vara en grund för tillsynsarbetet. Det föreslås också att ett speciellt riskvärderingssystem tas fram för taxi för att kunna rikta tillsynen dit den bäst behövs. Det ska vara klart till 2015. För taxi planeras också skärpta regler för prisinformation.

Som synes har regeringen sedan en tid tillbaka tagit ett rejält grepp om frågan. En omfattande utredning har gjorts, och förslag finns på ett antal konkreta åtgärder. Målet är att skapa en ökad trafiksäkerhet och en sund verksamhet med en rättvis konkurrens.

Trots regeringens vidtagna åtgärder väljer de rödgröna partierna med stöd av Sverigedemokraterna att göra ett tillkännagivande. Även detta känns en aning onödigt och är ett sätt att slå in redan öppna dörrar. På denna punkt väljer dock vi från Alliansen att inte reservera oss, då vi också tycker att det är angeläget att man gör analyser och utredningar i branschen. Vi ser i detta fall att det redan är på gång, och mycket har gjorts. Det är viktigt att vi ser till att skapa ett samlat grepp kring taxinäringens utveckling så att resenärerna kan känna trygghet och få sina behov tillgodosedda.

Fru talman! Ytterligare en fråga som lyfts fram i betänkandet är att upphandlad trafik på vissa ställen i landet sker med förare som har prestationsersättning. På en del ställen i landet har taxiförare all sin ersättning baserad på prestation, alltså som procent av inkört belopp. Detta är framför allt i större städer där det finns en marknad på gatan. På andra ställen, framför allt i glesbygd där i princip all taxikörning är samhällsbetalda resor och i förväg bokade körningar, har oftast förarna fast timlön. Sedan finns på några ställen en mix mellan dessa båda system.

Jag ser svårigheter med att riksdagen ska gå in och lägga sig i de överenskommelser som görs mellan taxiförarnas fack och deras arbetsgivare. Detta måste i så fall vara en uppgift för dem som upphandlar de samhällsbetalda resorna, det vill säga kommuner och landsting. Dessa har att följa LOU, lagen om offentlig upphandling, men kan klart i sina upphandlingar ställa olika krav. Det känns för mig främmande att riksdagen

gen skulle gå in och besluta över kommuner och landsting hur de ska göra sina olika upphandlingar.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet utom beträffande punkterna 4 och 13.

Anf. 127 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med att tacka för historielektionen. Tyvärr har jag bara två minuter på mig. Jag hinner inte ta upp allt jag skulle vilja ta upp. Christer Akej har verkligen spridit frågan på ett sätt som gör att man skulle kunna debattera väldigt länge. Jag väljer att koncentrera mig på några av frågeställningarna.

När det gäller redovisningscentraler ska man inte ha för bråttom, säger Christer Akej. Inte har i varje fall den här regeringen haft bråttom. Det kan man konstatera. Det fanns en färdig utredning när den tillträdde. Den valde den att kasta i papperskorgen med argumentet att det var för dyrt. Anders Borg visste inte vad han talade om. Han talade om att det skulle kosta 100 000 kronor per taxibil. Det var rent svammel, enligt min uppfattning.

Det är samma som gäller nu. Om någon remissinstans som regeringen väljer att lyssna på och tycker är trovärdig säger att det inte kan genomföras på grund av något skäl som inte jag kan se i dag kan regeringen börja lyssna på den instansen, och så blir det ingenting av detta.

Kan Christer Akej säga att det inte kommer att ske och att förslaget kommer att genomföras? Nej, det går inte att säga. Man måste ju lyssna på remissinstanserna, eller? Annars är det ingen idé att skicka ut det på remiss.

Det är väldigt viktigt att vi gör ett tillkännagivande från riksdagen för att fortsätta att så att säga hålla tummen i ögat på regeringen och säga: Vi accepterar inte några mer konstigheter nu.

Vi accepterar inte att friåkarna, som de heter, får ytterligare frikort i frågan. Vi accepterar bara en sak: Inför obligatoriska tömningscentraler. Som jag sade i mitt anförande kan det finnas de som ska stå utanför. Men det är av andra skäl än att taxibranschen ska regleras på ett bättre sätt så att vi får in de skatter vi ska ha från branschen.

Anf. 128 CHRISTER AKEJ (M) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att ge Leif Pettersson ett tips. Om det är så att han vill debattera mer går det att begära ordet igen.

Jag ska bemöta de punkter som Leif Pettersson tar upp här. Beträffande redovisningscentraler tror jag att mycket grundar sig på att vi har olika inställning till företagande, Leif Pettersson och jag.

Jag är mer rädd om enskilda företag och mån om att de ska klara sig. Man ska inte riskera deras lönsamhet och inte genomföra reformer som gör att det blir onödiga kostnadsbelastningar.

Det var bakgrunden och anledningen att man har tagit tid på sig när det gäller redovisningscentraler. Det är inte på något sätt så att man inte skulle vilja stävja fusk i branschen om det finns, vilket det påstås. Det är tvärtom.

Som jag nämnde i mitt anförande finns det många exempel där den nuvarande alliansregeringen har agerat för att stävja de delarna. Jag kan

bara nämna orden ROT och RUT, till exempel. Det har hänt mycket på detta område.

Vi är eniga i grundsynen på att vi vill ha redovisningscentraler. Men vi har lite olika syn. Vi är mer måna om att det ska ske på ett bra och kostnadsriktigt sätt. Vi får inte belasta enskilda företagare med kostnader som gör att deras framtid och lönsamhet äventyras.

Anf. 129 LEIF PETTERSSON (S) replik:

Fru talman! Hur man än vänder och vrider på det kan det bli en kostnad om man ska sköta ett företag på ett sjyst sätt i stället för på ett falskt sätt. Så är det. Om man ska betala sina skatter och avgifter kostar det mer än att inte göra det. Så är det.

Det är viktigt att framhålla det i den här debatten. Det handlar om att klämma åt dem som inte sköter sin verksamhet på ett sjyst sätt. Det är exempelvis de som råkar få inbrott så att hela bokföringen försvinner just före att Skatteverket ska komma och kolla upp dem. Det har hänt hos ett taxiföretag som jag känner till.

Det är intressant att Christer Akej tar upp detta med lokalkännedom. Han säger att det är ett jättebra krav och att det är jättebra att det gäller i hela landet. Transportstyrelsen har utrett det hela. Men i fjol var det ett jättedåligt krav.

När vi då debatterade frågan var Christer Akej totalt emot detta. Det var någon sorts konstig reglering som inte alls behövdes. När nu Transportstyrelsen har visat att det är fullt möjligt att genomföra är det jättebra. Vi ställer upp på att det är bra. Men det är en lite konstig argumentering.

En fråga som Christer Akej kan beröra är digitala förarkort för taxiförare. Varför vill man inte ta till sig det? Det skulle innebära att vi får en möjlighet att kontrollera att taxichaufförer följer kör- och vilotider på ett enklare sätt än i dag.

I dag är det ganska svårt att följa upp hur taxichaufförer följer de lagstadgade kör- och vilotider som finns. Det enda man kan göra är att mäta hur den enskilda taxichauffören har kört och sedan föra upp det i en bok någonstans och så vidare. Det är ganska krångligt att göra det i dag. Med digitala förarkort skulle vi lösa uppgiften på ett betydligt bättre sätt.

Anf. 130 CHRISTER AKEJ (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med delen om lokalkännedom. Vad jag minns var det som ni ville ha i fjol, Leif Pettersson, en fortsättning på det gamla systemet. Det skulle vara enbart i Stockholm som man skulle ställa krav på lokalkännedom. Det kan jag inte riktigt se vitsen med. Tvärtom kan det, som jag nämnde i mitt anförande, finnas större svårigheter att hitta rätt väg ute på landsbygden.

I grunden tycker jag att det måste vara en självklarhet och att det måste ligga ett intresse i detta för den som anställer en taxiförare och givetvis även för den som är taxiförare själv. Man ska ha lokalkännedom, och man ska kunna transportera sina kunder på ett bra och snabbt sätt. Det är egentligen ganska naturligt, och därför tycker jag nu att man har löst det på det enda rätta och kloka sättet. Nu omfattar det alla, och det ligger i utbildningen.

Oppositionen har ofta snabbt färdiga lösningar. Om vi tar de digitala förarkorten för taxi har ni gått in på en linje, och det är den ni vill ha genomförd. Även denna fråga är diskuterad och belyst i ett par omgångar. Vägverket har diskuterat frågan och haft den uppe, och Transportstyrelsen håller just på att diskutera hur man ska kunna lösa detta på ett bra sätt. Bland annat ska man övergå från att registrera vilotider till att registrera arbetstider. Man ska också kunna göra det på ett mer digitalt sätt.

Det är inte säkert att just ert förslag är det rätta. Vi måste ha förtroende för och tillit till att de som nu tittar på detta noggrant kommer fram till den klokaste och bästa lösningen.

Avslutningsvis handlar det återigen om redovisningscentraler. Om det införs, Leif Pettersson, skulle det inte bara drabba eller belasta dem som har fuskat. Detta kommer att bli en ny åtgärd som kommer att belasta alla, såväl dem som har skött det hela på ett riktigt och bra sätt tidigare som dem som inte har gjort det. Det är därför jag tycker att det är viktigt att tänka på att vi inte slår undan benen på någon enda i denna grupp när vi inför något sådant här.

Till sist skulle jag vilja ha svar från Leif Pettersson på en fråga: Vad uppnår ni med ett tillkännagivande på denna punkt?

Anf. 131 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Fru talman! Jag är inte ledamot av trafikutskottet, men jag tänker ändå delta i debatten. Jag bedömer nämligen på ganska goda grunder att jag är den riksdagsledamot som har tillbringat mest tid i en taxibil, dock icke som passagerare. Jag har under nästan hela mitt vuxna liv ägnat mig åt taxibranschen i olika positioner, och den mesta tiden har jag suttit bakom ratten. Jag har roat mig med att räkna ut ungefär hur långt jag har kört, och jag kom fram till att det var ungefär 40 varv runt jorden. Det är alltså en ansevärd sträcka, och jag har skaffat mig en hyfsat bra kunskap om denna efterfrågestyrd del av kollektivtrafiken.

Svensk taxinäring avreglerades sommaren 1990. Från att ha varit strikt reglerad i alla avseenden, till exempel via av staten fastställda priser och geografiska områden där taxiföretagen tilläts verka, blev det den 1 juli 1990 en i det närmaste total avreglering.

Det fick naturligtvis stora konsekvenser både för de verksamma i branschen och för kunderna. Man kan säga att det gick från ett dike till ett annat över en natt. Även en avreglering kräver ju att finns vissa regler för att det hela ska fungera.

En hel del av förhoppningarna infriades. Tillgängligheten ökade självklart när det inte längre gjordes någon behovsprövning vid beviljande av trafiktillstånd. Taxiföretagen blev i den konkurrenssituation som uppstod avsevärt mer kundorienterade. Taxi, var god dröj – det var länge sedan vi hörde det.

Men, fru talman, det uppstod också en hel del avigsidor. De yttrade sig på olika sätt i glesbygd respektive storstadsområden. Ganska snart infördes krav på taxiförarlegitimation och på prisinformation på bilarna. Detta är bra åtgärder, men de skulle kunna förbättras ytterligare. Legitimationen är dess värre inte någon garanti för en gedigen yrkeskunskap, och prisinformationen är svårtolkad för den ovane resenären.

Den fria etableringsrätten har lett till överetablering i storstadsområdena, vilket har lett till dålig lönsamhet och hög personalomsättning. Det är inte så lätt att rekrytera och behålla förare som tjänar 105 kronor i timmen eller 18 000 kronor i månaden. Det är nämligen nivån på garanti-lönen i dag. I Stockholms- och i Malmöområdet har antalet taxibilar ökat med 60 procent sedan avregleringen. Det är avsevärt mer än vad befolkningen har ökat.

De största problemen upplever jag är de så kallade friåkarna, som inte tillhör någon central. De har en prissättning som ofta kraftigt avviker från den som gäller i de stora bolagen. I de stora centralerna har man ett jämförpris på ca 300 kronor. Det högsta pris jag själv har sett på en bil här i Stockholm var 1 500 kronor. Bilen stod här nere utanför ett hotell i city. Priset är alltså fem gånger så högt, och sannolikt erbjuds man inte en tjänst som är bättre. Jag befärar att den till och med är sämre än i en bil som skyltar med 300 kronor.

Det bär mig emot att säga det, men jag vågar ändå tänka tanken att någon form av prisreglering kanske måste till för att få bort de värsta avarterna, som enbart skadar tilltron till branschen – och inte bara till branschen utan till Sverige i sin helhet. Man kan fundera på hur utländska besökare betraktar detta land efter att ha fått klart för sig att det första som har hänt när de har kommit hit är att de har blivit ordentligt uppskörtade. Vågar de göra affärer i detta land över huvud taget? Vågar de komma hit fler gånger?

Det bär som sagt lite emot att säga detta eftersom jag naturligtvis är anhängare av marknadsekonomi. Men det är inte alltid som marknaden fungerar enligt läroboken, och när kartan och verkligheten inte stämmer litar jag mer på verkligheten. Jag låter mig inte förblindas av ideologiska principer.

I USA, marknadsekonominns förlovade land, kan man lugnt sätta sig i en taxi utan att vara rädd för att bli blåst på hela semesterkassan. Taxi är något som åtminstone sällanresenären åker antingen när man bråttom eller har mycket bagage. Att man i denna situation förväntas botanisera runt och försöka tolka en inte alldeles solklar prisinformation är kanske att begära lite för mycket. Om man dessutom befinner sig i ett främmande land där man inte har koll på vare sig valuta eller avstånd till den önskade destinationen är man ett ganska lätt offer. Och har man väl satt sig i bilen så anses avtalet vara ingånget, och då är det så dags att ha synpunkter.

På flygplatser där Swedavia upplåter taxiplatser ställs det ofta krav på att det tydligt ska informeras om vilket pris som gäller in till närmaste stad. Där har man alltså redan infört en prisreglering, och det fungerar i stora delar väl jämfört med hur det skulle vara om en fri prissättning till rullande taxameterpris skulle råda.

I Dagens Nyheter i dag kan vi läsa en artikel om att Arlanda Express och även Stockholms Hamnar kommer att införa ett pristak på de bilar som får tillstånd att trafikera vid terminalerna. Hamnkaptenen säger att de höga priserna är ett ”jätteproblem”. Han fortsätter: ”Detta borde vara reglerat eller så borde det finnas ett maxpris. Nu får vi åtgärda det på varje ställe, och det är både dyrt och inte lika effektivt.”

Fru talman! I glesbygd har vi inte överetablering utan snarare tvärtom. Det finns ingen fungerande taxiservice över huvud taget på en del

håll, vilket är ett problem. I Kronobergs län, till exempel, har antalet taxibilar minskat med 40 procent sedan 1990. Genom upphandling av den samhällsbetalda trafiken kan bolaget på orten bli av med uppemot 90 procent av sina intäkter över en natt och tvingas då lägga ned. De taxifordon som sköter den samhällsbetalda trafiken ska då ofta stå till förfogande för enbart denna typ av trafik. Sådana exempel har vi sett i till exempel Blekinge och Dalarna. Upphandlingar måste självfallet göras, men vi måste också beakta hur servicen till allmänheten kan upprätthållas efter en upphandling.

Fru talman! En viktig åtgärd är den att alla taxibilar ska tömma sina uppgifter till en redovisningscentral. Det skulle underlätta kontrollen och minska möjligheterna till skattebrott. I dag tömmer de bilar som är anslutna till en beställningscentral, ett taxibolag, sina uppgifter. Skattemyndigheten kan sedan enkelt kontrollera de anslutna bilarna. Men friåkarna, som inte har en koppling till någon central, är svårare att kontrollera. Jag tycker att detta borde ha varit åtgärdat för länge sedan. Konkurrens på lika villkor är något som den seriösa delen av taxinäringen ropar efter. Det arbetet är nu i full gång efter det tillkännagivande som gjordes för ett år sedan. Att fatta ytterligare ett sådant beslut finner jag inte meningsfullt.

Ytterligare en fråga handlar om uppställningsplatser i anslutning till terminaler där det ofta kommer ut kunder som vill åka taxi. Här har man på en hel del håll löst det genom att marken överlåtits till ett bolag som sedan kan teckna avtal med de företag som uppfyller vissa kvalitetskriterier. Så fungerar det utanför centralstationerna i våra tre största städer. Det har underlättat avsevärt för förarna som får tillgång till platsen i anslutning till entrén men naturligtvis i första hand för kunderna som får en bra service till ett rimligt pris samtidigt som konkurrensen fortfarande upprätthålls eftersom det ofta finns en handfull olika bolag att välja mellan. Sådana lösningar behövs på fler håll, även i mellanstora städer och vid andra typer av terminaler.

Det blir en ganska märklig situation när regelverket är sådant att det råder fri prissättning, och sedan måste det vidtas åtgärder på kommunal nivå för att förhindra aktörer med skyhöga priser att finnas utanför till exempel centralstationen. Kommunal mark måste vara tillgänglig för alla på lika villkor. För att skona besökare från att råka ut för detta måste den kommunala marken överlåtas till exempelvis Jernhusen, som sedan kan teckna avtal med de taxibolag som man önskar att kunderna ska fortsätta åka med efter avslutad tågresor.

Den utredning som nu föreslås får i uppdrag att se på för- och nackdelar med avregleringen. Jag tycker att det är en intressant aspekt. Det är min innerliga förhoppning att denna utredning leder fram till skarpa förslag som leder till en rimligare situation för dem som vill bedriva långsiktig och seriös taxiverksamhet och till en tryggare och bättre service för allmänheten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU9
Anmälningsskyldighet vid utstationering (prop. 2012/13:71).

Anf. 132 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i detta betänkande om att utse en behörig person att ingå kollektivavtal.

I den proposition som vi nu har att ta ställning till föreslås att arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige enligt lagen om utstationering ska vara skyldiga att anmäla utstationeringen och utse och anmäla en kontaktperson här i landet. Vi socialdemokrater tycker att det är mycket bra att man får ordning och reda på arbetsmarknaden. Vi har sett väldigt många rubriker vid olika tillfällen om den oreda som råder på arbetsmarknaden. Vi tycker att det är bra att man reglerar detta på ett bra sätt.

En annan fördel med denna lagstiftning är att vi kommer att få en helt annan bild av hur det ser ut på svensk arbetsmarknad. Jag har förmånen att tillsammans med flera kamrater här i salen sitta med i den parlamentariska kommitté som ser över lex Laval. I dagsläget har vi ett ganska stort bekymmer eftersom vi har en dålig bild av hur detta ser ut på svensk arbetsmarknad. Det här kommer att underlätta en del när det gäller hur situationen ser ut för arbetstagarna.

Kontaktpersonen ska också vara behörig att ta emot delgivningar för arbetsgivarens räkning och tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i lagstiftningen är uppfyllda. Arbetsmiljöverket ska följa den lagstiftningen och se till att kraven i regelsystemet är uppfyllda, och man får också sanktionsmöjligheter. Även detta är i allra högsta grad positivt.

Vi socialdemokrater tycker att det under den borgerliga regeringens tid vid makten, från 2006 och framåt, i mångt och mycket har skett ett förfall på svensk arbetsmarknad när det gäller ordning och reda. Med jämna mellanrum ser vi rubriker i medier om utländsk arbetskraft som kommer hit och behandlas mycket illa på den svenska arbetsmarknaden. Från att ha haft en ganska bra reglering av detta tidigare har vi inte särskilt mycket i dagsläget. Därför är det en bra lagstiftning som kommer nu. Det är ett steg i rätt riktning men inte tillräckligt långt.

Vi har varit tydliga, och på vår partikongress har vi antagit dokument som pekar på att vi vill skapa ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Det är någonting som också kommer att realiseras efter en valvinst i valet 2014. Men fram till dess kommer vi naturligtvis att föra fram våra krav och våra synpunkter på hur man skapar en bättre svensk arbetsmarknad i alla debatter som vi har här i kammaren och på annat håll.

I den departementspromemoria som var en del av den utredning som föranledde propositionen var parterna ganska överens om vikten av att den här lagstiftningen kom till. Men här finns det också en tydlig skillnad. Det handlar om ett krav som vi för fram i vår gemensamma reservation. Det innebär att man ska kräva av utstationerade företag i Sverige att de utser en behörig kontaktperson som har mandat att ingå kollektiv-

avtal. Arbetsmarknadens parter, och framför allt de fackliga parterna, pekade på vikten av detta i den utredning som gjordes.

Jag måste erkänna att jag har väldigt svårt att förstå skälet till att man säger nej till att skriva in i den lagstiftning som vi nu ska anta att en behörig representant ska utses som ges mandat att ingå svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad. Men det får vi kanske höra i senare inlägg från denna talarstol. Det ska bli mycket spännande att senare i debatten få höra vad skälet till detta är. Jag har mycket svårt att se varför den moderatledda regeringen är så räddhågsen när det gäller att skriva in detta i den lagstiftning som kommer.

De allra flesta som finns i denna sal känner mycket väl till svenska kollektivavtal. Därför tänker jag inte säga så mycket om alla de förmåner som är kopplade till dem, och det finns också skyldigheter på arbetsmarknaden. Därför är det mycket viktigt att man reglerar detta så att det blir bra.

Den 1 juni 2011 lämnade Sveriges riksdag ett tillkännagivande till regeringen om att en behörig representant skulle utses, vilket nu införs i den lagstiftning som ska antas i kammaren framöver. Tillkännagivandet innebar också att den behöriga representanten skulle ha mandat att teckna kollektivavtal. Jag kan bara konstatera här och nu att med den utstationeringslag, anmälningsskyldighet vid utstationering, som nu är på väg fram uppfyller inte regeringen det tillkännagivande som riksdagen har lämnat. Man gör ett halvt ärende av detta i stället.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation om att man också ska utse en behörig representant som ges mandat att teckna kollektivavtal.

Anf. 133 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag tror att de flesta medborgare i Sverige tar för givet att myndigheter och fackförbund känner till vilka företag som bygger hus, spränger tunnlar och röjer skog i Sverige och att de flesta blir mycket förvånade när de inser att så har det inte sett ut. I själva verket har ingen haft en fullständig bild av hur många eller vilka företag från andra EU-länder som utstationerar anställda för att jobba här i Sverige.

Men trots att det har sett ut på det här sättet har vi ett antal exempel som har uppdragats på senare år där vi vet att utstationerade arbetare har lurats att jobba för usla löner och på villkor som strider mot både arbetsmiljölagen och arbetstidslagen. Det är också känt att det i sin tur har lett till att vi har sett en överrepresentation av arbetsolyckor och till och med dödsfall på arbetsplatser där utstationerade arbetare jobbar.

Tyvärr har det i flera fall framgått att det har varit själva affärsidén för de här företagen att vinna anbud genom att kalkylera med för låga löner, för långa arbetstider, bristande arbetsmiljö och så vidare. På det hela taget har det varit ganska riskfritt för sådana företag att verka i Sverige, eftersom det har krävts en hel del otur för att råka ut för någon form av kontroll innan arbetet är klart och de anställda åker hem igen.

Vänsterpartiet har länge krävt lagändringar som ger myndigheter och fack reella möjligheter att kontrollera företag från andra EU-länder som verkar här. Som Johan Andersson sade tidigare ställde sig faktiskt riksdagen redan 2011 bakom en sådan lagändring.

Vänsterpartiet välkomnar därför regeringens förslag om anmälningsskyldighet för utstationerande företag. Vi välkomnar också kravet på att företagen ska ha en representant på plats i Sverige som myndigheterna kan kommunicera med och delge eventuella misstankar om brott mot den svenska lagstiftningen.

Däremot är vi, precis som Socialdemokraterna, mycket kritiska till att regeringen valt att bortse från en del i det här riksdagsbeslutet genom att inte kräva att företagens representant i Sverige också ska ha befogenhet att förhandla med facket och teckna kollektivavtal för företagets räkning. Vänsterpartiet menar att det innebär att det kommer att göra det ganska svårt även i fortsättningen att skydda utstationerade arbetare från lönedumpning. Sverige har en skyldighet att göra just det, alltså att skydda utstationerade arbetare mot social dumpning enligt utstationeringsdirektivet, och i den svenska arbetsmarknadsmodellen är kollektivavtalet det enda som garanterar skäliga löner och arbetsvillkor. Vi har ju ingen myndighetsreglering av det.

Kollektivavtalen är också viktiga för att företag ska kunna konkurrera om uppdrag på lika villkor. Om företag från andra EU-länder kan vinna anbud här i Sverige genom att pressa sina lönekostnader riskerar svenska företag att konkurreras ut om de följer lagar och avtal, och i förlängningen riskerar det att underminera legitimiteten för hela kollektivavtalsmodellen på den svenska arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet tycker därför att det måste vara väldigt tydligt i lagstiftningen att alla företag som vill ta uppdrag i Sverige förväntas teckna och följa ett kollektivavtal. Att kräva att företagets kontaktperson i Sverige ska ha behörighet att förhandla med facket och teckna kollektivavtal skulle vara en klar signal om att det är vad som gäller.

Regeringen menar att det skulle vara alltför betungande att kräva att företagen ska ha en förhandlingsbehörig person på plats i Sverige. I propositionen står det att en sådan person skulle behöva vara väl insatt i arbetsgivarens verksamhet och vara någon som arbetsgivaren har ett särskilt förtroende för.

Jag har lite svårt att förstå den motiveringen. Först och främst får man väl utgå från att företag i allmänhet kommer att vilja utse kontaktpersoner som de har förtroende för. Men framför allt är det ingen extraordinär sak att teckna ett kollektivavtal och förhandla med fackförbund om man verkar på den svenska arbetsmarknaden. Det är ju kollektivavtalen som är normen för löner och arbetsvillkor i Sverige, och de företag som inte klarar av de lönenivåer och annat som avtalen reglerar är helt enkelt inte konkurrenskraftiga nog att verka här. Därför är det ganska hederligt att redan från början tydligt signalera att företag som vill ta uppdrag i Sverige bör känna till det här och förväntas följa de svenska branschavtalen. När det sedan gäller själva tecknandet av kollektivavtalen behöver knappast hela vd-staben vara på plats.

Om regeringen menar allvar med att företag som kommer hit ska acceptera den svenska modellen och delta, precis som alla andra företag, i förhandlingar med facket är det rimligen betydligt mer betungande att varje gång en förhandling är påkallad tvingas skicka efter behöriga personer än att redan från början se till att den som har mandat att förhandla finns på plats i landet. I den svenska modellen ingår ju faktiskt en ständig

dialog där parterna förhandlar med varandra ganska ofta ute på arbetsplatserna.

Vänsterpartiet menar, i likhet med LO och TCO, att regeringens förslag också riskerar att innebära att vi inte lever upp till våra internationella åtaganden till skydd för löntagarnas rättigheter. Vi är skyldiga enligt ILO-konventionerna 98 och 154 att främja och underlätta förhandlingar mellan fack och arbetsgivare i syfte att teckna kollektivavtal.

Vi menar att det förutsätter att arbetsgivare som verkar i Sverige faktiskt har representanter på plats som facket kan förhandla och teckna avtal med.

Vänsterpartiet ser den sociala dumpningen som ett allvarligt hot mot löntagarnas villkor, inte bara i Sverige utan i hela EU. Över hela Europa växer oron för att den fria rörligheten i kombination med hög arbetslöshet i många medlemsländer leder till att allt fler människor utnyttjas som låglönearbetskraft, medan företag som följer lagar och avtal riskerar att konkurreras ut.

Vi har under åren lagt fram en lång rad krav för att skydda löntagarnas rättigheter i Sverige och resten av EU och för att stärka den svenska kollektivavtalsmodellen i syfte att förhindra lönedumpning. Den borgerliga regeringen har under samma tid i stället konsekvent valt att omfamna varje inskränkning av fackliga rättigheter som Bryssel och Luxemburg bara knystat om.

Med lex Laval begränsade regeringen fackets rätt att vidta stridsåtgärder mot utstationerande företag. För detta har Sverige fått skarp kritik från ILO:s expertkommitté. Den här gången väljer regeringen bort möjligheten att underlätta för fack och arbetsgivare att komma till tals med varandra och teckna kollektivavtal på den svenska arbetsmarknaden.

Tyvärr måste man konstatera att det finns en tydlig linje i regeringens politik på det här området. I princip är man för kollektivavtalsmodellen, men i praktiken gör man vad man kan för att sakta men säkert undergräva den.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 134 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Regeringen har lagt fram en proposition som innebär att arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige enligt utstationeringslagen ska vara skyldiga att anmäla detta till Arbetsmiljöverket samt anmäla och utse en kontaktperson här. Kontaktpersonen ska vara behörig att ta emot delgivningar för arbetsgivarens räkning och tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i utstationeringslagen är uppfyllda.

Arbetsmiljöverket ska utöva tillsyn över att reglerna följs. Propositionen innehåller också förslag om sanktionsavgift och vitesföreläggande mot arbetsgivare som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt denna lag.

Förändringarna i lagen ska träda i kraft den 1 juli 2013. Syftet är att Sverige ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt det så kallade utstationeringsdirektivet, att utstationeringslagen ska kunna fungera i praktiken och att vi ska skydda de utstationerade arbetstagarna.

Vi tillstyrker propositionen med två ändringar i förhållande till regeringens förslag, dels rörande nedsättning av sanktionsavgiften, dels rö-

rande förfarandet när sanktionsavgift tas ut. Dessa ändringar görs för att få en likformighet med motsvarande ändringar i arbetsmiljölagen.

Utstationeringsdirektivet reglerar vilket lands arbets- och anställningsvillkor som ska tillämpas när ett företag som är etablerat i en medlemsstat utstationerar arbetstagare i en annan medlemsstat för att tillhandahålla en tjänst, det vill säga en prestation, som utförs mot ersättning.

Utstationeringsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om vilka administrativa regler som medlemsstaterna ska uppställa för att kontrollera att direktivet följs. Det finns i utstationeringsdirektivet inget krav på att anmäla utstationeringen eller att utse kontaktperson.

Utstationeringsdirektivet är genomfört i svensk lag genom utstationeringslagen. Enligt utstationeringslagen ska arbetsgivare från andra länder oavsett vilken lag som annars gäller för anställningsförhållandet tillämpa svensk lag på de områden som ingår i direktivets så kallade hårda kärna för utstationerade arbetstagare förutom i fråga om minimilön, som inte regleras i lag.

Reglerna för utstationering i Sverige bygger på att det är arbetstagarorganisationerna som har huvudansvaret för att övervaka arbets- och anställningsvillkoren för arbetstagare som kommer hit. Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över arbetsmiljön och är förbindelsekontor enligt utstationeringslagen.

För att de här reglerna ska kunna fungera även i praktiken och för att Sverige ska uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet måste arbetstagarorganisationerna och myndigheterna, som till exempel Arbetsmiljöverket, veta att en utländsk arbetsgivare utstationerar personal hit. De måste alltså kunna komma i kontakt med den utländska arbetsgivaren som har sin verksamhet här. Till exempel måste Arbetsmiljöverket kunna kontrollera arbetsmiljön på arbetsplatsen. Detta skiljer sig inte från all annan näringsverksamhet som bedrivs i Sverige, som också måste anmälas till berörd myndighet.

En anmälan av en utstationering ska enligt förslaget ske senast när en utstationerad arbetstagare börjar sitt arbete i Sverige. Anmälan ska göras om tiden för utstationering är fem dagar, det vill säga normalt en arbetsvecka, eller mer. Detta sker till Arbetsmiljöverket, som då är förbindelsekontor. Det är också Arbetsmiljöverket som har tillsyn över att reglerna följs.

När det gäller vilka uppgifter som ska anges anför regeringen att det ska regleras i en förordning till utstationeringslagen.

Anmälningsskyldigheten ska göras så enkel som möjligt, och den bör vara internetbaserad, just för enkelhetens skull.

Som tidigare har nämnts ska utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare hit utse en kontaktperson i Sverige och anmäla vem detta är i sin anmälan till Arbetsmiljöverket. Kravet kan uppfyllas genom att en av de utstationerade arbetstagarna utses till kontaktperson. Om arbetsgivaren anser det lämpligare kan någon annan person som vistas i Sverige vara kontaktperson. Det viktiga är att kontaktpersonen går att nå, är behörig att för arbetsgivaren ta emot delgivningar och även kan tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i utstationeringslagen är uppfyllda.

För att se till att skyldigheten att anmäla utstationeringen och utse och anmäla kontaktperson följs och respekteras måste det finnas sanktionsmöjligheter, och för detta tas en sanktionsavgift ut.

Möjligheten att ha utstationerad personal är en viktig del av den fria marknaden för tjänster. Enligt beräkningar från EU-kommissionen utstationerades ca 12 000 arbetstagare från Sverige medan ca 25 000 utstationerades till Sverige 2011.

Fru talman! Regeringen har lagt fram en proposition som så långt det är möjligt med hänsyn till EU-rätten är i enlighet med tillkännagivandet från 2011. Socialdemokraterna och Vänstern har i en gemensam reservation anført att man ändå bör gå ett steg längre och låta kontaktpersonen ingå civilrättsliga avtal, till exempel kollektivavtal.

Vi anser att alliansregeringens förslag om kontaktpersonens behörighet är väl avvägt sett till dels behovet av att bestämmelsen passar in i den svenska arbetsmarknadsmodellen, dels kravet på att bestämmelsen inte ska komma i konflikt med EU-rätten. Den fria rörligheten för tjänster får inte heller inskränkas på ett oproportionerligt sätt.

Kontaktpersonernas behörighet att ingå civilrättsliga avtal i Sverige, till exempel kollektivavtal, berörs inte i utstationeringsdirektivet och har inte prövats av EU-rätten. I ett meddelande från kommissionen anges att det bör vara tillräckligt att bland de utsända arbetstagarna utse denna person som fungerar som mellanhand mellan det utländska företaget och den berörda tillsynsmyndigheten.

Reglerna i utstationeringslagen bygger inte på att kollektivavtal nödvändigtvis ingås med en utländsk arbetsgivare, utan innebär framför allt en möjlighet för arbetstagarorganisationerna att sätta press på arbetsgivaren att upprätta en svensk minimistandard på villkoren inom direktivets områden.

Mot denna bakgrund kan det inte bedömas som nödvändigt att en utstationerande arbetsgivare har en representant i Sverige som är behörig att ingå kollektivavtal så länge kollektivavtalsförhandlingar inte påkallats. Det bör vara tillräckligt att arbetsgivaren har en kontaktperson i Sverige och att en förhandlingsbehörig representant deltar om förhandlingar om ingående av kollektivavtal ska inledas. Bedömningen är att man med ett krav på anmälan av utstationeringen i kombination med ett krav på en kontaktperson uppnår samma resultat som arbetstagarorganisationerna och riksdagen har efterfrågat, det vill säga att reglerna i utstationeringslagen kan fungera i praktiken.

Det antas att en representant som är behörig att förhandla och ingå kollektivavtal skulle behöva vara en person, precis som har nämnts här, i relativt högt uppsatt ställning i det utländska företags organisation. Det skulle medföra inte helt obetydliga kostnader och besvär för arbetsgivaren att ha en behörig representant på plats i Sverige i samband med all utstationering av arbetstagare hit. Särskilt påverkar detta de mindre företagen. Det är stor skillnad mellan administrationens påverkan på stora respektive på små företag.

Med detta anser vi att regeringen i propositionen har tillgodosett tillkännagivandet från 2011 om anmälningsskyldighet och att utse och anmäla en kontaktperson.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 135 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Efter Maria Plass anförande tycker jag fortfarande att det är lika oklart på vilka grunder regeringen har bestämt sig för att inte ställa krav på att utstationerande företag ska ha en representant här som är behörig att teckna kollektivavtal.

Det meddelande från EU-kommissionen som Maria Plass och regeringen hänvisar till säger ju bara att ”det bör vara tillräckligt att bland de utsända arbetstagarna” och så vidare och dessutom att representanten ska vara en ”mellanhand mellan det utländska företaget och den behöriga tillsynsmyndigheten”.

Vi kan väl konstatera på en gång att det inte står att det är något förbud mot att denna person ska ha en större behörighet och befogenhet att till exempel teckna avtal. Dessutom är det så att när det gäller kontroll av löner, till exempel att leva upp till minimilöner i enlighet med svenska branschavtal, finns det ingen myndighet som har den tillsynsskyldigheten i Sverige. I Sverige är det fackförbund, fackliga organisationer, som kontrollerar att löner är på rätt nivå. Då blir hela den här skrivningen ganska irrelevant i relation till den svenska modellen, där vi inte har någon myndighetskontroll av löner.

Frågan kvarstår på vilket sätt detta uttalande från EU-kommissionen skulle hindra den svenska regeringen att hävda att eftersom det enda sättet att skydda utstationerade arbetstagare från lönedumpning är att följa ett svenskt kollektivavtal måste dessa företags representanter också ha befogenhet att teckna sådana avtal. Annars har vi i praktiken ingen möjlighet att erbjuda dem något skydd.

Anf. 136 MARIA PLASS (M) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag tycker att det här är en bra proposition, för den stärker skyddet. Det tror jag att vi alla är överens om.

Det som har styrt en del av det som står i betänkandet och i propositionen är ju EU-rätten. Det är inte prövat, men om man gör en bedömning, bland annat utifrån detta meddelande, kommer det här inte att vara i enlighet med EU-rätten. Det är bland annat det som ligger till grund för detta.

Det andra är att det måste finnas en proportion. Om man nu ska utse en kontaktperson som ska teckna kollektivavtal och personen är här i två veckor, står det i proportion till att arbetsgivaren ska gå in och teckna kollektivavtal för arbetstagarna? Det är den biten som ligger bakom.

Jag tycker att vi har kommit en bra bit på väg, och det tror jag att Josefin Brink håller med om, när vi klubbar beslutet om anmälningsskyldighet och en kontaktperson är utsedd och anmäld och då också kommer att kunna finnas på plats. Det finns ju möjligheter – det är inte något förbud mot att teckna kollektivavtal. Det står inte.

Anf. 137 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Maria Plass inte riktigt kan hävda att man har något stabilt stöd för den här bedömningen. Regeringen gör en bedömning att ett uttalande från EU-kommissionen, som egentligen inte säger någonting, nog kan antas innebära att det skulle strida mot EU-rätten och eventuellt mot något slags proportionalitet att ställa detta krav.

Det är väldigt egendomligt, med tanke på att regeringen i andra sammanhang när det handlar om löntagares rättigheter till och med trotsar mycket skarpa tillrättalägganden från EU-kommissionen om att till exempel stärka anställningstryggheten. Det är ju ett betydligt skarpare besked från EU-kommissionen som regeringen har valt att strunta blankt i.

Här går regeringen i stället före och gör en bedömning att vi inte behöver ställa detta krav trots att det, som sagt var, inte finns något annat sätt än att teckna ett kollektivavtal, att garantera att utländska arbetare som jobbar i Sverige, om så i bara två veckor, inte blir utnyttjade till löner som ligger under de nivåer som de har rätt till, till och med enligt utstationeringsdirektivet.

Genom lex Laval har regeringen tvingat fackföreningarna att anpassa sina kollektivavtal så att de ska kunna ingås med utländska företag inom ramen för lex Laval. Det finns alltså utformade hängavtal som dessa företag bara kan underteckna. Då är det fullständigt obegripligt varför man inte kan ställa krav på att alla företag som vill verka här i Sverige också ska vara beredda att underteckna dessa hängavtal. Hur ska man annars, Maria Plass, kunna undvika att utländsk arbetskraft också i fortsättningen utnyttjas och får alldeles för låga löner och dåliga villkor på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 138 MARIA PLASS (M) replik:

Fru talman! Jag vill först och främst poängtera att vi måste skilja på denna proposition och detta betänkande. Det är självklart att vi inte tycker att det är okej med låga löner. Det är det som vi går fram med. Vi ska veta vilka som är här, och arbetstagarorganisationerna ska också få möjlighet att följa upp detta.

När det gäller lex Laval och utstationering vill jag ändå påminna om den utredning som pågår. Där har också Vänsterpartiet en representant. I denna utredning finns det stora möjligheter att framföra synpunkter. Utredningen har nyss påbörjats, och man håller på att bygga upp kunskap. Det är viktigt att ha den i botten när vi går in i diskussioner.

Man kan fundera på hur det skulle vara om vi hade en motsvarande situation och om vi så att säga bytte – som jag nämnde skickar även vi svenskar ut personal från Sverige – och hur vi skulle ställa oss och hur Vänsterpartiet skulle ställa sig till om man tvingades teckna kollektivavtal i andra länder. Jag kommer inte att ställa frågan. Men det kan vara något att ta med sig.

Vi kan titta på de nordiska länderna. Vi hänvisar ofta till den svenska modellen men även till den nordiska modellen. Varken Danmark eller Norge ställer krav på en behörig kontaktperson. Finland har en lite annorlunda situation. Vi följer alltså de nordiska grannländerna i detta fall.

Prot. 2012/13:106

16 maj

*Anmälningsskyldighet
vid utstationering*

Anf. 139 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Maria Plass utifrån hennes anförande när det gällde betänkandet. Vi kan konstatera när det gäller betänkandet och att man inte utser en behörig representant som ska kunna teckna kollektivavtal att man inte följer ILO-konventionerna 98 och 154.

Min fråga till Maria Plass och Moderaterna är: Hur ser regeringen på att vi inte följer dessa konventioner?

Det finns en möjlighet, precis som Josefin Brink förtjänstfullt beskrev här, när det gäller att i lagtexten skriva in att man utser denna behöriga representant som då kan teckna kollektivavtal. Vi ser inte detta som något hinder. Det har inte prövats av EU-rätten. Det har Maria Plass rätt i. Vi har fått ett meddelande från EU om hur detta ser ut. Men det har inte prövats på något sätt.

Min följdfråga kopplad till detta är: Hur ser Moderaterna och regeringen på att man inte efterlever ILO-konventionerna 98 och 154? Vi fick ganska nyligen skarp kritik när det gäller hur man har efterlevt lex Laval och hur det ser ut i den delen.

Anf. 140 MARIA PLASS (M) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om ILO-konventionerna finns det en partssammansatt expertmyndighet i Sverige, svenska ILO-kommittén. Den håller med om att det är en klar förbättring. Det är vi överens om även här i kammaren med anledning av propositionen.

I remissyttrandet från denna expertkommitté står det att förslaget inte står i strid med Sveriges åtagande enligt någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

ILO har i sig inga sanktionsmöjligheter. Det handlar mer om dialog, rådgivning, experthjälp och tekniskt bistånd.

Svenska ILO-kommittén har alltså sagt att förslaget inte står i strid med Sveriges åtagande. Men om vi nu skulle sätta ILO mot EU-rätten, vad anser Johan Andersson då skulle hända, alltså om man så att säga gjorde en prövning mot varandra?

Anf. 141 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Nu börjar detta likna dagens frågestund då finansministern ställde motfrågor till frågeställarna. Det blir en lite knepig debatt.

Jag är mycket väl medveten om vilken status som ILO-kommittén har när det gäller dessa delar. Men en väsentlig fråga är ändå Sveriges efterlevnad av de konventioner som vi har skrivit under och den kritik som kommer från ILO, även om kritiken är mer principiell, alltså en policyskapande del.

Vi anser att man gott och väl kan gå med på att en behörig representant som kan teckna kollektivavtal utses. Det får sedermera prövas om detta strider mot gällande lagstiftning. I dag vet vi faktiskt inte det.

Jag har en följdfråga angående något som Josefin Brink tog upp. När det gäller kollektivavtalen har de ändrats genom tidigare ställningstaganden här, vilket gör att det är ganska enkelt att i dag teckna avtal via hängavtal och annat.

Vi förutsätter ändå att vi ska få en arbetskraft som kommer att trivas på sitt jobb, finnas på arbetsplatsen och göra ett mycket gott arbete. Då handlar det också om att se till att man får bra villkor i Sverige. Hur ska detta hanteras utifrån hur förslaget till lagstiftning ser ut när en av de anställda ska vara den behöriga representanten? Hur ska man då hantera dessa frågor? Detta skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 142 MARIA PLASS (M) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande kan man utse en person som är anställd, men det kan också vara någon annan person som finns i Sverige. Skulle vi gå tillbaka till filiallagen, där det finns ett ursprung, var det till och med så att man skulle vara bosatt i Sverige. Det verkar lite överdrivet. Det togs upp i en socialdemokratisk motion, där man kanske hade tagit i lite väl mycket.

Jag tror att vi alla är ganska nöjda med att det här inte står att man ska vara bosatt i Sverige för att kunna vara kontaktperson. Allt som man försöker sträva efter för att få enkelhet skulle i så fall försvinna.

Precis som jag sade i replikskiftet med Josefin Brink är det inget förbud mot att teckna kollektivavtal. Det framställs gärna som att det skulle vara någon form av förbud för denna utländska arbetsgivare att göra det. Det är inte så. Vi ställer inte det specifika kravet. Men det finns absolut möjlighet att göra det. Det vill jag verkligen poängtera.

Det är mycket viktigt att detta fungerar i praktiken och att det är enkelt. Det som jag tror att vi alla är överens om är att vi vill skydda arbetstagarna. Det har Johan Andersson också varit inne på. Att man har villkor som är bra för dem som jobbar här måste vara det som är viktigt för oss alla.

Jag fick inget svar på min fråga om EU-rätten. Men EU-rätten är viktig i detta fall. Frågan är vad som står högst i detta sammanhang om detta skulle strida mot EU-rätten.

Anf. 143 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Miljöpartiet anser att människor ska kunna röra sig fritt och arbeta var de vill inom EU. Vi vill också att människor ska kunna komma utifrån EU, och där finns det en överenskommelse från föregående mandatperiod om arbetskraftsinvandring som Miljöpartiet är med i. Dessa rörligheter får dock inte utnyttjas för att pressa ned lönerna, försämra villkoren eller hota rätten att teckna kollektivavtal, och de får heller aldrig användas för social dumpning.

Lika lön för lika arbete enligt lagar och avtal ska gälla i EU. Principen om att svenska kollektivavtal ska gälla på svenska arbetsplatser handlar om att alla arbetstagare ska behandlas lika och om allas rätt till likvärdiga löner och arbetsvillkor oavsett nationalitet. EU:s ekonomiska friheter ska inte överordnas mänskliga rättigheter, däribland de grundläggande fackliga rättigheterna. Där har vi sedan tidigare beslut från Miljöpartiet, och det har vi drivit i kammaren när det gäller ILO:s direktiv inom sociala rättigheter.

Det är därför viktigt att skyddet för arbets- och anställningsvillkoren på svenska arbetsplatser nu stärks genom att utländska arbetsgivare blir anmälningsskyldiga när de utstationerar arbetstagare till Sverige. En viktig del av det nya systemet är att arbetsgivaren blir skyldig att utse och anmäla en kontaktperson som ska kunna ta emot delgivningar. För att systemet ska fungera väl måste kontaktpersonen inte bara gå att nå utan också just vara behörig att för arbetsgivarens räkning ta emot delgivningarna.

Om arbetstagarens villkor inte skulle nå upp till minimistandarden enligt ett svenskt, centralt kollektivavtal för den aktuella branschen och arbetsgivaren inte ändrar arbetstagarens villkor så att de uppnår en sådan standard ska och kan Arbetstagarorganisationen delge kontaktpersonen en förhandlingsframställan. Snabbt och utan dröjsmål ska sedan en förhandling kunna inledas.

En representant som utöver detta skulle vara behörig att förhandla och ingå kollektivavtal skulle enligt Miljöpartiets sätt att se på saken vara en person som är väl insatt i verksamheten, även om det vid de tillfällen med hängavtal tidigare talare har tagit upp antagligen skulle kunna ha räckt med en inte så väl insatt person. Vi har dock i den här balansgången ansett att detta för framför allt mindre företag skulle kunna vara problematiskt, och därför tycker vi att rätten att kunna kalla hit behörig företrädare – vilket i ett fåmansföretag kanske skulle röra sig om ägaren – faktiskt ser till att arbetstagaren får dessa rättigheter tillgodosedda.

Vi konstaterar också från Miljöpartiets sida att det inom andra delar av bemanningsdirektivets innehåll nu finns utredningar som pågår, där våra företrädare sitter med och bevakar att det som har varit problematiskt med lex Laval i Sverige kommer att ses över ordentligt och förhoppningsvis leda fram till en omdaning inom området. Vi ser också att det finns en utredning som tillsatts och som tittar på om och hur – där tror vi faktiskt att det är ”hur” – kringgåendet av företrädesrätten har gagnat de oseriösa aktörerna på arbetsmarknaden.

Med detta vill jag än en gång yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen, herr talman.
(Applåder)

Anf. 144 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Den 1 juni 2011 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en representant vid utstationering av arbetstagare till Sverige. Man anförde bland annat vikten av att det införs krav på företag att ha en representant i landet som ska vara behörig att företräda företaget vid förhandlingar med arbetstagarorganisationer eller i kontakter med myndigheter.

Detta skulle göra det möjligt att kontrollera att utstationerade arbetstagare har rimliga arbetsvillkor och rimliga avtalsvillkor. Genom tillkännagivandet uppmanades regeringen att återkomma med förslag på åtgärder för att värna den svenska arbetsmodellen om ett sådant krav var för enligt med EU-rätten och under förutsättning att EU-medborgare från andra länder inte diskrimineras genom krav på bosättning i Sverige.

Regeringens bedömning, herr talman, är att slutsatserna i kommissionsmeddelande 159 tyder på att kommissionen inte skulle anse att kravet på behörig representant är förenligt med EU-rätten. Bedömningen är att det bör vara tillräckligt att utse en person till exempel bland de utsända arbetstagarna att fungera som kontaktperson och mellanhand mellan företaget och tillsynsmyndigheten. I regeringens förslag finns därför inte krav på att representanten måste vara behörig att företräda arbetsgivaren i exempelvis arbetsrättsliga tvister.

Vi ska dessutom ta hänsyn till åtminstone två ILO-konventioner, nr 98 respektive nr 154, som har ratificerats av Sverige. Det som är av intresse i detta sammanhang är två artiklar. Det är artikel 4 i konvention nr 98 om att staterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skapa reglering av anställningsvillkoren genom kollektivavtal samt artikel 5 i konvention nr 154 om att staterna genom olika åtgärder ska främja kollektiva förhandlingar.

Herr talman! I artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt slås fast att inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom unionen ska förbjudas. Ett krav på att representanten ska vara behörig att förhandla och ingå kollektivavtal gör att personen måste vara väl insatt i arbetsgivarens verksamhet eller åtminstone ha högt uppsatt ställning och befogenhet inom företaget. Det kommer att skapa en inskränkning i den fria rörligheten för tjänster och kan medföra krångel och även stora kostnader. Det räcker med att arbetsgivaren har en kontaktperson i Sverige och att en förhandlingsbehörig representant för företaget i stället kan delta i förhandlingar när kollektivavtal ska inledas.

Propositionen innehåller också förslag om sanktionsavgift respektive vitesföreläggande mot den arbetsgivare som inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt lagen. Med ett krav på anmälan om utstationering till Arbetsmiljöverket i kombination med ett krav på en kontaktperson som kan fungera som mellanhand mellan företaget och tillsynsmyndigheten blir det möjligt att reglerna i utstationeringslagen skulle kunna fungera bra. Regeringsförslag på dessa åtgärder borde därför räcka.
(Applåder)

Anf. 145 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Återigen får vi höra att det nog kan tolkas så att ett uttalande från kommissionen eventuellt innebär att det inte skulle vara tillåtet att ställa krav på att representanten i Sverige ska vara behörig att teckna kollektivavtal. Jag köper inte den rättsliga grunden, och jag tycker tyvärr inte att det blev tydligare när Ismail Kamil var uppe och talade om detta.

Återigen: Det finns ingen annan reglering av löner i Sverige än kollektivavtalen. I hela den plågsamma Lavalprocessen var ett av resultaten – en av de saker man kom fram till – att svenska fackföreningar från och med när lagen började gälla ska lämna in sina avtalskrav till Arbetsmiljöverket så att företag i andra EU-länder som tänker utstationera arbetstagare hit i förväg ska veta vilka krav facket kan tänkas komma att ställa.

Det är väldigt svårt att se hur det skulle kunna vara omöjligt för ett företag att utse en representant som har behörighet att underteckna detta avtal, som rimligen alla personer i detta företag har haft möjlighet att ta del av i förväg innan de ens kom till Sverige. Det går inte att riktigt frigöra sig från tanken att regeringen och de borgerliga partierna återigen

struntar i kollektivavtal, att man så att säga inte vill främja tecknandet av kollektivavtal. Man tycker att det är okej att de här företagen ska komma undan med mindre.

Jag skulle jättegärna vilja höra hur Ismail Kamil ställer sig till det jag precis har sagt.

Anf. 146 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Josefin Brink borde ha lyssnat på vad jag sade beträffande artikel 56, nämligen att det är viktigt att inte inskränka friheten att kunna tillhandahålla tjänster inom unionen. Också Mehmet Kaplan tog upp frågan om den fria rörligheten för småföretag och mycket annat. Enligt artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är det förbjudet att inskränka den friheten. Här är det inte meningen att vi ska krångla till det, Josefin, utan vi ska ha anmälningsskyldighet, vilket även ni tycker är bra, samt utse en representant som ska fungera som mellanhand mellan arbetsgivare och myndigheter om det skulle behövas.

Jag kan förstå att ni, Josefin Brink, av ideologiska skäl är emot den fria rörligheten och fördraget när det gäller Europeiska unionen.

Jag tycker inte alls att tillkännagivandet går emot det som finns med i regeringens proposition, nämligen att det ska finnas en anmälningsskyldighet och man ska ha en representant. Det borde vara viktigt.

Om de regler som gäller i Sverige inte följs finns det möjlighet för exempelvis Arbetsmiljöverket att utöva tillsyn vad gäller läget, arbetsmiljön och mycket annat. Därför finns dessa två möjligheter, sanktionsavgift och vitesföreläggande. Vi från regeringspartierna tycker att det är tillräckligt.

Anf. 147 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet står som sagt bakom propositionen. Vi säger ja till den, men vi vill ha ett tillägg. Vi tycker att det är jättebra med anmälningsskyldighet och att Arbetsmiljöverket, liksom Skatteverket och andra, har möjlighet att träda in. Det är inte det vi ser som problem.

Ismail Kamil säger att det är viktigt att inte inskränka den fria rörligheten. Men minst lika viktigt är väl att inte tillåta fri rörlighet på bekostnad av löner och arbetsvillkor. För Vänsterpartiet är det viktigt att vi inte tillåter lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden.

Jag tycker att Ismail Kamil fortfarande är svaret skyldig när det gäller på vilket sätt löner och arbetsvillkor för utstationerade arbetare ska kunna garanteras i Sverige, om vi inte ens kan ställa krav på att utstationerade företag ska kunna underteckna ett hängavtal som de känt till redan innan de kom hit, som uppfyller de minimikrav som vi ju är skyldiga att garantera utländska arbetare som kommer till Sverige för att jobba. Vad är skälet till att ni inte tycker att det är en självklarhet att vi ska ställa det kravet på företag som ska verka här?

Folkpartiets och regeringens förslag riskerar att leda till att svenska byggföretag och andra utsätts för illojal konkurrens och inte kan klara sig jämfört med företag som medvetet betalar lägre löner och erbjuder sämre villkor. Om vi inte kräver att dessa måste följa samma regler som deras svenska kolleger, på vilket sätt är det bra för det svenska näringslivet? På vilket sätt är det bra för svenska löntagare eller i första hand för de lönearbetare som kommer hit och inte får de löner som de har rätt till?

Anf. 148 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Vi är inte på något sätt emot kollektivavtal. För dem som jobbar i Sverige är det kollektivavtal som gäller. Det finns möjlighet för många småföretagare att komma hit under en kortare tid och sedan åka tillbaka. Skillnaden mellan oss och Vänsterpartiet är kanske att vi vill ha flexibilitet i stället för krångel. Vi vill ha rörlighet i stället för inskränkningar.

Tyvärr är det en ideologisk låsning från Vänsterpartiets sida som vi inte kan råda bot på.

Anf. 149 ANNIKA CARLSSON (C):

Herr talman! Detta betänkande och denna debatt handlar om anmälningsskyldighet vid utstationering. I ett mycket väl känt och omdebatterat idéprogram står att läsa: "Ett öppet land, en öppen attityd till andra och till varandra, utgör grunden för vårt ekonomiska välstånd och berikar oss i långt vidare bemärkelse. Vårt lands välstånd har i alla tider byggt på ett ständigt utbyte med omvärlden. I flera hundra år har vi präglats av emigranter, återvändare och invandrare. Centerpartiet välkomnar att samhället består av människor med olika bakgrund och erfarenheter, där alla är lika värda och där gemenskapen ska vara öppen för alla.

Vi vill göra upp med de system och strukturer som hindrar människor från att vara delaktiga i samhället. Vi vill riva de murar och den uppdelning mellan innan- och utanförskap som en exkluderande politik skapat. Tekniska landvinningar, nya idéer och hårt arbete har fört jordens folk närmare varandra. Det fanns en tid då vi betalade tull vid stadsgränsen. Sedan dess har vi förenat både Norden och EU genom fri rörlighet och fri handel. Centerpartiet vill fortsätta att avlägsna de hinder som finns för enskilda människors rörlighet i världen. Vi vill se en framtid där Sverige är ett land dit människor kommer med en dröm om ett bättre liv och bidrar till att bygga vårt samhälle." Det var ett citat från Centerpartiets idéprogram.

Herr talman! Den fria rörligheten inom EU är en storhet som vi i dag tar för självklar. När jag växte upp var Europa stängt, misstänksamt och ofritt. Där fanns kalla krigets spänningar i allra högsta grad påtagliga mellan öst och väst, mellan demokratier och diktaturer. Med öppenheten rör sig arbete och tjänster, arbetskraft och företag, utflyttare och inflyttare över gränserna på ett positivt sätt som medverkar till utveckling och till en dynamik som är nödvändig för att klara konkurrensen från resten av världen.

Allt det positiva som öppenhet och fri rörlighet för med sig har självklart också en baksida. Att det finns regler uppsatta för hur rörligheten får nyttjas är självklart. Men det finns självklart de som rundar, utnyttjar eller i okunskap inte följer de spelregler som finns – därför denna anmälningsskyldighet som vi debatterar i dag.

Herr talman! Det regeringen föreslår och utskottet instämmer i är att arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige enligt utstationeringslagen ska vara skyldiga att anmäla utstationeringen till Arbetsmiljöverket och att utse och anmäla en kontaktperson här. Denna kontaktperson ska vara behörig att ta emot delgivningar för arbetsgivarens räkning och tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i utstationeringslagen är uppfyllda.

Arbetsmiljöverket har ett tillsynsansvar, och det finns sanktionsavgift och vitesföreläggande mot arbetsgivare som inte fullgör sin skyldighet. I utskottet har vi ändrat i dels nedsättningen av sanktionsavgiften, dels förfarandet när sanktionsavgift ska tas ut för att bättre överensstämma med den nya lydelsen i arbetsmiljölagen enligt proposition 2012/13:143. Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2013. Det är en reglering som ska fortsätta stödja den fria rörligheten med dess dynamik men som samtidigt ska tydliggöra spelreglerna för vad som gäller när man kommer hit och en uppföljning av detta.

Så långt är vi alla överens i utskottet.

När det kommer till vilken behörighet denna kontaktperson ska ha går meningarna isär i utskottet och i riksdagen. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet kräver att kontaktpersonen inte bara ska vara behörig att ta emot delgivningar utan även vara behörig att gå in i förhandlingar och teckna kollektivavtal. Övriga partier instämmer inte i det eftersom det skulle innebära en inskränkning av den fria rörligheten. En inskränkning i den fria rörligheten för tjänster är endast tillåten om den motiveras av allmänintresset, är nödvändig och är proportionerlig i förhållande till målet.

Reglerna i utstationeringslagen bygger inte på att kollektivavtal nödvändigtvis ingås med utländska arbetsgivare utan innebär framför allt en möjlighet för arbetstagarorganisationerna att följa upp att villkoren följs. Inte heller har de övriga nordiska länderna, med liknande arbetsmarknadsmodeller som Sverige, bedömt det som nödvändigt att kräva förhandlingsbehörighet hos kontaktpersonen.

För att en person ska vara behörig att förhandla och teckna kollektivavtal krävs god insyn i företagets verksamhet. För stora företag är det troligtvis möjligt, även om det självklart kostar även för dem. Men för små företag skulle det innebära näst intill en omöjlighet att utstationera arbetstagare i Sverige över huvud taget, vilket innebär en stor inskränkning i den fria rörligheten för tjänster på grund av att det är få personer, kanske bara ägaren, som har insynen och behörigheten.

Att, som S och V vill göra, begränsa rörligheten ställer inte Centerpartiet upp på. En väl fungerande inre marknad och fri rörlighet för varor och tjänster är för Centerpartiet en förutsättning för en bra utveckling.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande 9 och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 150 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Annika Qarlssoon utifrån hennes anförande i ärendet.

Vi har tidigare här i kammaren i kväll debatterat ILO 98 och 154, två konventioner som Sverige har antagit och ställt sig bakom. Jag har en enkel följdfråga kopplad till det som du har sagt i ditt anförande. Jag tror att alla partier som finns i denna kammare välkomnar den lagstiftning som nu är på väg, men vi vill från Socialdemokraternas och Vänsterpartiets sida ha förstärkningar och tillägg i den. Anser du att regeringen efterlever konventionerna 98 och 154 utifrån Centerpartiets syn?

Anf. 151 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Den svenska ILO-kommittén och den partssammansatta expertmyndigheten har tittat på förslaget och välkomnar det. De tycker att det är ett väl avvägt förslag som regeringen har lagt fram och som utskottet ställer sig bakom. De påpekar att en arbetstagarpart som vill förhandla inte längre riskerar att få söka upp en motpart i ett annat EES-land för att göra en förhandlingsframställan utan kan delge kontaktpersonen en sådan framställan. Därmed kommer de hit och kan genomföra den typen av förhandlingar.

Vad man också säger i det remissyttrande som vi i utskottet har tagit del av är att det inte heller står i strid med Sveriges åtagande enligt någon ILO-konvention som är ratificerad av Sverige.

Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en följdfråga till ditt svar på min första fråga. Om man nu inte har en behörig representant i Sverige som har rätt att teckna kollektivavtal, hur ska det då praktiskt gå till? Vi tror att det i stället kommer att krångla till verksamheten för de utstationerade, både de som är anställda och de företag som är här, om de inte ges möjligheten att ganska enkelt lösa tvister som uppstår och teckna kollektivavtal. I dag är det ett ganska enkelt system att följa de hängavtal som finns på nationell nivå och på annat sätt.

Då är min fråga till Annika Qarlsson: Gör Centerpartiet och Annika Qarlsson samma bedömning, att detta i stället riskerar att innebära att det kanske blir en krångligare situation för de utstationerande företagen? Det tror jag att ingen är betjänt av.

Anf. 153 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag gör tvärt emot Johan bedömningen att det förslag som vi debatterar här och nu och som vi ska besluta om underlättar för de utstationerade. Det finns någon som är ansvarig för att ta emot delgivning. Är det någon som önskar någon form av diskussioner kring tvister eller liknande finns det en person som är utsedd som ansvarig för att ta emot en delgivning och säkerligen i vissa delar kommer att kunna hantera även tvister. Men när det gäller förhandlingar och att teckna avtal finns det en tydlig mottagare med det här förslaget, så jag bedömer att det kommer att underlätta för de utstationerade som kommer hit att få möjligheten att både lösa tvister och eventuellt teckna kollektivavtal när så önskas.

Anf. 154 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Vi behandlar i dag arbetsmarknadsutskottets betänkande 9 angående anmälningsskyldighet vid utstationering. På grund av ett flygplan som inte ville lyfta kunde jag tyvärr inte närvara i utskottet vid justeringen av betänkandet, men jag vill här från Sverigedemokraternas sida meddela att vi yrkar bifall till reservationen från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Från Sverigedemokraternas sida är vi naturligtvis mycket positiva till gränsöverskridande handel och företagsverksamhet. Det är en helt omistlig del i skapandet av tillväxt och upprätthållandet av vår välfärd.

Lika viktigt som att gränsöverskridande handel och företagsamhet sker i stor omfattning är att verksamheten är klokt och ansvarsfullt reglerad. Marknaden kan inte själv tillse att viktiga icke-ekonomiska värden som rättvisa och trygghet värnas. Det har bevisats vid otaliga tillfällen genom historien. Utländska företags och arbetstagares etablering i Sverige får inte ske till priset av att den svenska modellen undermineras, att utländska arbetstagare utnyttjas eller att svenska arbetstagare och företag trängs undan genom oetisk och illojal konkurrens.

Regeringens och Miljöpartiets hittillsvarande bedömning av hur stora riskerna är för missbruk och mygel i dessa avseenden kan i bästa fall beskrivas som naiv och i värsta fall som cynisk. Hanteringen av det regelverk som omgärdar arbetskraftsinvandringen är ett av flera belysande exempel på detta.

Vad den aktuella propositionen anbelangar är vi i grunden positiva till innehållet. Förslaget innebär en klar förbättring i förhållande till den nuvarande situationen. Det är bra att vi i Sverige inte längre är ensamma i Norden om att inte ställa några krav på förekomsten av kontaktpersoner och att vi får lite mer ordning och reda.

I betänkandet finns alltså en gemensam reservation från Socialdemokraterna och Vänstern innehållande krav på att de utländska företagens kontaktpersoner också ska vara behöriga att förhandla om och ha mandat att teckna kollektivavtal. Från Sverigedemokraternas sida ställer vi oss alltså bakom kravet. Till skillnad från regeringspartierna och Miljöpartiet har vi inte ändrat uppfattning i den här frågan sedan en enig riksdag 2011 ställde sig bakom ett tillkännagivande i frågan.

I debatten här har vi hört företrädare för Folkpartiet och Centerpartiet säga att de inte kan ställa sig bakom reservationen som de anser innebär att man vill inskränka friheten. Den fråga som då uppstår, herr talman, är om Centerpartiet och Folkpartiet så sent som 2011 hade andra ideologier än vad de har nu, om de då stod för att inskränka friheten, om det nu bara är på basis av detta som man kan bifalla reservationen.

Att kontaktpersonen saknar rättskapacitet och därför inte själv kan förhandla med relevant facklig organisation innebär att det kan komma att ta lång tid innan till exempel en förhandlingsframställan besvaras. Vår bedömning är att denna fördröjning i vissa fall, till exempel vid kortare utstationeringar, kan äventyra möjligheten till meningsfulla förhandlingar och därmed underminera det skydd som utstationeringsdirektivet förutsätter ska ges genom kollektivavtal. Vi anser att regeringen och Miljöpartiet borde lära sig av fiaskot med reglerna för arbetskraftsinvandringen och i förväg försöka täppa till alla tänkbara kryphål och möjligheter till missbruk, så att man slipper göra det i efterhand när mycket skada redan har skett.

Utskottsmajoriteten anför som sin huvudsakliga invändning mot reservationen att EU-rätten och EU-domstolen sannolikt inte skulle tillåta oss att ställa krav på att de utländska företagens kontaktpersoner också ska vara behöriga att förhandla och ha mandat att teckna kollektivavtal. Att EU inte hyser någon större respekt för vare sig den svenska modellen eller nationellt självbestämmande i allmänhet är tämligen väl fastställt vid det här laget. Vad vi sverigedemokrater anser om unionens och EU-domstolens demokratiska legitimitet är också väl känt.

Vad jag vill ha sagt med detta är att det säkert kan finnas en risk för att utskottsmajoriteten har rätt i sina farhågor om att EU-domstolen ännu en gång kan försöka förhindra oss att själva bestämma över vårt land. Men att inte ens försöka ta strid och att lägga sig platt för unionen innan det ens är säkert fastställt att vi måste göra det är dock en linje som Sverigedemokraterna inte kan acceptera.

Herr talman! Utskottsmajoriteten anför också att svenska ILO-kommittén i sitt remissyttrande gjort bedömningen att det föreliggande förslaget inte i någon del strider mot någon ILO-konvention som Sverige har ratificerat. Värt att notera i detta sammanhang är dock att arbetstagarnas representanter i svenska ILO-kommittén inte delade denna bedömning och därför reserverade sig mot beslutet. I sin reservation pekar arbetstagarnas representanter bland annat på att ILO:s föreningsrättskommitté vid upprepade tillfällen har klargjort att en regel som den föreslagna, som innebär att den kontaktperson som arbetsgivaren ska utse endast behöver vara behörig att ta emot delgivning och tillhandahålla handlingar men saknar rättskapacitet, inte är tillräcklig för att uppfylla det krav på främjande av kollektiva förhandlingar som finns i konventionerna 98 och 154. Det kan således finnas skäl att fortfarande betrakta det som en delvis öppen fråga huruvida den föreliggande propositionen i alla delar är fullt förenlig med ILO-konventionerna som Sverige har valt att ratificera.

Oavsett hur det ligger till med dessa frågor är det för Sverigedemokraternas vidkommande varken ståndpunkten hos semidemokratiska överstatliga unioner eller innehållet i internationella konventioner som Sverige tidigare har ingått som är avgörande när vi formulerar våra politiska ställningstaganden. För oss sverigedemokrater finns ingen högre auktoritet än det svenska folket och inget som är viktigare för oss att ta hänsyn till än det svenska folkets övergripande intressen.

I detta fall är det vår bedömning att det ligger i det svenska folkets intresse att riksdagen så långt det bara är möjligt värnar om den svenska modellen och motverkar lönedumpning.

Anf. 155 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! En väl fungerande inre marknad med fri rörlighet för människor, varor och tjänster är en viktig grund i det europeiska samarbetet. Det är också ett viktigt redskap i kampen för att hjälpa människor att återgå i arbete i krisens Europa. Möjligheten för företag att utstationera personal för arbete i andra medlemsstater är därför ett viktigt inslag i den fria marknaden för tjänster.

Samtidigt är det självklart viktigt att de utstationeringar som görs till Sverige fungerar som en del av den svenska arbetsmarknadsmodellen. De utstationerade arbetstagarna ska omfattas av de villkor som gäller på den svenska arbetsmarknaden. Den svenska modellen bygger på att arbetstagarorganisationerna har ett viktigt ansvar att övervaka att arbets- och anställningsvillkor för utstationerade arbetstagare följs. Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen vid bland annat utstationeringar.

Därför är det, herr talman, nödvändigt att arbetstagarorganisationer liksom Arbetsmiljöverket och andra myndigheter kan kontakta utländska arbetsgivare i Sverige.

Regeringen föreslår därför i propositionen att det införs dels en skyldighet att anmäla pågående utstationeringar, dels en skyldighet att utse och anmäla en kontaktperson som bland annat ska tillhandahålla dokument som styrker att de nödvändiga villkoren upprätthålls. Syftet är, återigen, att utstationerade arbetstagare i Sverige ska ha samma grundvillkor som svenska arbetstagare.

Regelverket får dock inte bli för krångligt. Risken finns då att företagande och tjänsteproduktion i Sverige minskar. Anmälningsförfarandet behöver vara så enkelt som möjligt och i första hand göras smidigt via nätet.

Kristdemokraterna tycker att förslagen i propositionen är ett viktigt steg framåt när det gäller att förena den svenska modellen med de EU-krav som ställs på fri rörlighet. Jag anser också att förslagen gällande tillsyn och sanktioner är väl avvägda, och därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 16 maj

2012/13:417 Djurförsök

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:418 Den höga ungdomsarbetslösheten

av *Maria Stenberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:419 Glesbygdskommuners behov av rekrytering inom välfärdssektorn

av *Maria Stenberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:420 Ursparning utan redundans

av *Leif Pettersson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:421 Ungdomsarbetslösheten

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 maj.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 maj

2012/13:509 ITS-rådet

av *Suzanne Svensson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:510 Kostnader för polis i samband med arrangemang utan vinstsyfte

av *Louise Malmström* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:511 Försäljningen av apoteken

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:512 Staten som indrivare av oskäligen räntor

av *Johan Löfstrand* (S)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2012/13:513 Villkoren för de thailändska bärplockarna i Norrbottens skogar

av *Maria Stenberg* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:514 Arbetsgivaravgiften för unga

av *Anders Karlsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:515 Idrott och ungdomar

av *Désirée Liljeval* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:516 Intensifierat arbete mot nätpedofiler

av *Richard Jomshof* (SD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:517 Omfördelning av platser till studiemotiverande folkhögskolekurs

av *Thomas Strand* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:518 Skolgårdar

av *Christina Oskarsson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:519 Underbehandling av benskörhet

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 maj.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 34 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,
av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 138 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	1
2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	1
3 § Hänvisning av ärende till utskott.....	1
4 § Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare	1
Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU13	1
Anf. 1 CECILIA DALMAN EEK (S).....	1
Anf. 2 AGNETA LUTTROPP (MP).....	4
Anf. 3 MICHAEL SVENSSON (M).....	5
Anf. 4 CECILIA DALMAN EEK (S) replik.....	7
Anf. 5 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	7
Anf. 6 CECILIA DALMAN EEK (S) replik.....	7
Anf. 7 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	8
Anf. 8 TINA ACKETOFT (FP)	8
Anf. 9 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	10
Anf. 10 AGNETA LUTTROPP (MP) replik.....	11
Anf. 11 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	11
Anf. 12 AGNETA LUTTROPP (MP) replik.....	11
Anf. 13 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	11
Anf. 14 YVONNE ANDERSSON (KD).....	12
(Beslut fattades under 11 §.).....	13
5 § Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän.....	14
Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU14	14
Anf. 15 IBRAHIM BAYLAN (S)	14
Anf. 16 CARINA HERRSTEDT (SD).....	16
Anf. 17 ROSSANA DINAMARCA (V)	18
Anf. 18 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	19
Anf. 19 AGNETA LUTTROPP (MP).....	21
Anf. 20 TINA ACKETOFT (FP)	21
Anf. 21 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	23
Anf. 22 TINA ACKETOFT (FP) replik	24
Anf. 23 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	24
Anf. 24 TINA ACKETOFT (FP) replik	25
Anf. 25 IBRAHIM BAYLAN (S) replik.....	25
Anf. 26 TINA ACKETOFT (FP) replik	26
Anf. 27 IBRAHIM BAYLAN (S) replik.....	26
Anf. 28 TINA ACKETOFT (FP) replik	27
Anf. 29 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	28
Anf. 30 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	29
Anf. 31 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	29
Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	29
Anf. 33 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	30
Anf. 34 YVONNE ANDERSSON (KD).....	30

(Beslut fattades under 11 §.)	31
Ajournering	31
Återupptagna förhandlingar	31
6 § Frågestund	31
Anf. 35 TALMANNEN	31
<i>Arbetsgivaravgifter för ungdomar</i>	31
Anf. 36 YLVA JOHANSSON (S)	31
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M).....	32
Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S)	32
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M).....	32
<i>Yrkesintroduktionsanställningar</i>	33
Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M).....	33
Anf. 42 ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M).....	34
<i>Kostnaden för Förbifart Stockholm</i>	34
Anf. 44 STINA BERGSTRÖM (MP)	34
Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	34
Anf. 46 STINA BERGSTRÖM (MP)	35
Anf. 47 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	35
<i>Säkerheten på E20</i>	35
Anf. 48 ANITA BRODÉN (FP).....	35
Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	36
Anf. 50 ANITA BRODÉN (FP).....	36
Anf. 51 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	36
<i>Trängselskatten i Göteborg</i>	37
Anf. 52 RICKARD NORDIN (C).....	37
Anf. 53 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
Anf. 54 RICKARD NORDIN (C).....	37
Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	37
<i>Biståndspolitiken</i>	38
Anf. 56 ADAM MARTTINEN (SD)	38
Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	38
Anf. 58 ADAM MARTTINEN (SD)	38
Anf. 59 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	39
<i>Privatiseringen av apotek</i>	39
Anf. 60 LENA OLSSON (V).....	39
Anf. 61 Statsrådet PETER NORMAN (M)	39
Anf. 62 LENA OLSSON (V).....	40
Anf. 63 Statsrådet PETER NORMAN (M)	40
<i>Taxi som kollektivtrafik</i>	40
Anf. 64 MAGNUS SJÖDAHL (KD)	40

Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	40
Anf. 66 MAGNUS SJÖDAHL (KD)	41
Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	41
<i>Det kommunala skatteutjämnningssystemet</i>	41
Anf. 68 JÖRGEN HELLMAN (S)	41
Anf. 69 Statsrådet PETER NORMAN (M)	41
Anf. 70 JÖRGEN HELLMAN (S)	42
Anf. 71 Statsrådet PETER NORMAN (M)	42
<i>Klyftorna i samhället</i>	42
Anf. 72 TERES LINDBERG (S)	42
Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M)	43
Anf. 74 TERES LINDBERG (S)	43
Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M)	43
<i>Frihandeln</i>	44
Anf. 76 HANS ROTHENBERG (M)	44
Anf. 77 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	44
Anf. 78 HANS ROTHENBERG (M)	44
Anf. 79 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	44
<i>Biståndspolitik</i>	45
Anf. 80 VALTER MUTT (MP)	45
Anf. 81 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	45
Anf. 82 VALTER MUTT (MP)	46
Anf. 83 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	46
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	46
Anf. 84 DÉSIRÉE LILJEVALL (S)	46
Anf. 85 Statsrådet PETER NORMAN (M)	46
Anf. 86 DÉSIRÉE LILJEVALL (S)	47
Anf. 87 Statsrådet PETER NORMAN (M)	47
<i>FN:s millenniemål</i>	47
Anf. 88 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	47
Anf. 89 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	48
Anf. 90 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	48
Anf. 91 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M)	48
<i>ROT- och RUT-avdragens påverkan på svartarbete</i>	49
Anf. 92 HANS OLSSON (S)	49
Anf. 93 Finansminister ANDERS BORG (M)	49
Anf. 94 HANS OLSSON (S)	49
Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (M)	50
<i>Regeringens ekonomiska politik</i>	50
Anf. 96 PETER PERSSON (S)	50
Anf. 97 Statsrådet PETER NORMAN (M)	50
Anf. 98 PETER PERSSON (S)	51
Anf. 99 Statsrådet PETER NORMAN (M)	51
Anf. 100 TALMANNEN	51
7 § Intelligent transportssystem på vägområdet	51
Trafikutskottets betänkande 2012/13:TU14	51

(Beslut fattades under 11 §.)	51
8 § Bosättningskravet vid biluthyrning	52
Trafikuskottets betänkande 2012/13:TU15	52
(Beslut fattades under 11 §.)	52
9 § Yrkestrafik- och taxifrågor.....	52
Trafikuskottets betänkande 2012/13:TU16	52
Anf. 101 LEIF PETTERSSON (S).....	52
Anf. 102 STEN BERGHEDEN (M)	55
Anf. 103 LEIF PETTERSSON (S) replik	57
Anf. 104 STEN BERGHEDEN (M) replik	57
Anf. 105 LEIF PETTERSSON (S) replik	58
Anf. 106 STEN BERGHEDEN (M) replik	58
Anf. 107 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	59
Anf. 108 LARS TYSKLIND (FP)	61
(forts. 12 §).....	64
Ajournering.....	64
Återupptagna förhandlingar	64
10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 maj	64
FöU7 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal.....	64
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	65
UbU13 Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare.....	65
UbU14 Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän	66
TU14 Intelligent transportssystem på vägområdet.....	67
TU15 Bosättningskravet vid biluthyrning.....	67
12 § (forts. från 9 §) Yrkestrafik- och taxifrågor (forts. TU16)	67
Anf. 109 ANDERS ÅKESSON (C).....	67
Anf. 110 LEIF PETTERSSON (S) replik	68
Anf. 111 ANDERS ÅKESSON (C) replik	69
Anf. 112 LEIF PETTERSSON (S) replik	69
Anf. 113 ANDERS ÅKESSON (C) replik	70
Anf. 114 TONY WIKLANDER (SD).....	70
Anf. 115 SIV HOLMA (V)	71
Anf. 116 ANDERS ÅKESSON (C) replik	75
Anf. 117 FÖRSTE VICE TALMANNEN	75
Anf. 118 SIV HOLMA (V) replik.....	75
Anf. 119 ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	75
Anf. 120 SIV HOLMA (V) replik.....	76
Anf. 121 ANNELIE ENOCHSON (KD)	76
Anf. 122 SIV HOLMA (V) replik.....	78
Anf. 123 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik	78
Anf. 124 SIV HOLMA (V) replik.....	78
Anf. 125 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik	79
Anf. 126 CHRISTER AKEJ (M)	79
Anf. 127 LEIF PETTERSSON (S) replik	82
Anf. 128 CHRISTER AKEJ (M) replik	82

Anf. 129 LEIF PETTERSSON (S) replik.....	83	Prot. 2012/13:106
Anf. 130 CHRISTER AKEJ (M) replik	83	16 maj
Anf. 131 MAGNUS SJÖDAHL (KD).....	84	
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)	86	
13 § Anmälningsskyldighet vid utstationering	87	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU9	87	
Anf. 132 JOHAN ANDERSSON (S)	87	
Anf. 133 JOSEFIN BRINK (V)	88	
Anf. 134 MARIA PLASS (M)	90	
Anf. 135 JOSEFIN BRINK (V) replik	93	
Anf. 136 MARIA PLASS (M) replik	93	
Anf. 137 JOSEFIN BRINK (V) replik	94	
Anf. 138 MARIA PLASS (M) replik	94	
Anf. 139 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	95	
Anf. 140 MARIA PLASS (M) replik	95	
Anf. 141 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	95	
Anf. 142 MARIA PLASS (M) replik	96	
Anf. 143 MEHMET KAPLAN (MP)	96	
Anf. 144 ISMAIL KAMIL (FP).....	97	
Anf. 145 JOSEFIN BRINK (V) replik	98	
Anf. 146 ISMAIL KAMIL (FP) replik.....	99	
Anf. 147 JOSEFIN BRINK (V) replik	99	
Anf. 148 ISMAIL KAMIL (FP) replik.....	100	
Anf. 149 ANNIKA QARLSSON (C).....	100	
Anf. 150 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	101	
Anf. 151 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	102	
Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	102	
Anf. 153 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	102	
Anf. 154 MATTIAS KARLSSON (SD)	102	
Anf. 155 ANDREAS CARLSON (KD)	104	
(Beslut skulle fattas den 22 maj.)	105	
14 § Anmälan om interpellationer.....	105	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	106	
16 § Kammaren åtskildes kl. 18.43.....	107	

Tryck: Elanders, Vällingby 2013